

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΣ

ΟΙ ΘΕΟΙ

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΗΓΕΣΙΑ
ΤΗΣ
ΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΛΙΤ

ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ "ΘΕΟΔΟΣ"

Ο πίνακας του εξώφυλλου είναι έργο του Ρώσου ζωγράφου Vasily Vereshchagin, «Η αποθέωση του πολέμου», 1871.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

- 1. ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΥ**
- 2. Ο ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ**
- 3. Ο ΜΗΔΕΝΙΣΤΙΚΟΣ - ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΤΙΚΟΣ ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1650 -1917**
- 4. Η ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ**
- 5. ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ**
- 6. ΤΟ ΕΥΡΟΣ ΤΟΥ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ**
- 7. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ**
- 8. Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ**
- 9. ΟΙ «ΘΕΟΙ» ΕΓΚΑΘΙΣΤΑΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ**
- 10. Η WALL STREET ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ**
- 11. Η WALL STREET ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΤΗ ΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ**
- 12. ΘΕΣΗ -ΑΝΤΙΘΕΣΗ-ΣΥΝΘΕΣΗ**
- 13. ΤΟ ΤΕΛΕΙΩΤΙΚΟ ΚΤΥΠΗΜΑ. ΤΟ ΝΕΟ – ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '60**
- 14. Η ΕΠΕΛΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.**
- 15. ΑΠΟΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΛΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ**
- 16. ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ**
- 17. Η ΕΛΞΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ**
- 18. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ**
- 19. ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ Μ.Χ**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ιστορία όπως διδάσκεται στα πανεπιστήμια και καταγράφεται στα ακαδημαϊκά βιβλία, δεν είναι τίποτε άλλο από μία παρουσίαση εξωτερικών γεγονότων και καταστάσεων. Δεν λαμβάνει καθόλου υπ' όψιν της τα μεταφυσικά κίνητρα των ανθρώπων, είναι μία υλιστική ερμηνεία των συμβάντων του κόσμου μας. Αλλά ακόμη και αυτή η υλιστική ερμηνεία είναι λανθασμένη, μια που είναι επηρεασμένη από τα ιδεολογικά-πολιτικά πιστεύω των νικητών, δηλαδή εκείνων των πολιτικών, κοινωνικών και θρησκευτικών ομάδων που επικράτησαν μέσα στις χώρες της σύγχρονης εποχής. Εν ολίγοις, πρόκειται για μία **παραποιημένη ιστορία**.

Για να επιτευχθεί αυτή η παραποίηση χρησιμοποιούνται τέσσερις βασικές μέθοδοι:

A) Η αγιοποίηση του «αυθορμητισμού». Όλες οι πολιτικές και κοινωνικές μεταβολές, πρέπει να φαίνονται σαν αποτελέσματα αυθόρμητων διαδικασιών που ξεκινούν από απλές συγκρούσεις συμφερόντων, ή από την πρωτοβουλία κάποιων ξεχωριστών προσωπικοτήτων. Μερικά παραδείγματα : «ο Γαλλικός διαφωτισμός αναδύθηκε ξαφνικά μέσα από την δραστηριότητα κάποιων ατόμων με ιδιαίτερα "ζωηρό" και "πεφωτισμένο" πνεύμα», «Ήταν μία αντίδραση στην παλαιά τάξη πραγμάτων» , «Η επανάσταση των μπολσεβίκων ήταν το αποτέλεσμα της σύγκρουσης του προλεταριάτου με την άρχουσα τάξη», «Ο Μάιος του 1968 ήταν η εκδήλωση των ουτοπιστικών οραμάτων των Γάλλων φοιτητών» κλπ.

B) Η απόκρυψη των χρηματοδοτήσεων. Ενώ όλοι γνωρίζουν ότι κάθε πολιτική, στρατιωτική ή κοινωνική παρέμβαση, έχει ανάγκη από μεγάλη οικονομική υποστήριξη για να επιτύχει στους σκοπούς της, σχεδόν πάντα όταν γίνεται η ανάλυση του γεγονότος , στο θέμα των χρηματοδοτήσεων δεν γίνεται καμία αναφορά ή αν γίνει, αυτή θα είναι μικρή σε έκταση και επιφανειακή. Για παράδειγμα, μπορεί κάποιος να βρει πολλά βιβλία που να αναλύουν τις διάφορες πτυχές της Γαλλικής επανάστασης, θα δυσκολευτεί όμως πολύ να βρει ένα βιβλίο αφιερωμένο στις πηγές χρηματοδότησης αυτής της επανάστασης.

Γ) Η απόκρυψη των φυλετικών καταγωγών. Είναι σύνηθες όταν γίνεται η παρουσίαση του πρωταγωνιστή σε ένα ιστορικό συμβάν, να αναφέρεται η υπηκοότητά του και όχι η φυλετική του καταγωγή. Ωσάν οι ανθρώπινες οντότητες να μην είναι φτιαγμένες από αίμα και ψυχή, αλλά να καθορίζονται αποκλειστικά από την πολιτογράφηση τους. Έτσι ο Κεμάλ Ατατούρκ αναφέρεται ως Τούρκος, ο Λένιν ως Ρώσος κλπ.

Δ) Η προώθηση της υλιστικής αντίληψης των ιστορικών συμβάντων. Υπάρχουν τρεις λέξεις που δεσπόζουν σε κάθε ιστορική ανάλυση: σύγκρουση συμφερόντων, ιμπεριαλισμός, γεωστρατηγική. Μέσα στο πλαίσιο που δημιουργούν αυτές οι λέξεις είναι υποχρεωμένος να κινηθεί ο ιστορικός αναλυτής για να μην θεωρηθεί αιρετικός. Όμως ας κάνουμε ένα παράδειγμα: όταν ο ιστορικός θα συναντήσει στην πορεία των ερευνών του τον βαρόνο Amschel Rothschild, θα πρέπει να τον αντιμετωπίσει μόνον ως ένα καπιταλιστή τραπεζίτη; Είναι εξακριβωμένο ότι αυτός ο τελευταίος ήταν ένας φανατικά θρησκευόμενος άνθρωπος. Αυτό σημαίνει ότι πολλές από τις αποφάσεις του ήταν επηρεασμένες από τα διδάγματα και τις εντολές της θρησκείας στην οποία ήταν οπαδός. Πρέπει λοιπόν ο ιστορικός να ερμηνεύσει την δραστηριότητα του βαρόνου μόνον ως καπιταλιστική ή πρέπει να την δει μέσα σε ένα πλαίσιο το οποίο να περιλαμβάνει και την θρησκευτική διάσταση; Ο μαρξιστής φιλόσοφος Walter Benjamin, μέλος της Σχολής της Φρανκφούρτης, είχε έντονο ενδιαφέρον για τον Εβραϊκό μυστικισμό. Ο ιστορικός οφείλει να ερευνήσει εάν αυτό το ενδιαφέρον του επηρέασε τις κοινωνικές θεωρίες αυτής της Σχολής.

Ο σκοπός λοιπόν αυτής της μικρής εργασίας, είναι να προσφέρει στον αναγνώστη μία συνοπτική παρουσίαση εκείνης της διάστασης των συμβάντων του κόσμου μας, που η παρούσα τάξη πραγμάτων κατάφερε να καταστήσει αόρατη.

«...επικρατεί μεγάλη ταραχή στον κόσμο των θεών και των ανθρώπων »

Ευριπίδης, Ιφιγένεια εν Ταύροις

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΥ

Ο μεγάλος Ρουμάνος θρησκευολόγος Ioan Petru Culianu¹ όρισε επακριβώς τη γένεση του θρησκευτικού κινήματος των Γνωστικών: Μετά την καταστροφή του Ναού του Σολομώντος από τους Ρωμαίους το 70 μ.Χ., μία ομάδα ραβίνων θεώρησε ότι, εφόσον οι υποσχέσεις του Θεού της Παλαιάς Διαθήκης προς τον «περιούσιο» λαό δεν βρήκαν επαλήθευση, τούτο σημαίνει πως εκείνος ο Θεός δεν είναι ο αληθινός Θεός του Ισραήλ, αλλά αντίθετα ένα ον που καταδυναστεύει και ψεύδεται. Η πραγματική θεϊκή δύναμη λοιπόν εκφράζεται από τον εωσφόρο, τον «άγγελο της Γνώσης και της απελευθέρωσης».

Για πρώτη φορά στην Ιστορία συνέβαινε τέτοια αντιστροφή: Ο Δημιουργός του κόσμου, αφού δεν εξυπηρετεί τα σχέδια ενός λαού élite, μετατρέπεται σε εχθρική οντότητα και ο εωσφόρος, καταστροφέας του κόσμου, σε απελευθερωτή. Έτσι, μέσα στον Ιουδαϊσμό επέρχεται διχασμός : Από τη μία, το νέο ρεύμα του Γνωστικισμού και, από την άλλη, οι ραβίνοι που παρέμειναν πιστοί στον Θεό της Παλαιάς Διαθήκης· και ο διχασμός αυτός, σε διάφορες χρονικές περιόδους, έφτασε να πάρει χαρακτήρα σύγκρουσης αυτόχρονα δραματικής.

Πρέπει να αναφερθεί πάντως ότι τα πρώτα σπέρματα του Γνωστικισμού εντοπίζονται σε ομάδες Εβραίων που προέρχονταν από τη Βαβυλώνα, και στη συνέχεια εγκαταστάθηκαν στη Σαμάρεια, όπως για παράδειγμα οι πρόγονοι του Σίμωνος του Μάγου για τον οποίο γίνεται αναφορά στις *Πράξεις των Αποστόλων*.² Μαζική μορφή όμως το κίνημα έλαβε μετά το 70 μ. Χ. και άρχισε να διαδίδεται σε ανατολή και δύση.

Το βασικό χαρακτηριστικό της γνωστικής σκέψης είναι ο ριζικός δυϊσμός που κυβερνά την σχέση του Θεού με τον κόσμο και κατά συνέπεια την σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο. Η Θεότητα είναι απόλυτα εξωκοσμική, (για τον γνωστικό είναι αδιανόητος ένας Θεός που γίνεται άνθρωπος) η φύση της είναι εντελώς ξένη από αυτή του κόσμου, ο οποίος δεν κυβερνάται και σε σχέση με αυτόν, η Θεότητα είναι σε πλήρη αντίθεση: στο Θεϊκό βασίλειο του φωτός, το οποίο είναι τέλειο και απόμακρο, αντιπαρατίθεται ο κόσμος ως βασίλειο του σκότους. Ο κόσμος

¹ Ioan Petru Culianu, *Gnosticismo e pensiero moderno*, Ρώμη: L'Erma di Bretschneider, 1985, σσ.96-97.

² Πράξεις των αποστόλων, η', 9-25

είναι δημιούργημα κατωτέρων δυνάμεων, οι οποίες δεν γνωρίζουν τον αληθινό Θεό και εμποδίζουν τους ανθρώπους να αποκτήσουν την Θεϊκή γνώση.³

Έτσι λοιπόν, ο σκοπός του γνωστικού αγώνα είναι η απελευθέρωση του «εσωτερικού ανθρώπου» από τα δεσμά της ύλης, η ανακάλυψη της

«θεϊκής σπίθας» που κρύβεται μέσα του και η επιστροφή του στο βασίλειο του φωτός. Η επίτευξη όμως αυτού του στόχου εναπόκειται σε λίγους «εκλεκτούς», αυτοί που είναι προορισμένοι να γίνουν «πνευματικοί» άνθρωποι σε αντίθεση με την πλειοψηφία των «υλικών» ανθρώπων που στερούνται αυτού του χαρίσματος.

Η πλήρης άρνηση της ύλης μέσα στο γνωστικό σύστημα σκέψης είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία δύο ακραίων και αντίθετων τάσεων όσον αφορά την σεξουαλικότητα: υπήρξαν ομάδες γνωστικών που εφαρμόζαν πλήρη αποχή, και άλλοι που επιδίδοντο σε οργιαστικές πρακτικές, θεωρώντας ότι ο «πνευματικός» άνθρωπος έχει

απελευθερωθεί από τα δεσμά της ύλης και άρα, η ηδονή δεν μπορεί να προκαλέσει αρνητικές συνέπειες στην πνευματική του εξέλιξη.

Ενδεικτικές της υπαρξιακής απόγνωσης των γνωστικών και της απέχθειας τους για την υλική δημιουργία, είναι οι ακόλουθες φράσεις του γνωστού συγγραφέα, υμνητή των γνωστικών, Jacques Laccarière: «Η θρέψη έχει και μια άλλη, φυσική, συνέπεια, την αφόδευση, που είναι λογική συνέπεια της σωματικής σήψης. Η αφόδευση είναι το φυσικό κακό που γεννά το βαρύ και αδιάφανο κορμί μας και το καθαρότερο σύμβολο της βύθισής μας μέσα στην αρχική λάσπη. Σ' αυτό οφείλεται η παράδοξη, αλλά απόλυτα ορθολογιστική ιδέα πως τα σώματα όσων είχαν πετύχει μία ανώτερη συνείδηση, πράγμα που μεταφράζεται σε ένα ελάφρωμα της ύλης τους, ήταν ελευθερωμένα από κείνες τις σκανδαλώδεις ανάγκες. Μ' αυτή τη λογική ο γνωστικός Βαλεντίνος

³ Hans Jonas, *Lo Gnosticismo*, Edizioni SEI, Torino, 1995, σελ. 63

βεβαίωνα σα να' τανε κάτι το απόλυτα φυσικό, πως ο Ιησούς «έτρωγε και έπινε αλλά δεν εκκένωνε(...)». Το οργανικό πορτραίτο μας λοιπόν είναι απλό. Είμαστε τούτο το προικισμένο με λόγο έμβρυο, τούτο το προσαρμοσμένο σκουλήκι που δεν επιζεί παρά για να καταστρέφει τη ζωή γύρω του(σαν το σκουλήκι που ροκανίζει το σάπιο ξύλο των δοκαριών) και για ν' αποβάλλει από τον πρωκτό του τα φθαρμένα προϊόντα της φθοροποιάς σφαγής. Ρουφάει, από τη μια άκρη του, την ακαθαρσία, και την βγάζει, περισσότερη, από την άλλη. Ποιος δρόμος υπάρχει λοιπόν για να ξεφύγουμε απ' αυτό τον σκουλικόμορφο κύκλο, για να ξεκόψουμε απ' αυτή τη νοοτροπία του συστηματικού αμφίβιου, και να καταστρέψουμε τον αποκρουστικό καθρέφτη που μας στέλνει πίσω την αιώνια εικόνα μας και μας κρύβει την αληθινή λάμψη του υπέρκοσμου; Μπορούμε, και οι πιο πολλοί γνωστικοί το έκαναν, μπορούμε ν' αρνηθούμε να πάρουμε μέρος στο συνεννοημένο αυτό κοσμικό παιχνίδι, αν απέχουμε από την αναπαραγωγή και αποφύγουμε μ' αυτό τον τρόπο να παρεμβάλλουμε την παράλογη παρένθεση της ζωής ανάμεσα στο μηδέν και στο θάνατο.»⁴ Σε αυτές τις φράσεις του Lacarriére διακρίνουμε σαφή συμπτώματα υπαρξιακής ναυτίας, που εμφανίζονται όταν το αυτιστικό Εγώ χάνει κάθε επαφή με την Πηγή της Δημιουργίας.*

Κατά την διάρκεια της Ελληνιστικής περιόδου έκαναν την εμφάνιση τους διάφορες γνωστικές ομάδες ή σχολές, οι κυριότερες των οποίων ήταν οι Οφίτες (είχαν ως σύμβολο της γνώσης και της αναγέννησης τον όφι), οι Σηθιανοί, οι Καϊνίτες (εδόξαζαν τον Κάϊν), καθώς και τα συστήματα του Αιγύπτιου γνωστικού Βαλεντίνου και των Ελλήνων Βασιλίδη, Καρποκράτη και του γιου αυτού του τελευταίου, Επιφάνιου, τα οποία είχαν χριστιανικές επιδράσεις.⁵

⁴ Jacques Lacarriére, *Οι Γνωστικοί*, Μετ. Μ. Κουτούζης, Εκδ. Χατζηνικολή, Αθήνα, 1989³, σσ. 29-30.

* «Από την ψυχιατρική άποψη, ο εγωκεντρισμός είναι χαρακτηριστικό κάθε υστερικής νευρώσεως, κάνει να γυρίζει το σύμπαν γύρω από το ανθρώπινο εγώ : «εγώ , εγώ , τίποτε έκτος από μένα». Ο Αντίχριστος, στον Μύθο του Σολόβιεφ, συνειδητοποιεί την δαιμονική του φύση την στιγμή όπου αισθάνεται την αδυναμία να προσκυνήσει και να λατρεύσει άλλο πράγμα εκτός από το εγώ του.» (Παύλου Ευδοκίμωφ , Η Πάλη με τον Θεό, Εκδ. Π.Ι.Π.Μ, Θεσσαλονίκη , 1991, σσ. 199-200.

⁵ Henry-Charles Puech, (a cura di), *Gnosticismo e manicheismo*, Traduzione di M.N. Pierini, Ρώμη-Μπάρι: Editori Laterza, 1988, σσ. 14-18

Ο γνωστικισμός, ανάλογα με τις εποχές και τις χώρες απ' τις οποίες πέρασε πήρε στοιχεία από διάφορες θρησκείες και φιλοσοφικά συστήματα. Έτσι στην Αλεξάνδρεια, δέχτηκε πλατωνικές επιρροές, στην Ασία βουδιστικές και ιρανικές με αποτέλεσμα τη γέννηση του Μανιχαϊσμού⁶, στον οποίο επικρατεί έντονος δυισμός (ο Θεός του φωτός και ο Θεός του σκότους που αντιπαλαίουν μεταξύ τους), ενώ κατά τον Μεσαίωνα έλαβε χριστιανικές αποχρώσεις με αποτέλεσμα να εκδηλωθεί με τα κινήματα των Καθαρών και των Βογόμελων.

Όπως προαναφέραμε, στη διάρκεια της ελληνοιστικής περιόδου επιχείρησαν να αλλοιώσουν την πλατωνική φιλοσοφία και να την αναμείξουν με δικές τους δοξασίες, γι' αυτό ο μεγάλος πλατωνικός φιλόσοφος Πλωτίνος τους χτύπησε με το έργο του «Προς τους Γνωστικούς»⁷.

Ποια είναι η βασική διαφορά του γνωστικισμού έναντι της κλασσικής σκέψης; «Ο Ελληνικός κόσμος εμφανίζεται στον Hans Jonas ως μία μεγαλειώδης έκφραση οικειότητας με τον κόσμο (*grandioser Ausdruck der weltheimlichkeit*) με όλες τις αισιόδοξες συνέπειες σχετικά με την προσαρμογή του ανθρώπου σε ένα κόσμο αρμονικό, θεοποιημένο, οι οποίες προκύπτουν από αυτήν την οπτική.»⁸ Είναι το σύμπαν στο οποίο ο Θεός «αεί γεωμετρεί» (Πλάτων). Είναι ο Κόσμος της τάξης και της αρμονίας των πυθαγορείων: «οι ουρανοί περιστρεφόμενοι με βάση τον αριθμό και την αρμονία, παράγουν μία ουράνια μουσική από σφαίρες, θαυμάσιες συμφωνίες που τα αυτιά μας δεν αντιλαμβάνονται, ή δεν διακρίνουν, διότι συνήθισαν από πάντα να την ακούν.»⁹

Ο γνωστικισμός αντικαθιστά αυτήν την προοπτική με μία «μεγάλη ανασφάλεια της ύπαρξης, την αγωνία του ανθρώπου μπροστά στον κόσμο και μπροστά στον ίδιο του τον εαυτό. Η νέα εμπειρία του κόσμου (*welterfahrung*) εκφράζεται στην εξίσωση: Κόσμος = Σκοτάδι».¹⁰ Φυσικά το ίδιο μεγάλη είναι και η αντίθεση του Χριστιανισμού με τον γνωστικισμό: Για τον Χριστιανό, ο κόσμος είναι το θυσιαστήριο της ιερής αγάπης, ο τόπος του αγώνα και της προσφοράς με τελική έκβαση τη νίκη του κατά του θανάτου και την ένωση με τον τρισυπόστατο Θεό, ο

⁶ Αυτόθι, σσ.187-218

⁷ Πλωτίνου, *Εννεάς Δευτέρα*. Προς τους Γνωστικούς, Αθήνα, Κάκτος, 2000, σσ.206-277

⁸ Ioan Petru Culianu, *Gnosticismo...*, *ένθ'ανωτ.* σ.116

⁹ G. Reale, D. Antiseri, *Il pensiero occidentale dalle origini ad oggi*, Ed. La Scuola, 1983, Μπρέσια, Vol.1, σ.29

¹⁰ Ioan Petru Culianu, *Gnosticismo...*, *ένθ'ανωτ.* σ.117

οποίος δεν είναι ξένος προς τον κόσμο, αλλά αντίθετα, έρχεται και γίνεται ένα με αυτόν, σταυρώνεται για αυτόν, διότι « πολύ τον ηγάπησε ».

Εάν αναζητήσουμε την καλύτερη σύνοψη της γνωστικής θεολογίας σε αρχαία κείμενα ή ακαδημαϊκές διατριβές, ίσως να μην την βρούμε. Εμπεριέχεται όμως στους στίχους ενός σύγχρονου ποιήματος: «*East Coker*»(iv), ένα από τα «τέσσερα κουαρτέτα » του Τ.Σ Έλιοτ:

Our only helth is the disease
If we obey the dying nurse
Whose constant care is not to please
But to remind of our, and Adam'z curse,
And that, to be restored, our sickness must grow worse

Μοναδική μας γεια η αρρώστια είναι ταμένη
Τη νοσοκόμα αν υπακούμε που πεθαίνει
Κι επίμονη έγνοια της δεν έχει να καλοκαρδίσει
Μα του Αδάμ και την κατάρα μας να μας θυμίσει
Πως για τη γιατρεία η αρρώστια πρέπει να κακοφορμίσει.

Η δυναμική της εξάπλωσης του γνωστικισμού μετά τη μεσαιωνική περίοδο, οφείλεται στην ικανότητα του να **μεταμορφώνεται ή να δημιουργεί “γνωστικές νοοτροπίες”** : άλλοτε φορώντας τα ενδύματα των αναγνωρισμένων θρησκειών(Προτεσταντισμός),και άλλοτε, παίρνοντας την μορφή φιλοσοφικού ρεύματος (Διαφωτισμός, Θετικισμός, κλπ) ή πολιτικής ιδεολογίας(πχ.αριστερισμός).Η επιβεβαίωση ότι ο γνωστικισμός επιλέγει την «αριστερή οδό» (με την μεταφυσική έννοια του όρου, που όμως αντανακλάται και στην πολιτική πράξη) μας δίδεται από τον Jacob Taubes (1923 – 1987) καθηγητή φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Harvard, στο γνωστό έργο του «*Abendlandische Eschatologie*»(Δυτική εσχατολογία) : «Και ότι εδώ δεν πρόκειται για μία παραξενιά της γνώσης, αλλά για ένα βασικό στοιχείο της γνωστικής εξέγερσης, όπως γενικά λέγεται το ριζικό ΠΑΘΟΣ της επανάστασης, είναι ξεκάθαρο απ’ τη σύγκριση με τις σύγχρονες τάσεις που διεκδικούν τον όρο «αριστερά» - παρόλο που, ή μάλλον ακριβώς για το γεγονός ότι σε όλες τις γλώσσες αυτός ο όρος έχει μία δυσοίωνη και αρνητική έννοια. **Είναι αυτονόητο ότι δεν πρόκειται για εξωτερικά και τυχαία αίτια,**

όπως για παράδειγμα την θέση των εδράνων στο κοινοβούλιο, που τα σύγχρονα ρεύματα διάλεξαν για τον εαυτό τους το λάβαρο της αριστεράς. Το κάνουν διότι δέχονται θετικά όλα αυτά που ο κόσμος απορρίπτει σαν αριστερά ακριβώς με την γρουσουζική έννοια που έχει ο όρος»¹¹. Όπως θα δούμε στα επόμενα κεφάλαια και η εσωτερική φύση του καπιταλισμού είναι “αριστερή”, αφού εναντιώνεται στις παραδοσιακές πολιτισμικές αξίες.

.....

Είναι γεγονός –πού σαφώς αποσιωπάται- ότι αυτό που ονομάστηκε «σύγχρονη εποχή» (modernità), με άλλα λόγια η εποχή της πνευματικής παρακμής, είναι έργο του γνωστικισμού ο οποίος με διάφορους τρόπους κατάφερε να εισβάλει μέσα στους δυτικούς πολιτικούς θεσμούς, με αποτέλεσμα τη συνολική εκτροπή του κόσμου μας.

Κατά τη διάρκεια του Ανθρωπισμού (Umanesimo) η εβραϊκή Καμπάλα προκαλεί το ενδιαφέρον διαφόρων διανοουμένων μέσα στον Χριστιανικό κόσμο, όπως του Pico della Mirandola, του Johan Reuchlin, του καρδινάλιου Egidio da Viterbo και άλλων. Μέσω της Καμπάλας διάφορες όψεις του γνωστικισμού εισέρχονται στη σκέψη αυτών των διανοουμένων και αυτή τη «μυστική γνώση» τη μεταδίδουν στους μαθητές τους, έως ότου αυτή να εισαχθεί στο τέλος του 17ου αιώνα και στις αρχές του 18ου στις μασονικές στοές¹². Σε αυτές τις στοές καλλιεργήθηκε το κλίμα που δημιούργησε τα επαναστατικά κινήματα¹³ τα οποία καθιέρωσαν το αστικό κοινοβουλευτικό πολίτευμα.

Το μπόλιασμα των λαϊκών μαζών με γνωστικές νοοτροπίες έγινε με την έλευση των προτεσταντικών εκκλησιών. Ένας από τους σκοπούς των πρώτων προτεσταντών ήταν η επιστροφή στην «αρχική απλότητα». Όταν έκοψαν τους δεσμούς όχι μόνον με την Ορθόδοξη παράδοση αλλά και με τις ίδιες τις επίσημες προτεσταντικές εκκλησίες, κάθε μία από τις αναρίθμητες εκκλησιούλες ή σέκτες που προήλθαν, άρχισε να ακολουθεί μυστικιστικούς συλλογισμούς και κάθε μία ήταν πεπεισμένη ότι είναι η

¹¹ Jakob Taubes, *Escatologia occidentale*, Trad. G. Valent, Μιλάνο: Garzanti, 1997, σ.64.

¹² Guido Pagliarino, *Cristianesimo e Gnosticismo 2000 anni di sfida*, Ρώμη: Prospettiva Editrice, 2003, σ.109

¹³ Για μία εκτενή ανάλυση των μυστικιστικών καταβολών των ευρωπαϊκών επαναστατικών κινήματων βλ. James H. Billington, *Fire in the Minds of Men. Origins of the Revolutionary Faith*, Basic Books, Νέα Υόρκη, 1980

élite ενός χριστιανισμού πιο «καθαρού» πιο ουσιαστικού. Τα μέλη αυτών των εκκλησιών θεωρούσαν ότι αποτελούν μία εκλεκτή μειοψηφία, σε αντίθεση με την πλειοψηφία των «κοσμικών» όπως αποκαλούσαν τους υπόλοιπους χριστιανούς. Ουσιαστικώς δεν διέφεραν από τους αρχαίους γνωστικούς, για τους οποίους αυτό που μετρούσε ήταν η προσωπική εκστατική φώτιση. Ένα μέρος αυτών των εκκλησιών ακολούθησε μία πανθεϊστική τάση, θεωρώντας ότι μέσα σε όλα τα ζωντανά όντα, υπάρχει ένα μοναδικό ανώτερο πνεύμα με το οποίο πρέπει να συγχωνευθεί το ατομικό πνεύμα του κάθε ανθρώπου.

Πέραν όλων αυτών, η γνωστική επανάσταση του Καλβίνου με τη δημιουργία του πουριτανικού (προτεσταντικού) κινήματος είναι ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός, διότι όπως θα δούμε στα επόμενα κεφάλαια, ο πουριτανικός γνωστικισμός¹⁴ διαμόρφωσε το καπιταλιστικό σύστημα μέσα στο οποίο σήμερα ζούμε και δημιούργησε πολιτικές élites εμποτισμένες στην εβραϊκή εσχατολογία.

¹⁴ Eric Voegelin, *La nuova scienza politica*, Traduzione di R. Pavetto, Ρώμη: Edizioni Borla, 1999², σσ.171-197

Ο Σίμων ο Μάγος δίνει χρήματα στον Άγιο Πέτρο για να αποκτήσει πνευματικές δυνάμεις.
Avanzino Nucci (1552 – 1629)

Ο ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ

Σαν τη φωτιά που σιγοκαίει κάτω από τη στάχτη, ο γνωστικισμός διατηρείται και μετά το πέρας της ελληνιστικής περιόδου. Όταν ο Χριστιανισμός αρχίζει να εδραιώνεται στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, οι γνωστικές ομάδες κάνουν την εμφάνισή τους με τρόπο ιδιαίτερα έντονο, δανειζόμενες θεματολογία και όψεις της χριστιανικής διδασκαλίας.

Σε διάφορες περιοχές της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, της Ιταλίας, της Γαλλίας και της Γερμανίας, αυτές οι γνωστικές δοξασίες άρχισαν να επηρεάζουν τον πληθυσμό, κυρίως της υπαίθρου, με αποτέλεσμα να τεθεί σε κίνδυνο η εσωτερική συνοχή της χριστιανικής Εκκλησίας, αλλά και να κινδυνεύει γεωπολιτικώς η Βυζαντινή αυτοκρατορία.

Τα πιο σημαντικά γνωστικά κινήματα ήταν οι Παυλικιανοί, οι Βογόμιλοι, οι Καθαροί και οι Βάλδιοι. Και τα τέσσερα αυτά κινήματα, με μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους, ακολουθούσαν τις θεωρίες του πρώιμου γνωστικισμού: Ο Θεός της Παλαιάς Διαθήκης είναι ο κακός δημιουργός και ταυτίζεται με τον Σατανά· κατά συνέπεια, μισούσαν το σώμα και γενικά τη δημιουργία. Οι Παυλικιανοί εμφανίζονται τον 7^ο αιώνα στην Μανανάλι, μία πόλη του άνω Ευφράτη,¹⁵ και ονομάστηκαν έτσι ίσως επειδή έδιναν έμφαση και δική τους ερμηνεία στην Προς Ρωμαίους επιστολή του αποστόλου Παύλου. Αυτοί κατά τον 9^ο αιώνα έφθασαν μέχρι την Έφεσο όπου βεβήλωσαν χριστιανικούς ιερούς ναούς· έτσι το 872 οι αυτοκρατορικές δυνάμεις τους εκδίωξαν με αποτέλεσμα αυτοί να στραφούν προς τη Δύση. Οι Παυλικιανοί προετοίμασαν το έδαφος για την ανάπτυξη του δεύτερου γνωστικού ρεύματος, εκείνου των Βογόμιλων. Εμφανίστηκε κατά τον Ι' αιώνα στη Βουλγαρία και ιδρυτής του θεωρείται κάποιος Βογόμιλ, ιερέας της υπαίθρου.

Οι Βογόμιλοι ήταν φανατικοί εχθροί του παραδοσιακού κράτους και της εκκλησίας.¹⁶ Απέρριπταν τη Θεία φύση του Χριστού, το δόγμα της Αγίας Τριάδος, το σύμβολο του Σταυρού και τον θρησκευτικό γάμο. Ως

¹⁵ Mircea Eliade, Ioan P.Couliano, *Λεξικό των Θρησκειών*, Μετάφραση Ε.Γαζής, Αθήνα:Χατζηνικολή,1992,σσ.101-102

¹⁶Mircea Eliade,*Soria delle Credenze e delle idee Religiose*, Traduzione di M.A.Massimello e G. Schiavoni,Μιλάνο:Sansoni Editore,1996,σσ.201-202

προπαγανδιστική μέθοδο για την εξάπλωσή τους χρησιμοποιούσαν την κατήχηση των φτωχών χωρικών με «σοσιαλιστικές ιδέες». Η ουσία του Βογομιλισμού ορίστηκε από έναν απ' τους πρώτους που τον παρατήρησαν από κοντά, τον Θεοφίλατο, Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως (933-956), που έγραψε σε μία επιστολή του προς τον τσάρο Πέτρο της Βουλγαρίας (927-969): «[Πρόκειται] για διασταύρωση του Μανιχαϊσμού με τον Παυλικιανισμό».¹⁷ Η διδασκαλία αυτή λοιπόν είχε διαδοθεί τόσο πολύ στην εποχή του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού και είχε αποκτήσει τόσους οπαδούς μέσα στο Βυζαντινό κράτος, ακόμη και στην ίδια την πρωτεύουσα, ώστε ο αυτοκράτορας θεώρησε επιτακτικό καθήκον του να καταπολεμήσει αυτήν την επικίνδυνη αίρεση.¹⁸ Τελικά ο Βογομιλισμός, μέσω διαφόρων δολιχοδρομιών, διαδόθηκε στη Βόρειο Ιταλία, στην Ουγγαρία, στη Γερμανία και στη Νότια Γαλλία. Εκεί, οι Βογόμιλοι απέκτησαν το όνομα Cathares από την ελληνική λέξη «Καθαροί». Η εκκλησία των Καθαρών αποκτά έδρα και στην Ιταλία και από εκεί στέλνει κατηχητές στην Προβηγγία, στο Λανγκντόκ (Languedoc) - ακόμη και στα Πυρηναία.¹⁹ Στο Λανγκντόκ υπήρξε στενή συνεργασία μεταξύ των εβραίων που κατοικούσαν σε αυτή την περιοχή και των καθαρών, και η συμβολή του εβραϊκού στοιχείου στην εξάπλωση της αίρεσης ήταν ιδιαίτερα σημαντική.²⁰

Το 1207, ο Πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ ξεκινά σταυροφορία εναντίον των Καθαρών. Ο πρώτος πόλεμος διαρκεί από το 1208/1209 μέχρι το 1229 και στη συνέχεια ξανάρχισε διαρκώντας πολλά ακόμη χρόνια. Η εκκλησία των Καθαρών σταμάτησε να υπάρχει στη Γαλλία γύρω στο 1330. Όμως, κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων εναντίον των Καθαρών, οι Χριστιανοί χρειάστηκε να πολεμήσουν και εναντίον ενός άλλου γνωστικού κινήματος, εκείνου των Βαλδίων (Vaudois): «Αυτοί [οι

¹⁷Henry–Charles Puech(a cura di), *Gnosticismo e manicheismo*, Traduzione di M.N.Pierini, Ρώμη-Μπάρι: Editori Laterza, 1988, σ.266

¹⁸Georg Ostrogorsky, *Ιστορία του Βυζαντινού κράτους*, Μετάφραση Ι.Παναγόπουλος, Αθήνα: Σ. Δ. Βασιλόπουλος, 1997, Τόμ.Γ΄, σ.39

¹⁹ Mircea Eliade, *Storia delle Credenze ...*, ένθ' ανωτ..., σ.205

²⁰ L.Israel Newman, *Jewish influence on Christian Reform Movements*, Columbia university press, Νέα Υόρκη, 1925, σσ.133-140.

Βάλδιοι] είχαν φανεί για πρώτη φορά στη Λυών. Αρχικά δεν ήρθαν σε σύγκρουση με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, μα στη συνέχεια στράφηκαν εναντίον της και, σε πολλές περιπτώσεις, ταυτίστηκαν με τους Καθαρούς/Αλβιγηνούς. Επέμεναν κυρίως στη διάδοση της Βίβλου σε «λαϊκή γλώσσα» καθώς και στο δικαίωμα καθενός να την ερμηνεύει. Εννοείται ότι η εχθρότητά τους προς την ιεραρχημένη εκκλησία ήταν εξίσου σφοδρή με εκείνη των Καθάρων, αν όχι μεγαλύτερη (...). Οι Βάλδιοι λοιπόν αποτελούν την απόληξη της «αόρατης γραμμής» που αρχίζει με τον Σίμωνα τον Μάγο, περνάει μέσω των Βογόμιλων από τη Βουλγαρία και φτάνει στη Μεταρρύθμιση του Λούθηρου και του Καλβίνου: Η ουρά του *όφεως* βρίσκεται στην Ασία μα η κεφαλή του στη Βρετανία και τη Βόρεια Αμερική. Πράγματι, πολλοί Βάλδιοι, όταν η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία άρχισε να τους κυνηγάει, πέρασαν στην Αγγλία και τη Βοημία και ακόμη πιο πάνω, στη Γερμανία. Τον 14^ο αιώνα, ο Ιωάννης Ουίκλιφ στην Αγγλία ανανέωσε τόσο τις εχθρικές τους ενέργειες κατά της ιεραρχημένης εκκλησίας, δίνοντας μάλιστα σοσιαλιστικό χαρακτήρα στην όλη του σκέψη όσο και στις προσπάθειες διάδοσης της Βίβλου σε «γλώσσα λαϊκή».

Κατά τις αρχές του επόμενου αιώνα, ανάλογες ιδέες κήρυξε στη Βοημία ο Ιωάννης Χούς. Και οι δύο υπήρξαν πρόδρομοι της Μεταρρύθμισης την οποία επέβαλε ο Λούθηρος στη Βόρεια Γερμανία, μα ολοκλήρωσε, όπως τονίστηκε, ο Καλβίνος».²¹

²¹ Δημήτρη Μιχαλόπουλου, *Ο Εθνικός Διχασμός. Η άλλη διάσταση*, Αθήνα: Τροχαλία, 1997, σσ.52-53

Ο ΜΗΔΕΝΙΣΤΙΚΟΣ - ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΤΙΚΟΣ ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1650 -1917

Την περίοδο 1650-1917 αναπτύσσεται ένα εβραϊκό άκρως εξτρεμιστικό κίνημα του οποίου η πολιτική δράση διαμόρφωσε το σημερινό πολιτικό και γεωπολιτικό γίνεσθαι. Οι πολιτικές κινήσεις γνωστικών ομάδων κατά την προαναφερθείσα χρονική περίοδο εκδηλώθηκαν στην οθωμανική αυτοκρατορία (κυρίως στη Θεσσαλονίκη), στην Πολωνία, στην Αυστρία, στη Γερμανία και στη Γαλλία.

Πληροφορίες για τη δράση αυτών των ομάδων αντλούμε από τα έργα δύο ακαδημαϊκών παγκοσμίου κύρους, του Gershom Scholem, που διετέλεσε πρόεδρος της Ακαδημίας Επιστημών του Ισραήλ, και του Arthur Mandel, καθηγητή της Ευρωπαϊκής οικονομικής Ιστορίας στο πανεπιστήμιο του Stanford. Από τις έρευνες αυτών των ακαδημαϊκών προκύπτει ότι η μέθοδος δράσης των γνωστικών ομάδων ήταν ο εισοδισμός• και συγκεκριμένα :

1. Έπρεπε να διεισδύσουν σε όλες τις παραδοσιακές θρησκείες και να προσπαθήσουν να τις καταστρέψουν εκ των έσω.
2. Όφειλαν να διεισδύσουν σε όλους τους πολιτικούς θεσμούς και - αργότερα- κόμματα, με στόχο την καταστροφή κάθε πολιτικού κινήματος που εμπνέεται από παραδοσιακές αξίες, με απώτερο σκοπό την επικράτηση του φιλελευθερισμού και του αστικού/καπιταλιστικού μοντέλου.
3. Στο πεδίο του πολιτισμού όφειλαν να χτυπήσουν το κλασσικό πνεύμα, δηλαδή τον Πλατωνισμό/Αριστοτελισμό και φυσικά να πλήξουν τον κύριο αντίπαλό τους• τη Χριστιανική δομή των δυτικών κοινωνιών.

Η δράση τους στην Οθωμανική αυτοκρατορία: Το 1626 γεννήθηκε στη Σμύρνη μία πραγματικά εφιαλτική προσωπικότητα : ο Shabbetai

Zeví, Εβραίος ασκεναζί²², του οποίου ο πατέρας προερχόταν από την Πάτρα. Για τους ιστορικούς, αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι τόσους αιώνες μετά την καταστροφή του Ναού του Σολομώντος και τη διαμόρφωση του πρώτου γνωστικού ρεύματος από τους εχθρικούς προς τον Θεό ραβίνους, ο εξτρεμιστικός γνωστικισμός επανεμφανίζεται στο πρόσωπο αυτού του ανθρώπου. Κατά τον Shabbetai Zeví, ο «φωτισμένος» έπρεπε να γευθεί το «μέλι της Αβύσσου» - τη δύναμη, το ψέμα, τα σεξουαλικά όργανα, την καταπάτηση κάθε ηθικής. Ο Gershom Scholem τον περιγράφει ως άτομο με έντονη ψυχοπαθολογική συμπεριφορά.²³ (Αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι έφτασε να αυνανίζεται μέσα στη συναγωγή!) Και όμως αυτός ο άνθρωπος κατάφερε να φτιάξει ένα τεράστιο «μεσσιανικό» κίνημα. Αρχικά κήρυττε τις δοξασίες του Γνωστικισμού και την κατάργηση κάθε παραδοσιακής θρησκείας. Πολλοί ραβίνοι πιστέψανε πως ήταν ο Μεσσίας που περίμεναν – και τον ακολούθησαν. Η Θεσσαλονίκη, η Σμύρνη και η Κωνσταντινούπολη εξελίχθηκαν στα σημαντικότερα κέντρα αυτού του μεσσιανικού/γνωστικού κινήματος. Τελικά ο Σουλτάνος ανησύχησε και έδωσε εντολή να συλληφθεί ο Shabbetai Zeví. Αυτός τότε ασπάστηκε το Ισλάμ, δίνοντας εντολή στους Εβραίους οπαδούς του να κάνουν το ίδιο αλλά μόνο εξωτερικά: «από τα μέσα», μυστικά, θα παρέμεναν πιστοί στον μεσσιανικό γνωστικισμό που κήρυττε ο Shabbetai Zeví. Αυτό και έγινε· και οι Τούρκοι τους ονόμασαν *dönme* (στα ελληνικά ντονμέδες), δηλαδή αποστάτες. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του G. Scholem, περί το 1900 ζούσαν στη Θεσσαλονίκη περίπου 15.000 (!) ντονμέδες, χωρισμένοι σε τρεις τάξεις, τους Konyosos, τους Ismirli και τους Jakoblar (Jacobiti).²⁴

Βίωναν την πίστη τους με άκρα μυστικότητα, παντρεύονταν μόνο μεταξύ τους και τελούσαν σεξουαλικές τελετές οργιαστικού χαρακτήρα, όπως το «Σβήσιμο των φώτων».

Πολλοί ντονμέδες άλλωστε κατετάγησαν στον Τουρκικό στρατό, έγιναν αξιωματικοί και υπήρξαν από τους πρωτεργάτες του κινήματος των Νεότουρκων στη Θεσσαλονίκη. Ο G. Scholem γράφει σχετικά:²⁵ «Πολλοί

²² Σε αντίθεση με τους Σεφαρντίμ Εβραίους, η απώτερη καταγωγή των οποίων είναι από την Ισπανία και την Πορτογαλία, οι Ασκεναζίμ είναι από χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

²³ Gershom Scholem, *La Cabala*, Traduzione R. Rambelli, Ρώμη: Edizioni Mediterranee, 1992, σ.248 και *Le messianisme juif*, Παρίσι: Calmann-Levy, 1974, σ.116

²⁴ Gershom Scholem, *Le messianisme juif*, Παρίσι: Calmann-Levy, 1974, σ.234

²⁵ Gershom Scholem, *La Cabala...*, ένθ'ανωτ. σσ.331-332

ντονμέδες δραστηριοποιήθηκαν στο κίνημα των Νεότουρκων... Στην πρώτη κυβέρνηση που ανέλαβε την εξουσία μετά την επανάσταση των Νεότουρκων το 1908, συμμετείχαν τρεις ντονμέδες υπουργοί, μεταξύ των οποίων και ο υπουργός των Οικονομικών Τζαβίτ μπές. Πολλοί Εβραίοι της Θεσσαλονίκης [εξάλλου] επίμονα υποστήριζαν πως και ο ίδιος ο Κεμάλ Ατατούρκ ήταν ντονμές.

Αυτό λοιπόν που ονομάστηκε «Κεμαλισμός» και «εκκοσμικευμένο τουρκικό κράτος» μπορεί να θεωρηθεί υλοποίηση του σχεδίου του εβραϊκού Γνωστικισμού όσον αφορά στην Τουρκία : καταστροφή της παραδοσιακής θρησκείας και των παραδοσιακών κοινωνικών δομών της χώρας αυτής και, παράλληλα, δημιουργία ενός εθνικισμού που στόχευε στην εξαφάνιση των άλλων εθνοτήτων που τότε ζούσαν στην τουρκική επικράτεια – όπως των Ποντίων και των Αρμενίων .

Shabbetai Zevi

Η Αμερικανική πολιτική στο ζήτημα της ελληνοτουρκικής σύρραξης στην Μικρά Ασία και ο ρόλος των Ντονμέδων.

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Thomas Woodrow Wilson εξαρχής ήταν επιφυλακτικός ως προς το ενδεχόμενο κατάλυσης του Τουρκικού κράτους. Η στάση αυτή που εξέφραζε την επί του θέματος άποψη ισχυρών εβραϊκών κύκλων των Ηνωμένων Πολιτειών, έγινε κατηγορηματικότερη μετά την συνάντηση, το 1919, στο Παρίσι, του μεγάλου ραβίνου της Τουρκίας με τον Henry Morgenthau, πλούσιο εβραίο της Νέας Υόρκης, από την Γερμανία και οικονομικό υποστηρικτή του Wilson. Ο μέγας ραβίνος γνωρίζοντας την πραγματική φύση των Κεμαλιστών, ζήτησε από τον Morgenthau να τον βοηθήσει να αποτρέψει το ενδεχόμενο «εξαφάνισης» της Τουρκίας. Έτσι η αμερικανική πολιτική για την Μικρά Ασία έγινε τελικά ξεκάθαρη. Οι Αμερικανοί προφανώς κατανόησαν εκείνο που από καιρό είχε επισημάνει ο Μεταξάς, ότι δηλαδή η έκβαση του πολέμου θα κρινόταν κατά βάση στη θάλασσα. Έτσι, υπό το πρόσχημα της βλάβης συμφερόντων τους, έφθασαν στο σημείο να αρνηθούν στην Ελληνική πλευρά δικαίωμα αποκλεισμού των τουρκικών παραλιών. Οπωσδήποτε ανάλογη στάση ουσιαστικώς τήρησαν οι Γάλλοι, οι Ιταλοί ακόμη και οι Βρετανοί. Επιπλέον, ο ελληνικός στόλος, σε όχι ιδιαίτερα καλή κατάσταση μετά την περιπέτεια του διχασμού και βασικός στόχος της προπαγάνδας των σοσιαλιστών, στη χρηματοδότηση της οποίας πρωταγωνιστούσαν εβραίοι της Ελλάδας, δεν ήταν τότε σε θέση να αναπτύξει δράση μεγάλης εμβέλειας. Η Ελληνική πορεία προς την καταστροφή ήδη ήταν απρόσκοπτη.²⁶

.....

Οι δεσμοί επομένως της [κεμαλικής] Τουρκίας με το Ισραήλ δεν είναι μόνο γεωπολιτικής υφής· είναι και δεσμοί ιδεολογικής και θρησκευτικής φύσεως. Όπως είναι γνωστό, σημαντικοί πολιτικοί της σύγχρονης Τουρκίας είναι ντονμέδες (Ισμαήλ Τζέμ , Τανσού Τσιλέρ κ.λπ.) Ο G. Scholem παρέχει και άλλη πληροφορία: «Υπάρχουν σοβαρές αποδείξεις ότι η οργάνωση των [ντονμέδων] Κορυσος εξακολουθεί να υπάρχει και ότι το 1970 πολλές οικογένειες ανήκαν σε αυτήν την οργάνωση. Μεταξύ των Τούρκων διανοουμένων, ένας καθηγητής του πανεπιστημίου της

²⁶ Δ.Μιχαλόπουλος, Ο Εθνικός Διχασμός, Εκδ. Τροχαλία, Αθήνα, 1997, σσ. 78-79

Κωνσταντινούπολης θεωρείται αρχηγός των Dönme»²⁷ Επίσης πολλά από τα υψηλόβαθμα στελέχη του τουρκικού στρατού είναι ντονμέδες ακόμη και στις ημέρες μας...

Μετά την άνοδο στην εξουσία(2002) του μουσουλμανικού κόμματος της «Δικαιοσύνης και ανάπτυξης», πολλοί αξιωματικοί κεμαλιστές οδηγήθηκαν στην φυλακή, με την κατηγορία εμπλοκής σε συνωμοσία για ανατροπή της κυβέρνησης του Ρ.Τ. Ερντογάν.

Είναι ευνόητο ότι το μέλλον της Τουρκίας θα εξαρτηθεί, από την τελική έκβαση της σύγκρουσης μεταξύ των μουσουλμάνων και του Κεμαλικού κατεστημένου. Μέχρι στιγμής φαίνεται ότι οι μουσουλμάνοι κερδίζουν σε αυτή την μάχη.

Κεμάλ Ατατούρκ

²⁷ G. Scholem , *La Cabala...*, ένθ'ανωτ.σ.332

Η δράση τους στη Δύση. (Οι Φρανκιστές.)

Ο Jakob Frank (Jakob Judah Leib) γεννήθηκε το 1726 σε ένα χωριό της Ποντολίας(περιοχή της Ουκρανίας). Ο πατέρας του ήταν οπαδός του Shabbetai Zevi.Ειδικά για τον Jakob Frank πάντως ισχύει η ρήση «ο μαθητής ξεπέρασε τον δάσκαλο». Πράγματι, όταν ο πατέρας του τον μύησε στη διδασκαλία του Shabbetai Zevi, ο Frank είπε: «Ο δάσκαλος γεύθηκε όλα τα απαγορευμένα, αλλά εγώ θέλω να γευθώ την απόλυτη δύναμη». Το 1753, λοιπόν, εμφανίζεται σε συναγωγή της Θεσσαλονίκης και ανακηρύσσει τον εαυτό του σε μετενσάρκωση του Shabbetai Zevi. Μετά γυρίζει στην Πολωνία και αρχίζει να μαζεύει οπαδούς· τους διακηρύσσει: «Δεν ήλθα για να σώσω, αλλά για να καταστρέψω και να βυθίσω τα πάντα στην άβυσσο... Εγώ διαλέχτηκα, γιατί είμαι το σκοτάδι από το οποίο θα ξεπηδήσει το φως».²⁸

Παράλληλα, τους δίνει οδηγίες για το πώς πρέπει να δράσουν: α) να βαφτιστούν Χριστιανοί, ώστε να διεισδύσουν στις δομές των δυτικών κοινωνιών και να τις καταστρέψουν εκ των έσω· β) να μην παντρεύονται «χριστιανές πουτάνες».²⁹

Πράγματι, το 1759 χίλιοι διακόσιοι Φρανκιστές βαφτίζονται Χριστιανοί στον καθεδρικό ναό της Λεμβέργης (Lemberg) Στη συνέχεια ο Frank αρχίζει να δημιουργεί ένα μικρό στρατό - με στολές κόκκινες: εμφανίζεται έτσι ο «μικροστρατός Γνωστικισμός». Το 1775 ο Jacob Frank μιλούσε πολύ για μία επανάσταση που θα κτυπούσε πολλά βασίλεια και ειδικά τη Χριστιανική εκκλησία και ονειρευόταν μία περιοχή που θα γινόταν το κέντρο των φρανκιστών.

Πού έβρισκε ο Frank τα χρήματα για να διατηρεί το στρατό του παραμένει μυστήριο.³⁰ Κάποιοι μιλούσαν για βαρέλια χρυσού που έφθαναν από το εξωτερικό. . .

Εν τω μεταξύ, ο Thomas von Schoenfeld (δηλαδή ο Moses Dobrushka), εξάδελφος του Jakob Frank, πηγαίνει στη Γαλλία και προετοιμάζει το κλίμα για τις επαναστατικές εξεγέρσεις του 1789.

²⁸ Arthur Mandel , Le Messie Militant. Histoire de Jacob Frank et du mouvement frankiste , Μιλάνο: Archè, 1989, σσ.54-55

²⁹ *Αυτόθι* . σσ.92-93

³⁰ Ο Πολωνός ιστορικός Alexander Kraushar αναφέρει ότι οπαδοί και χρηματοδότες του Jacob Frank ήταν οι Rothschilds της Φραγκφούρτης. (Βλ.Alexander Kraushar, Jacob Frank: The End to the Sabbataian Heresy, Lanham: University Press of America, 2001, σ.369.)

Οι Φρανκιστές απλώνονται σε όλη την Ευρώπη σαν επιδημία. Μπαίνουν στις μασονικές στοές, ιδρύουν δικές τους οργανώσεις και συμμετέχουν σε οποιαδήποτε δραστηριότητα έχει ως σκοπό πλήγμα σε βάρος των παραδοσιακών δομών. Απώτερος στόχος τους είναι η δημιουργία μιας αστικής κοινωνίας όσο το δυνατόν περισσότερο άθρησκης αλλά και αντίθετης προς το κλασικό πνεύμα. Ο Gershom Scholem γράφει: *Η σχέση της αιρετικής Καμπάλας των Φρανκιστών με τις ιδέες του [νέου] Διαφωτισμού είναι εμφανής τόσο σε χειρόγραφα που διασώθηκαν στην Πράγα όσο και στις παραδόσεις των οικογενειών της Βοημίας και της Μοραβίας. Στη Βαρσοβία, μεταξύ των ετών 1830-1840 πολλοί δικηγόροι ήταν απόγονοι Φρανκιστών, ενώ πολλοί από αυτούς ήταν επιχειρηματίες, συγγραφείς κ.λπ. Για πολύ καιρό αυτός ο κύκλος διατηρούσε μυστικές επαφές με τους ντονμέδες της Θεσσαλονίκης.*³¹ Στην Αυστρία, εκατοντάδες Φρανκιστές βαφτίζονται Χριστιανοί και, με αυτόν τον τρόπο, αποκτούν τίτλους ευγενείας και εντάσσονται στα ανώτερα, τα ισχυρά κοινωνικά στρώματα της επικράτειας των Αψβούργων. Αργότερα, καταφέρνουν να διεισδύσουν σε όλα τα πολιτικά κόμματα - ακόμη και σε εκείνο των Συντηρητικών.

Ούτε ο Μέγας Ναπολέων δεν έμεινε αλώβητος από αυτούς. Στην αρχή εκατοντάδες Φρανκιστές κατατάχθηκαν στον στρατό του υποστηρίζοντας τον αυτοκράτορα, διότι πίστευαν ότι θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν δικά τους εδάφη. Υψηλά αξιώματα στον στρατό αυτού του τελευταίου είχαν οι Jakob Lewinski, Alexandre Matuszewicz, Jan Dembowski³² κ. ά. Μετέπειτα όμως, όταν πια διαπίστωσαν ότι ο Ναπολέων δεν εξυπηρετούσε τα συμφέροντά τους, συνεργάστηκαν με Εβραίους και Προτεστάντες τραπεζίτες και τον χτύπησαν με δύο τρόπους: α) υποστήριξαν τους Ρώσους· και β) του έκοψαν τον ανεφοδιασμό - με τα γνωστά αποτελέσματα.

Αργότερα, το 1890 συγκεκριμένα, παρατηρείται μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα κίνηση: πολλές οικογένειες Φρανκιστών μεταναστεύουν στη Νέα Υόρκη των Ηνωμένων Πολιτειών.³³ Τέτοιες οικογένειες είναι οι Brandeis, οι Dembitz, οι Goldmark, οι Bondi, οι Lichtenberg, οι Rohatyn. Στην Αμερική προωθούνται σε στρατηγικές θέσεις του συστήματος. Ο Louis Dembitz Brandeis π.χ. έγινε μέλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου των

³¹ Gershom Scholem, *La Cabala...*, ένθ'ανωτ, σ.308

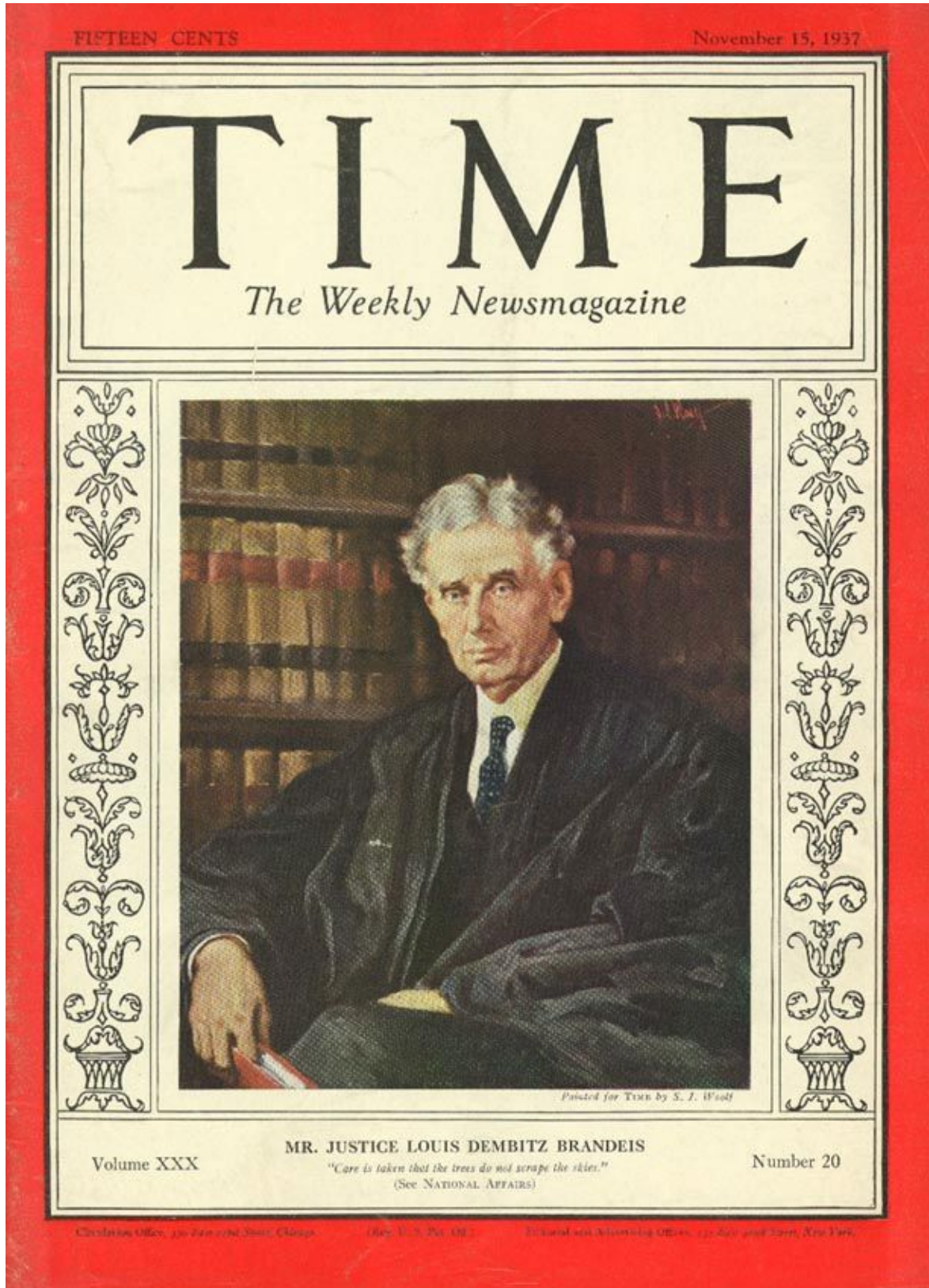
³² Arthur Mandel, *Le Messie militant...*, ένθ' ανωτ., σ. 106.

³³ *Αυτόθι*. σσ. 157-158.

ΗΠΑ και προσωπικός σύμβουλος του Προέδρου Thomas Woodrow Wilson. Οι Rohatyn πάλι απέκτησαν μεγάλο αριθμό μετοχών ισχυρών τραπεζών, όπως η Lazard της Νέας Υόρκης. Έτσι οι Φρανκιστές μπόρεσαν να επηρεάσουν καθοριστικά την πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών όχι μόνο στη διάρκεια των δύο Παγκόσμιων πολέμων, αλλά και κατά τις δεκαετίες που ακολούθησαν• και βέβαια, η επιρροή αυτή συνεχίζεται μέχρι σήμερα ...

Jakob Frank

Ο Φρανκιστής *Louis Dembitz Brandeis*, σύμβουλος του προέδρου *Thomas Woodrow Wilson*

Σημειώσεις:

A) Η επίδραση του γνωστικού-μεσσιανιστικού ρεύματος του Shabbetai Zevi στο πολιτιστικό γίνεσθαι είναι ιδιαίτερα σημαντική. Ο Mehlman Jeffrey , καθηγητής Γαλλικής φιλολογίας στο πανεπιστήμιο της Βοστώνης, υποστήριξε ότι η διανοητική καταγωγή του Γαλλικού μεταδομισμού μπορεί να αναζητηθεί πίσω στον δέκατο έβδομο αιώνα, στο πνεύμα του αποστάτη -μεσσία Shabbetai Zevi. Και ότι αυτό το παραβατικό πνεύμα διαβιβάστηκε από τον Scholem στον στενό φίλο του Walter Benjamin. Σύμφωνα με τον Mehlman, ο Benjamin μετέδωσε αυτή την νοοτροπία στον Γάλλο φιλόσοφο Georges Bataille, ο οποίος γνώρισε τον Benjamin στο Παρίσι στην δεκαετία του '30. Και δεδομένου ότι ο Bataille είχε μία κεντρική επιρροή στο γενικό πάνθεον του γαλλικού μεταμοντερνισμού - από τον Jacques Derrida στην Julia Kristeva , στον Michel Foucault , στον Jean Baudrillard - το ανατρεπτικό πνεύμα της γαλλικής θεωρίας , μπορεί να ιδωθεί ως πρόσφατη εκδήλωση αυτού του αιρετικού εβραϊκού γνωστικισμού. (Βλ. Weingrad Michael, *Parisian Messianism: Catholicism, Decadence, and the Transgressions of Georges Bataille*, *History & Memory* - Volume 13, Number 2, Fall/Winter 2001)

.....

B) Ένας από τους προγόνους του πρώην Προέδρου της Γαλλίας Nicolas Sarkozy ήταν ο Haim Joseph Mallah. Διετέλεσε ραβίνος στη Θεσσαλονίκη και σημαντικό στέλεχος των ντονμέδων. (Βλ. Joseph Nehama, *Histoire des Israelites de Salonique*, τόμ. VI., σσ. 57,66-67) Επίσης ο πρώην υπουργός οικονομικών της Κροατίας (1997-2000) Nenad Porges κατάγεται από οικογένεια φρανκιστών της Πράγας. Φρανκιστής είναι και ο πρώην υπουργός οικονομικών της Πολωνίας, Piotr Naimski. Ο Sarkozy και ο Naimski χρησιμοποίησαν το ίδιο τέχνασμα : παρουσιάστηκαν ως υπερασπιστές παραδοσιακών αρχών και αξιών. Ο μεν πρώτος ως υπερασπιστής της «τάξης και της ασφάλειας» (αφού προηγουμένως φρόντισε να την κλονίσει επικινδύνως) κατάφερε να εκλεγεί πρόεδρος και να οδηγήσει την Γαλλία στον Αμερικανό-Ισραηλινό άξονα, και ο δεύτερος (ακόμα πιο "ωραίος") ως «χριστιανός καθολικός» κατάφερε, το 1992, να ... διαλύσει τη χριστιανική κυβέρνηση της Αλληλεγγύης (Solidarnosc).

.....

Γ) Στο φύλλο της 28^{ης} Ιανουαρίου 1994 της εβραϊκής εφημερίδας της Νέας Υόρκης «**Forward**», δημοσιεύθηκε το ακόλουθο άρθρο: "**When Kemal Ataturk Recited Shema Yisrael: 'It's My Secret Prayer Too!' He Confessed**": «Όταν ο Κεμάλ Ατατούρκ ανήγγειλε το Shema Yisrael: "Αυτή είναι και η δική μου μυστική προσευχή "εξομολογήθηκε»:

Zichron Yaakov_Υπάρχουν δύο ερωτήσεις που επιθυμώ να κάνω, ανήγγειλα τηλεφωνικώς στην Batya Keinan, η οποία ήταν η εκπρόσωπος του Ισραηλινού προέδρου Ezer Weizman, ο οποίος

ετοιμαζόταν την επομένη ημέρα, δευτέρα 24 Ιανουαρίου να πραγματοποιήσει το πρώτο ταξίδι όπου ποτέ έγινε στην Τουρκία από Ισραηλινό αρχηγό κράτους.

Η μία ερώτηση ήταν εάν ο κύριος Weizman θα εμφανιζόταν σε μία επίσημη εκδήλωση αφιερωμένη προς τιμήν του Κεμάλ Ατατούρκ. Η κυρία Keinan εξέτασε το πρόγραμμα του προέδρου σύμφωνα με το οποίο αυτός και η σύζυγός του θα κατέθεταν στεφάνι στον τάφο του Ατατούρκ κατά την άφιξή τους εκεί και με ρώτησε ποια ήταν η δεύτερη ερώτησή μου.

«Γνωρίζει ο πρόεδρος Weizman ότι ο Ατατούρκ είχε Εβραίους προγόνους και διδάχθηκε εβραϊκές προσευχές όταν ήταν παιδί;»

«Βεβαίως, βεβαίως», απάντησε αυτή χωρίς ίχνος έκπληξης, σαν να την είχα ρωτήσει εάν ο πρόεδρος ε γνώριζε ότι ο Ατατούρκ ήταν εθνικός ήρωας της Τουρκίας.

Ήμουν συγκινημένος και παραγμένος. Την ευχαρίστησα και έκλεισα το τηλέφωνο. Μετά όμως από λίγα λεπτά σκέφτηκα να της ξανατηλεφωνήσω και να την ρωτήσω εάν ο πρόεδρος Weizman θα αναφερόταν καθόσον ήτο στην Τουρκία, στους Εβραίους προγόνους του Ατατούρκ.

«Χαίρομαι που μου ξανατηλεφώνησες», είπε η κυρία Keinan η οποία τώρα φαινόταν αναστατωμένη. «Από που πήρες τις πληροφορίες σου;» Και μου εξομολογήθηκε ότι δεν είχε ιδέα γι' αυτό το γεγονός. Η αιτία που συμφώνησε μαζί μου ήταν ότι φαινόταν πιστικός ο τρόπος με τον οποίο της το είπα. «Όταν έκλεισες το τηλέφωνο διεπίστωσα ότι κανένας εδώ δεν γνώριζε τίποτε γι' αυτό το γεγονός. Μπορείς σε παρακαλώ να μου στείλεις σε φαξ αυτά τα οποία γνωρίζεις;» Της έστειλα ένα φαξ περιληπτικό. Κατωτέρω παραθέτω το κείμενο ως έχει και όχι εν περιλήψει.

Ιστορίες για την εβραϊκότητα του Ατατούρκ, του οποίου το άγαλμα στέκεται στη κεντρική πλατεία κάθε μικρής και μεγάλης πόλης στην Τουρκία, ήδη είχαν κυκλοφορήσει κατά την διάρκεια της ζωής του αλλά ήταν αρνούμενες από αυτόν και την οικογένειά του και ποτέ δεν πάρθηκαν στα σοβαρά από τους βιογράφους του. Από έξι βιογραφίες τις οποίες συμβουλευτήκα αυτή την εβδομάδα, καμία δεν αναφέρεται σ' αυτό το γεγονός. Η μόνη επίσημη αναφορά σ' αυτό την οποία μπόρεσα να βρω ήταν κάτω από το όνομα Ατατούρκ στην Ισραηλινή εγκυκλοπαίδεια Ha-Ivrit η οποία αρχίζει ως ακολούθως: «Mustafa Kemal Atatürk(1881-1938). Τούρκος στρατηγός και πολιτικός, ιδρυτής του μοντέρνου Τουρκικού κράτους. Ο Mustafa Kemal γεννήθηκε σε μία οικογένεια ενός απλού τελωνειακού υπαλλήλου στη Θεσσαλονίκη και έχασε τον πατέρα του σε νεαρά ηλικία. Δεν υπάρχει απόδειξη ότι η οικογένειά του προερχόταν από τους ντονμέ όπως πλατιά αυτό ήταν διαδεδομένο μεταξύ αμφοτέρων και των εβραίων και των μουσουλμάνων στην Τουρκία. Σαν παιδί πήγε εναντίον της επιθυμίας της μητέρας του η οποία ήθελε να του δώσει μία παραδοσιακή θρησκευτική μόρφωση, και στην ηλικία των 12 ετών πήγε με δική του θέληση να σπουδάσει στη στρατιωτική ακαδημία».

Κοσμικός πατέρας

Οι ντονμέ ήταν μία κρυφή θρησκευτική αίρεση των οπαδών του Sabbetai Zevi, Εβραίων της Τουρκίας οι οποίοι πήραν μουσουλμανικά ονόματα και συμπεριφέρονταν σαν μουσουλμάνοι αλλά μυστικά πίστευαν στον Sabbetai Zevi, ένα ψευτο-μεσσία του 17^{ου} αιώνα, και εκτελούσαν προσεκτικά και με προφυλάξεις προσευχές και θρησκευτικές εορτές αφιερωμένες στο όνομά του.

Η εκδοχή της εγκυκλοπαίδειας για την μόρφωση του Ατατούρκ ταιριάζει με την δική του εκδοχή. Ακολουθεί η δική του ιστορία όπως αυτή είναι γραμμένη από τους βιογράφους του:

«Ο πατέρας μου ήτο ένας άνθρωπος με ελεύθερες απόψεις, μάλλον εχθρικός προς την θρησκεία, και οπαδός των δυτικών ιδεών. Προτιμούσε να με δει να πάω σε ένα κοσμικό σχολείο, το οποίο δεν θα δίδασκε το Κοράνι αλλά μοντέρνα επιστήμη. Μέσα σε αυτόν τον πόλεμο συνείδησης, ο πατέρας μου κατάφερε να κερδίσει την νίκη με μία μικρή λοξοδρομία: προσποιήθηκε ότι υποχωρεί στις επιθυμίες της μητέρας μου και κανόνισε την είσοδό μου στο ισλαμικό σχολείο Fatma Molla Kadi, με παραδοσιακή εορτή εισόδου...»

Έξι μήνες αργότερα, περισσότερο ή λιγότερο, ο πατέρας μου σιωπηλά με πήρε από αυτό το σχολείο και με πήγε στον γηραιό Shemsi Effendi ο οποίος διηύθυνε ένα ελεύθερο σχολείο προετοιμασίας όπου η διδασκαλία εγένετο σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές μεθόδους. Η μητέρα μου δεν έφερε αντίρρηση μια που οι επιθυμίες της είχαν εκπληρωθεί και οι παραδόσεις της είχαν σεβασθεί. Ήταν η εορτή της εισόδου πάνω από όλα η οποία την είχε ευχαριστήσει.»

Ποιος ήταν ο πατέρας του Mustafa Kemal ο οποίος συμπεριφέρθηκε εδώ σύμφωνα με την συνήθεια των ντονμέ, εξωτερικώς υπακούοντας και ακολουθώντας τις μουσουλμανικές εορτές καθ' όν χρόνον εσωτερικώς τις πολεμούσε; Η μητέρα του Ατατούρκ, η Zubeyade, κατήγετο από τα βουνά δυτικώς της Θεσσαλονίκης, κοντά στα σημερινά Αλβανικά σύνορα· για την προέλευση όμως του πατέρα του Ali Riza, λίγα είναι γνωστά. Διαφορετικοί συγγραφείς τον παρουσιάζουν άλλοι ως Αλβανό, άλλοι σαν ανατολίτη και άλλοι σαν Θεσσαλονικιό και ο Lord Kinross στο βιβλίο που έγραψε το 1964 «Ατατούρκ», αποκαλεί συνοπτικά τον Ali Riza «σκιώδη προσωπικότητα» και προσθέτει αινιγματικότητα ως προς την απροθυμία του Ατατούρκ να αποκαλύψει περισσότερα για τον οικογενειακό του προγονικό φόντο. Ένα παιδί ενός τόσο αναμειγμένου περιβάλλοντος, το οποίον σπάνια μας συμβαίνει, εκεί όπου οι προγονοί του χάνονται, δεν έχει προσωπικό προερχομό πέραν αυτού των γονέων του.»

Μαθαίνοντας εβραϊκά

Ο Kinross υποψιάστηκε περισσότερα από ότι παραδέχτηκε; Δεν θα το ρωτούσα αυτό, εάν τελευταίως δεν είχα διασταυρωθεί, κατά την ερευνά μου, με ένα καταπληκτικό ντοκουμέντο από την αυτοβιογραφία του Itamar Ben-Avi, υιό του Eliezer Benvehuda, ο οποίος ήτο διακεκριμένος στην πρωτοβουλία του διά την αναζωογόνηση των ομιλουμένων εβραϊκών κατά το τέλος του 19^{ου} αιώνα στην Παλαιστίνη. Ο Ben-Avi γράφει μέσα στο βιβλίο του ότι ενώ ήταν στο Kamenitz Hotel στην Ιερουσαλήμ, μία φθινοπωρινή νύχτα του 1911, ο ιδιοκτήτης του ξενοδοχείου του είπε: "Βλέπεις αυτόν τον Τούρκο αξιωματικό που κάθεται εκεί στη γωνία; Αυτόν με την μπουκάλα του arrack;"

«Ναι!»

«Αυτός είναι ένας από τους πλέον σπουδαίους αξιωματικούς του Τουρκικού στρατού.»

«Ποιο είναι το όνομά του;»

«Mustafa Kemal.»

«Θα ήθελα να τον συναντήσω», είπα, «διότι από το πρώτο λεπτό που τον κοίταξα ένοιωσα να με ταράζουν τα διαπεραστικά του πράσινα μάτια.» Ο Ben-Avi περιγράφει δύο συναντήσεις του με τον Mustafa Kemal, ο οποίος δεν είχε πάρει ακόμη το όνομα Ατατούρκ. Και στις δύο συναντήσεις η συζήτηση έγινε στα γαλλικά και περιστράφηκαν γύρω από την Οθωμανική πολιτική - και ποτίστηκαν με αρκετό arrack.

Στην πρώτη από αυτές τις συναντήσεις ο Κεμάλ εξομολογήθηκε: «Είμαι απόγονος του Shabbetai Zevi, δεν είμαι εβραίος πλέον, αλλά ένας θαυμαστής του προφήτη σας. Η γνώμη μου είναι ότι

κάθε εβραίος σ' αυτήν την χώρα θα έκανε καλά να ενωθεί με το στρατόπεδο του.» Κατά την διάρκεια της δεύτερης συνάντησης, η οποία έγινε 10 ημέρες αργότερα στο ίδιο ξενοδοχείο, είπε σε κάποια στιγμή: «Έχω στο σπίτι μου μία Εβραϊκή Βίβλο τυπωμένη στην Βενετία. Είναι παλιά και θυμάμαι τον πατέρα μου, όταν με πήγαινε σε Καραϊτη δάσκαλο ο οποίος με δίδαξε πώς να την διαβάζω. Ακόμα θυμάμαι λίγες λέξεις όπως...» Και ο Ben-Avi συνεχίζει: «Αυτός σταμάτησε για μια στιγμή με τα μάτια του να ψάχνουν για κάτι μέσα στο κενό. Μετά επανέλαβε: Shema Yisrael. Adonai Elohenu, Adonai Ehad!»

«Αυτή είναι μία από τις πιο σπουδαίες προσευχές, λοχαγέ!»

«Και είναι επίσης η μυστική μου προσευχή, κύριε», επανέλαβε ξαναγεμίζοντας τα ποτήρια μας. Παρ' όλο που ο Itamar Ben-Avi δεν μπορούσε να το γνωρίζει αυτό, ο Ατατούρκ χωρίς αμφιβολία εννοούσε την «μυστική προσευχή» στην κυριολεξία της. Μεταξύ των εσωτερικών προσευχών των Ντονμέ οι οποίες έγιναν γνωστές στον ακαδημαϊκό κόσμο το 1935, όταν ένα βιβλίο τους εισήλθε στην Εθνική βιβλιοθήκη της Ιερουσαλήμ, είναι και η ομολογία της πίστωσης: «Ο Shabbetai Zevi είναι ο αληθινός μεσσίας και κανένας άλλος. Άκουσε, ω Ισραήλ, ο Κύριος ο Θεός μας, ο Κύριος είναι ένας!» Αυτό του οποίου ο Ατατούρκ θυμήθηκε τις λέξεις, το Shema (=άκουσε), ήτο αναμφίβολα από αυτό το «πιστεύω» και όχι από τη Βίβλο· και σύμφωνα με ό,τι μπορώ να γνωρίζω αυτό δεν το εξομολογήθηκε ποτέ παρά μόνον μία φορά στην ενήλικη ζωή του, σε ένα νέο εβραίο δημοσιογράφο με τον οποίο έκανε δύο μεθυσμένες συζητήσεις στην Ιερουσαλήμ, σχεδόν μία δεκαετία προτού να αναλάβει την διοίκηση του τουρκικού στρατού μετά την καταστροφή του κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο. Μετά ξανακτύπησε τους Έλληνες κατακτητές και εθεμελίωσε την εκκοσμικευμένη Τουρκική Δημοκρατία στην οποία το Ισλάμ ήτο περιορισμένο - μια για πάντα, έτσι σκέφτηκε - στα τζαμιά. Ο Ατατούρκ είχε δίκιο στο να κρύψει την ντονμέ καταγωγή του. Όχι μόνον διότι οι ντονμέ (οι οποίοι παντρεύονταν μόνον μεταξύ τους και ήταν κάπου 15.000, οι περισσότεροι εγκατεστημένοι στη Θεσσαλονίκη κατά τις παραμονές του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου) χαρακτηρίζονταν ως αιρετικοί και από τους μουσουλμάνους και από τους εβραίους, αλλά είχαν μία φήμη για σεξουαλική ακολασία η οποία δεν ήταν καλή για τα παιδιά τους. Αυτό η σεξουαλική ελευθεριότητα που ήτο θεολογικώς δικαιολογημένη με τον ισχυρισμό ότι αντικατόπτριζε την ελευθερία της πίστης τους από τις βιβλικές εντολές κάτω από την νέα πνευματική δικαιοδοσία του Shabbetai Zevi, περιγράφεται από τον προκάτοχο του Ezer Weizman, τον δεύτερο πρόεδρο του Ισραήλ, Yitzhak Ben- Zvi, μέσα στο βιβλίο του των χαμένων εβραϊκών κοινοτήτων, «Οι εξόριστοι και οι απελευθερωμένοι».

Αγίων παιδιάς

«Μία φορά τον χρόνο, κατά την διάρκεια της ετήσιας εορτής των ντονμέ «Εορτή του προβάτου», γίνεται μία συνεστίαση υπό το φως των κεριών η οποία συνοδεύεται από όργια και την ανταλλαγή των γυναικών τους... Η εορτή γίνεται την νύχτα των παραδοσιακών γενεθλίων του Shabbetai Zevi. Πιστεύεται ότι τα παιδιά τα οποία γεννιούνται από αυτές τις ενώσεις θεωρούνται άγια. »

.....

Συμβαίνει το εξής εκπληκτικό: Πριν από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο όλοι γνώριζαν την εβραϊκή καταγωγή του Κεμάλ. Παράδειγμα, η μεγάλη εφημερίδα των ΗΠΑ, New-York Tribune σε άρθρο της στις 26 Φεβρουαρίου του 1921 γράφει κατά λέξη: « *Ο Μουσταφά Κεμάλ, ο Ιουδαίος ηγέτης της Κυβέρνησης της Άγκυρας, με τη στάση της αντιπροσωπείας του εδώ, έχει ενισχύσει πολύ σημαντικά το κύρος του στην Εγγύς Ανατολή* ». Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο οι πάντες πλήττονται από αμνησία και η καταγωγή του Κεμάλ γίνεται... "άγνωστη". (Δείτε το δημοσίευμα εδώ <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83030214/1921-02-26/ed-1/seq-1/#date1=1836&index=0&rows=20&words=Jewish+Kemal&searchType=basic&sequence=0&state=&date2=1922&proxtext=kemal+jewish&y=16&x=12&dateFilterType=yearRange&page=1> μεγεθύνετε, στο κάτω μέρος, τις φράσεις με κόκκινη επισήμανση).

Η ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

<< Εκτελώ το έργο του Θεού>>

Lloyd Craig Blankfein, διευθύνων σύμβουλος της τράπεζας Goldman Sachs.

Οι πατέρες της Κοινωνιολογίας Werner Sombart (1863-1941) και Max Weber (1864-1920) προσπάθησαν, ο καθένας από τη δική του οπτική γωνία, να ερμηνεύσουν το φαινόμενο του καπιταλισμού: την προέλευσή του, τις συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύχθηκε, την ψυχολογία και το πνεύμα εκείνων που τον καθιέρωσαν ως οικονομικό σύστημα των δυτικών κοινωνιών.

Τα κυριότερα έργα του Werner Sombart (ο οποίος ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την Οικονομική Κοινωνιολογία) ως προς αυτό το θέμα είναι: «Ο αστός. Η ανάπτυξη και οι πηγές του Καπιταλισμού» (1913), «Ο σύγχρονος καπιταλισμός» (1902), «Οι Εβραίοι και η οικονομική ζωή» (1911). Στον Max Weber ανήκει το κλασικό πλέον: «Η προτεσταντική ηθική και το πνεύμα του καπιταλισμού» (1905). Θα παρουσιάσουμε τις απόψεις τους όπως τις εξέθεσαν σε αυτές τις μελέτες και μετά θα προσπαθήσουμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα.

Ας ξεκινήσουμε όμως παίρνοντας μία εικόνα του πώς ήταν η προκαπιταλιστική-προαστική κοινωνία, όπως μας την παρουσιάζει, με εξαίρετο τρόπο, ο W. Sombart: «Στην προκαπιταλιστική κοινωνία δεν υπάρχει ίχνος αγάπης για την οικονομία ή για την οικονομική δραστηριότητα. Αυτή η γενική στάση αποδεικνύεται από το γεγονός ότι, σε όλη την προκαπιταλιστική περίοδο, ο αριθμός των ημερών εορτής σ' ένα χρόνο ήταν τεράστιος.

Ο H. Peetz (Volkswissenschaftliche Studien, 1885) μας δίνει μία ενδιαφέρουσα εικόνα του αριθμού των ημερών εορτής στα ορυχεία της Βαυαρίας κατά τη διάρκεια του 16^{ου} αιώνα :

Στις 203 ημέρες	123	ημέρες εορτής
Στις 161 ημέρες	99	ημέρες εορτής
Στις 287 ημέρες	193	ημέρες εορτής
Στις 366 ημέρες	260	ημέρες εορτής
Στις 366 ημέρες	263	ημέρες εορτής

Δεν υπάρχει ποτέ βιασύνη στην εργασία. Δεν υπάρχει κανένα ενδιαφέρον στο να παραχθεί ένα αντικείμενο σε σύντομο χρόνο ή και πολλά να παραχθούν σ' ένα ορισμένο χρόνο. Η διάρκεια της περιόδου παραγωγής καθορίζεται από δύο παράγοντες: απ' τις ανάγκες της ανθεκτικότητας και της ποιότητας του προϊόντος και από τις φυσικές ανάγκες του εργαζόμενου. Η παραγωγή είναι δραστηριότητα προσώπων των οποίων η ύπαρξη πραγματώνεται στην εργασία· γι' αυτό, αυτή (η παραγωγή) ακολουθεί τους νόμους υπάρξεων με σώμα, όπως η διαδικασία ανάπτυξης ενός δένδρου βρίσκει σκοπό και μέτρο στις εσωτερικές ανάγκες αυτών των ζωντανών υπάρξεων. Το μέγιστο ιδανικό εκείνης της εποχής, είναι η ατομική ψυχή που αναπαύεται επάνω στον εαυτό της και απ' το βάθος της πραγματικότητάς της τείνει προς τον Ουρανό, ως οργανικό συστατικό της ζώσας ανθρωπότητας. Σε αυτό το ιδανικό προσαρμόζεται κάθε ανάγκη και κάθε μορφή ζωής».³⁴

³⁴ Werner Sombart, «La mentalità economica precapitalista», στο έργο *Metafisica del capitalismo*, (Raccolta di opere di Werner Sombart) Traduzione Claudio Mutti, Πάδοβα: Edizioni Ar, 1994.σσ.17-20

Ο καθεδρικός ναός του Orvieto (14^ο αιώνας)

Απ' την αρχή της ανθρώπινης ιστορίας, η αναζήτηση του πλούτου υπήρξε κοινό χαρακτηριστικό μεταξύ των ανθρώπων. Έτσι, και στη Μεσαιωνική εποχή υπήρχαν άνθρωποι που επιδίωκαν τη συσσώρευση πλούτου, αλλά αυτό δεν ήταν το κυρίαρχο πνεύμα. Ήταν μία δραστηριότητα την οποία η χριστιανική δομή της κοινωνίας θεωρούσε ανάξια και γι' αυτό όσοι είχαν απληστία για χρυσάφι το έψαχναν εκτός των αποδεκτών οικονομικών συναλλαγών : Στην αναζήτηση κρυμμένων θησαυρών ή στην αλχημιστική έρευνα για την παρασκευή του ή σε παράνομες δραστηριότητες με σκοπό τη συσσώρευση χρήματος. Το κυρίαρχο πνεύμα στον μεσαιωνικό κόσμο μας το παρουσιάζει η γνωστή ιστορικός του Μεσαίωνα Régine Pernoud : «Αγροτική εργασία και ταξίδια για προσκύνημα, ρεαλισμός και φαντασία. Αυτοί ήταν οι δύο πόλοι της Μεσαιωνικής ζωής, μέσα στους οποίους ο άνθρωπος εξελίσσεται χωρίς την παραμικρή δυσκολία, ενώνοντας τον ένα με τον άλλο και περνώντας απ' τον ένα στον άλλο με μία ευκολία που ποτέ δεν θα ξανάβρισκε στη συνέχεια. Απ' το σύνολο προκύπτει μία εμπιστοσύνη στη ζωή, μία χαρά του να ζεις της οποίας η αντίστοιχη δεν βρίσκεται σε κανένα άλλο πολιτισμό: *Εκείνο το είδος μοιρολατρίας που βαραίνει πάνω στον αρχαίο κόσμο , εκείνος ο φόβος του πεπρωμένου, θεός αμείλικτος στον οποίο οι ίδιοι οι θεοί είναι υποταγμένοι , ο Μεσαιωνικός κόσμος τον αγνόησε εντελώς. Μπορούμε να του αποδώσουμε τον στίχο του Λατίνου ποιητή : ...metus omnes ci inexorabile Fatum / subjecit pedibus(...κάθε φόβο και την αδυσώπητη μοίρα/ τσάκισε με τα πόδια [σου]). Στη φιλοσοφία του, στην αρχιτεκτονική του, στον τρόπο [της] ζωής του, παντού αστράφτει η χαρά του να υπάρχουν.»*

Και μετά τι συνέβη; Ένα νέο πνεύμα, κοσμικό και γήινο κάνει την εμφάνισή του, διαλύει τους παλαιούς δεσμούς, τα παλαιά ιδανικά και ρίχνει τον άνθρωπο στον δρόμο του εγωισμού και της αυτοδιάθεσης. Αυτό το νέο πνεύμα μπαίνει βαθιά μέσα στις ψυχές και τις ταράζει, τους δημιουργεί άγχος. Είναι το πνεύμα του Φάουστ αυτό που τώρα κυριεύει τους ανθρώπους:

«Ihn treidt die Gärung in die Ferne» ...³⁵

Πώς ήρθε αυτό το νέο πνεύμα; Ποιοι το έφεραν;

³⁵ «Μία συνεχής ανησυχία τον οδηγεί μακριά» λέει ο Μεφιστοφελής για τον δόκτορα Φάουστ. (W. Goethe, *Faust*.)

Σε αυτή μας την έρευνα θα βοηθήσει κατά πρώτον να δούμε ποια ήταν η φιλοσοφία του W. Sombart σε σχέση με τη Μαρξιστική οπτική: «Ο αντικαπιταλισμός του Sombart είναι απόλυτος. Αυτός δεν ακολουθεί τον Μαρξ, που δικαιολογεί τον καπιταλισμό ως σύστημα που ανταποκρίνεται στην αστική κοινωνία και στην παρούσα ιστορική φάση της ανθρώπινης εξέλιξης. Αντίθετα, ο Sombart δεν είναι Μαρξιστής, ακριβώς γιατί βλέπει καθαρά ότι ο σοσιαλισμός που προδιαγράφει ο Μαρξ είναι ένα σύστημα φτιαγμένο απ' το ίδιο υλικό που είναι φτιαγμένος και ο καπιταλισμός: ένα υλικό σύστημα οργανωμένο με βάση τις τάσεις στις οποίες είναι προσανατολισμένος ο καπιταλισμός. Το προλεταριακό σύστημα δεν είναι, από ποιοτικής απόψεως, διαφορετικό από εκείνο των αστών: και τα δύο είναι εκδηλώσεις της **οικονομικής εποχής**, μιας εποχής βουτηγμένης στον υλισμό. (...) Όμως αυτό που είναι σημαντικό στον Sombart, σε σχέση με τον Μαρξ, είναι το ολικό αναποδογύρισμα της θεωρίας του ιστορικού υλισμού. Για τον Μαρξ, όπως είναι γνωστό, ο καθοριστικός παράγοντας στην ιστορία δεν αποτελείται από πνευματικά κινήματα ή ιδανικά, αλλά απ' την οικονομική στιγμή της κοινωνικής ζωής, απ' την «δομή» της παραγωγικής δραστηριότητας των υλικών αγαθών.

Οι μορφές της πνευματικής ζωής, οι πολιτικές θεωρίες, οι φιλοσοφίες, οι νομικές θεωρίες, η ηθική δεν είναι λοιπόν και διαφορετικές στιγμές του εποικοδομήματος, που καθορίζονται απ' την οικονομική κατάσταση, οι αντανakλάσεις της ταξικής πάλης στη σκέψη εκείνων που συμμετείχαν.

[...]

Αν και ο Έγκελς, παραδέχτηκε ότι αυτές οι στιγμές του εποικοδομήματος επιδρούν στην διαμόρφωση του πολιτικού γίνεσθαι, ωστόσο παραμένουν πάντα μία δευτερεύουσα πραγματικότητα η οποία προέρχεται από την κοινωνική δομή. Αντίθετα, για τον Sombart, κάθε οικονομικό σύστημα – η Μαρξιστική «δομή» - δεν αντιπροσωπεύει παρά την αντικειμενοποίηση ενός ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ που το κυριεύει και, μέσα στο πλαίσιο του, υπερτερεί. Το οικονομικό πνεύμα (Wirtschaftsgeist), πάνω στο οποίο ένα ορισμένο σύστημα διαμορφώνεται, είναι μία αντικειμενική και πρωτογενής ουσία – θα λέγαμε μία Πλατωνική Ιδέα – που σε μία ορισμένη στιγμή εμφανίζεται στην ιστορία και αρχίζει να εκδηλώνεται σε μία ορισμένη οικονομική νοοτροπία».³⁶ Ψάχνουμε λοιπόν για ένα

³⁶ Claudio Mutti, «Sombart e il Marxismo», στο έργο *Metafisica del Capitalismo*, (Raccolta di opere di Werner Sombart), Πάδοβα: Edizioni Ar, 1994.σσ.138-140

«πνεύμα», μία «ψυχική κατάσταση», για ένα «φάντασμα»³⁷ θα έλεγε ο Μαρξ – και ίσως να είναι ακριβέστερη η έκφραση του Αποστόλου Παύλου : *οι δυνάμεις του αέρος...*

Ο Max Weber, αναζητώντας αυτές τις δυνάμεις, επικέντρωσε την προσοχή του σ' εκείνο το ρεύμα του Προτεσταντισμού που ονομάστηκε Πουριτανισμός (απ' το Puri= Καθαροί) με μέγα διδάσκαλο και προφήτη τον Ιωάννη Καλβίνο (1509-1564).

Σε αυτό το σημείο, για λόγους που θα φανούν στη συνέχεια, θα αναφέρουμε τη διαφωνία μεταξύ Weber και Sombart. Ο Sombart³⁸ υποστήριξε τον σημαντικό ρόλο, μεταξύ άλλων, του εβραϊσμού στην προέλευση του πνεύματος του καπιταλισμού, αντίθετα ο Weber υποστήριξε ότι « ο εβραϊσμός βρισκόταν στην πλευρά του καπιταλισμού των «τυχοδιωκτών», προσανατολισμένος στην πολιτική ή την κερδοσκοπία (...) ενώ ο πουριτανισμός εκπροσωπεί το ήθος της έλλογης αστικής επιχείρησης...»³⁹. Στη συνέχεια θα δούμε τι υπάρχει, κατά τη γνώμη μας, πίσω απ' αυτή τη διαφωνία.

Είπαμε λοιπόν ότι ο Καλβίνος ξεκινά ένα νέο θρησκευτικό ρεύμα που περιέχει δόγματα εντελώς ξένα προς τον υπόλοιπο χριστιανικό κόσμο και που κάνουν το κίνημά του να μοιάζει με κάτι άλλο, που απλώς φοράει τον μανδύα του Χριστιανισμού. Το κυριότερο απ' αυτά τα δόγματα είναι ο προκαθορισμός εκείνων που θα σωθούν. Στην «Ομολογία» του Westminster, στο κεφάλαιο 3 («Περί της αιωνίας αποφάσεως του Θεού»), Ν.3, διαβάζουμε: «...Ο Θεός με απόφασή του προόρισε μερικούς ανθρώπους για την αιώνια ζωή και άλλους τους προόρισε στον αιώνιο θάνατο».⁴⁰ Τι είναι αυτό που κάνει κάποιους να σωθούν και άλλους να χαθούν; Η συμπεριφορά και οι πράξεις;

Όχι.

Η σωτηρία δεν εξαρτάται από την συμπεριφορά. Τότε από τι; Είναι άγνωστο για τους ανθρώπους. Το μόνο που γνωρίζουμε είναι ότι ο Θεός διάλεξε κάποιους «εκλεκτούς», μία élite, «η οποία θα σωθεί ανεξαρτήτως

³⁷ Μάρξ – Έγκελς, *Το κομμουνιστικό Μανιφέστο*, Μετάφραση Γ.Κ.Κορδάτου, Αθήνα: Αλφειός, 1944,σ.51

³⁸ W. Sombart, *Gli ebrei e la vita economica*, Πάδοβα: Edizioni Ar, 1980-88-97

³⁹ Max Weber, *L' Etica protestante e lo spirito del Capitalismo*, Traduzione di A.M.Marietti,Μιλάνο: Edizioni BUR, 2006,σ.225.

⁴⁰ *Αυτόθι.σ.161*

αρετών ή ελαττωμάτων. Όμως αυτό κάτι μας θυμίζει. Ο καθηγητής Vittorio Mathieu γράφει για τον εβραϊκό γνωστικισμό: «Η ίδια σεξουαλική συμπεριφορά, για παράδειγμα, που σε ένα «σαρκικό άτομο» υποδηλώνει την αστική σαπίλα, σ' ένα «πνευματικό» υποδηλώνει την ελευθερία του πνεύματος. Η σωτηρία λοιπόν έγκειται στο να συνειδητοποιήσεις πως βρίσκεσαι στη σωστή θέση, δηλαδή στην αυτογνωσία της θεϊκής σου καταγωγής».⁴¹ Με άλλα λόγια ότι ανήκεις στους λίγους εκλεκτούς. Όμως ποια είναι η εσωτερική διαδρομή που θα οδηγήσει τον πουριτανό σ' αυτήν την επίγνωση; Ο Max Weber γράφει: «Τώρα, μέσα στο απάνθρωπο πάθος της, αυτή η διδασκαλία θα έπρεπε να έχει (...) πάνω απ' όλα ένα αποτέλεσμα: το συναίσθημα μιας πρωτάκουστης εσωτερικής απομόνωσης του κάθε ατόμου. Για την υπαρξιακή ανάγκη που για τους ανθρώπους της Μεταρρύθμισης ήταν η πιο αποφασιστική: η αιώνια ευτυχία· ο άνθρωπος ήταν αναγκασμένος να κάνει τον δρόμο του μόνος, προς ένα προορισμό καθορισμένο απ' την αιωνιότητα. Κανείς δεν μπορούσε να τον βοηθήσει».⁴² Μην μπορώντας, λοιπόν, ο άνθρωπος να επικοινωνήσει με τον Δημιουργό του, τον κατασκευάζει μέσα του, τον αυτοαποκαλύπτει και, αναζητώντας μία ένδειξη ότι ανήκει στους εκλεκτούς, κατασκευάζει τη «χάρη»: την εύνοια του πλούτου και της δύναμης. Όμως, η κατανάλωση του πλούτου για προσωπική απόλαυση εθεωρείτο αμαρτία, έτσι, αναγκαστικά επενδύετο συνεχώς σε νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Ήταν το ξεκίνημα της καπιταλιστικής διαδικασίας. Αυτή ήταν η θέση του Max Weber.

Αργότερα, η προσεκτική μελέτη του εβραϊκού γνωστικισμού και των παραφυάδων του μας ξεκαθάρισε ακόμη περισσότερο το τοπίο. Ο Eric Voegelin, διευθυντής του Ινστιτούτου Πολιτικών Επιστημών του Μονάχου (1958-1969), μας δίνει το ακριβές στίγμα του πουριτανισμού: «Ο Richard Hooker (*Works, ed. Keble, 7^a ed., Oxford 1888*) κατάλαβε ότι οι απόψεις των πουριτανών⁴³ δεν βασιζόντουσαν στην Αγία Γραφή, αλλά εντασσόταν σε κίνηση με εντελώς διαφορετική προέλευση. Αυτοί [οι πουριτανοί] χρησιμοποιούν τη Γραφή [προβάλλοντας] απομονωμένα αποσπάσματα, ώστε να τα μεταχειρίζονται για τους δικούς τους σκοπούς,

⁴¹ Emanuele Samek Lodovici, *Metamorfosi della gnosi*, Μιλάνο: Ares, 1991, σ. III.

⁴² M. Weber, *L'etica protestante, ένθ'ανωτ. σ. 165*

⁴³ Για τις στενές σχέσεις των Άγγλων Πουριτανών με τους εβραίους μεσσιανιστές βλ. Frances A. Yates, *The occult philosophy in the Elizabethan Age*, Λονδίνο, 1979

ενώ κατά τα άλλα αγνοούν ησύχως [=σιωπηρώς] τη Γραφή καθώς και την Παράδοση και τα ερμηνευτικά κριτήρια που αναπτύχθηκαν εδώ και δέκα πέντε αιώνες Χριστιανισμού. Στις πρώιμες φάσεις της γνωστικής επανάστασης, αυτή η μεταμφίεση ήταν αναγκαία: ένα κίνημα ανοιχτά αντιχριστιανικό δεν θα μπορούσε να έχει μεγάλη επιτυχία σε κοινωνικό επίπεδο ούτε ο γνωστικισμός θα είχε απομακρυνθεί τόσο πολύ από τον χριστιανισμό, εάν οι υπέρμαχοί του είχαν ξεκάθαρη συνείδηση της κατεύθυνσης προς την οποία κινούνταν. Παρ' όλα αυτά, η απόσταση ήταν ήδη τόσο μεγάλη, ώστε η "μεταμφίεση" να γίνεται πολύ δύσκολη μπροστά σε μια σοβαρή κριτική. Με σκοπό να παρακάμψουν αυτήν τη δυσκολία, επινόησαν δύο τεχνάσματα, που μέχρι σήμερα παραμένουν τα βασικά όργανα της γνωστικής επανάστασης. Με σκοπό να γίνει αποτελεσματική η μεταμφίεση, έπρεπε να τυποποιηθούν τόσο οι ανθρωπολογικές επιλογές της Γραφής όσο και η ερμηνεία τους. Η παροχή ελευθερίας στην ερμηνεία της Γραφής, ανάλογα με τις προτιμήσεις και το μορφωτικό επίπεδο του καθενός, θα οδηγούσε στις χαοτικές καταστάσεις που χαρακτήρισαν τα πρώτα χρόνια της Μεταρρύθμισης. Εξάλλου, εάν είχε γίνει αποδεκτό ότι μία ερμηνεία ίσχυε όσο και η άλλη, δεν θα υπήρχε λόγος εξέγερσης ενάντια στην παράδοση της Εκκλησίας που και αυτή βασιζόταν σε μία ερμηνεία της Αγίας Γραφής. Για να ξεφύγουν από αυτό το δίλημμα μεταξύ χάους και παράδοσης, μπήκε σε εφαρμογή το πρώτο από εκείνα τα τεχνάσματα που αναφέρθηκαν πιο πάνω, δηλαδή η συστηματική τυποποίηση της νέας διδασκαλίας σε όρους ασιογραφικούς, όπως έκανε ο I. Καλβίνος στην *Institution de la religion chrétienne*. Ένα έργο αυτού του είδους μπορούσε να χρησιμεύσει στον διπλό σκοπό τόσο του οδηγού για την ορθή ερμηνεία της Γραφής όσο και της αυθεντικής διατύπωσης της αλήθειας, καθιστώντας [έτσι] άχρηστη την επιστροφή στην προηγούμενη γραμματεία. Για να ονομάσω αυτό το είδος της γνωστικής γραμματείας είναι αναγκαίος ένας τεχνικός όρος. Όμως επειδή η μελέτη των γνωστικών φαινομένων είναι πολύ πρόσφατη, τέτοιος όρος δεν έχει ακόμη δημιουργηθεί: γι' αυτό θα χρησιμοποιήσω... τον αραβικό όρο: Κοράνι. Το έργο του Καλβίνου μπορεί λοιπόν να θεωρηθεί το πρώτο γνωστικό Κοράνι συνειδητά επεξεργασμένο.

Ένας άνθρωπος που γράφει ένα τέτοιο «κοράνι», ένας άνθρωπος που μπορεί να αποκοπεί από τη διανοητική παράδοση του ανθρωπίνου γένους, διότι είναι πεπεισμένος ότι μία νέα αλήθεια και ένας νέος κόσμος

αρχίζουν με αυτόν, πρέπει να βρίσκεται σε μία ειδική ψυχοπαθολογική κατάσταση. »⁴⁴

Ό,τι λοιπόν ο Max Weber αποκαλούσε «πουριτανισμό», στην πραγματικότητα δεν ήταν παρά εβραϊκός γνωστικισμός - υπό το ένδυμα του προτεσταντικού «Χριστιανισμού».

⁴⁴ Eric Voegelin, *La nuova scienza politica*, Traduzione di R. Pavetto, Ρώμη: Edizioni Borla, 1999², σσ.176-177

Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ WERNER SOMBART

Ο W. Sombart, αντίθετα, ασχολήθηκε με την συνεισφορά που είχε στην ανάπτυξη του καπιταλιστικού πνεύματος ο παραδοσιακός ιουδαϊσμός (Torah, Talmud) :

«... η ιουδαϊκή ηθική θεολογία δίδασκε τον θυμωμένο και εξτρεμιστικό της ορθολογισμό, όταν στην ψυχή των Χριστιανών ζούσε ακόμη η θρησκεία της αγάπης του Παύλου και του Αυγουστίνου. Όλα τα ηθικά στοιχεία που ήταν ευνοϊκά στην ανάπτυξη του καπιταλιστικού πνεύματος μπόρεσαν λοιπόν να δράσουν στον ιουδαϊκό λαό για χίλια χρόνια και ενθάρρυναν στη διαδρομή μιας μακράς ιστορίας, μία διαδικασία επιλογής που από πολύ καιρό είχε ετοιμάσει τους Ιουδαίους να υπηρετήσουν τον καπιταλισμό, όταν η Χριστιανική Θρησκεία μόλις άρχιζε το έργο της διαπαιδαγώγησης. Έτσι, χάρη στη θρησκεία του, ο ιουδαϊκός λαός εισήλθε στη νέα, καπιταλιστική εποχή με προετοιμασία τελείως διαφορετική από κάθε άλλο χριστιανικό λαό. Έτσι, οι Ιουδαίοι είχαν, εφόσον οι άλλες συνθήκες παρέμεναν αμετάβλητες, μία τεράστια υπεροχή πάνω στους άλλους λαούς... Όμως αυτό που έθετε την ιουδαϊκή θρησκεία σε θέση να εξασκήσει μία επαναστατική επίδραση ήταν η διαφορετική μεταχείριση που επιφύλασσε στους ξένους. Η ιουδαϊκή ηθική είχε δύο όψεις: Ανάλογα με το εάν επρόκειτο για Ιουδαίους ή μη Ιουδαίους, οι ηθικοί κανόνες άλλαζαν. Έτσι στο *Δευτερονόμιο*, XXIII,20, αναγράφεται σαφέστατα: «απ' τον αδελφό σου δεν θα δεχθείς τόκους, απ' τον ξένο μπορείς να δεχθείς». Επίσης είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι στο Ταλμούδ και ακόμη πιο καθαρά στο *Shulkhan Arukh* υποστηρίζονται απόψεις ευνοϊκές στην ελευθερία του εμπορίου και των επαγγελμάτων, οι οποίες ήταν εντελώς ξένες σε όλη τη Χριστιανική νομοθεσία του Μεσαίωνα».⁴⁵ Ο Sombart υποστήριξε ότι ο πουριτανισμός είχε μεγάλη συγγένεια με τον παραδοσιακό Ιουδαϊσμό και πράγματι έτσι είναι, αλλά δεν είχε διακρίνει και το γνωστικιστικό του υπόβαθρο για το οποίο μιλήσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Ο πουριτανισμός λοιπόν θα μπορούσε να ορισθεί ως ένα μείγμα παλαιοδιαθηκικού ιουδαϊσμού και εβραϊκού γνωστικισμού με χριστιανικές αποχρώσεις.

⁴⁵ Werner Sombart, *Il borghese. Lo sviluppo e le fonti dello spirito capitalistico*, Traduzione di Henry Furst, Μιλάνο: Edizioni Guanda 1994, σσ.211-216

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι ο Max Weber και ο Werner Sombart μίλησαν, στην ουσία, για τις δύο πλευρές του ίδιου νομίσματος: Ο Max Weber για τον εβραϊκό γνωστικισμό, ο οποίος περνώντας μέσα από την προτεσταντική ηθικολογία, δημιουργεί την «έλλογη καπιταλιστική επιχείρηση», και ο Werner Sombart για τον παραδοσιακό ιουδαϊσμό (Νόμος (Πεντάτευχος) και Ταλμούδ) που, με βάση την αρχή «απ' τον αδελφό σου μην παίρνεις απ' τον ξένο πάρε», οδήγησε στον τυχοδιωκτικό καπιταλισμό.⁴⁶

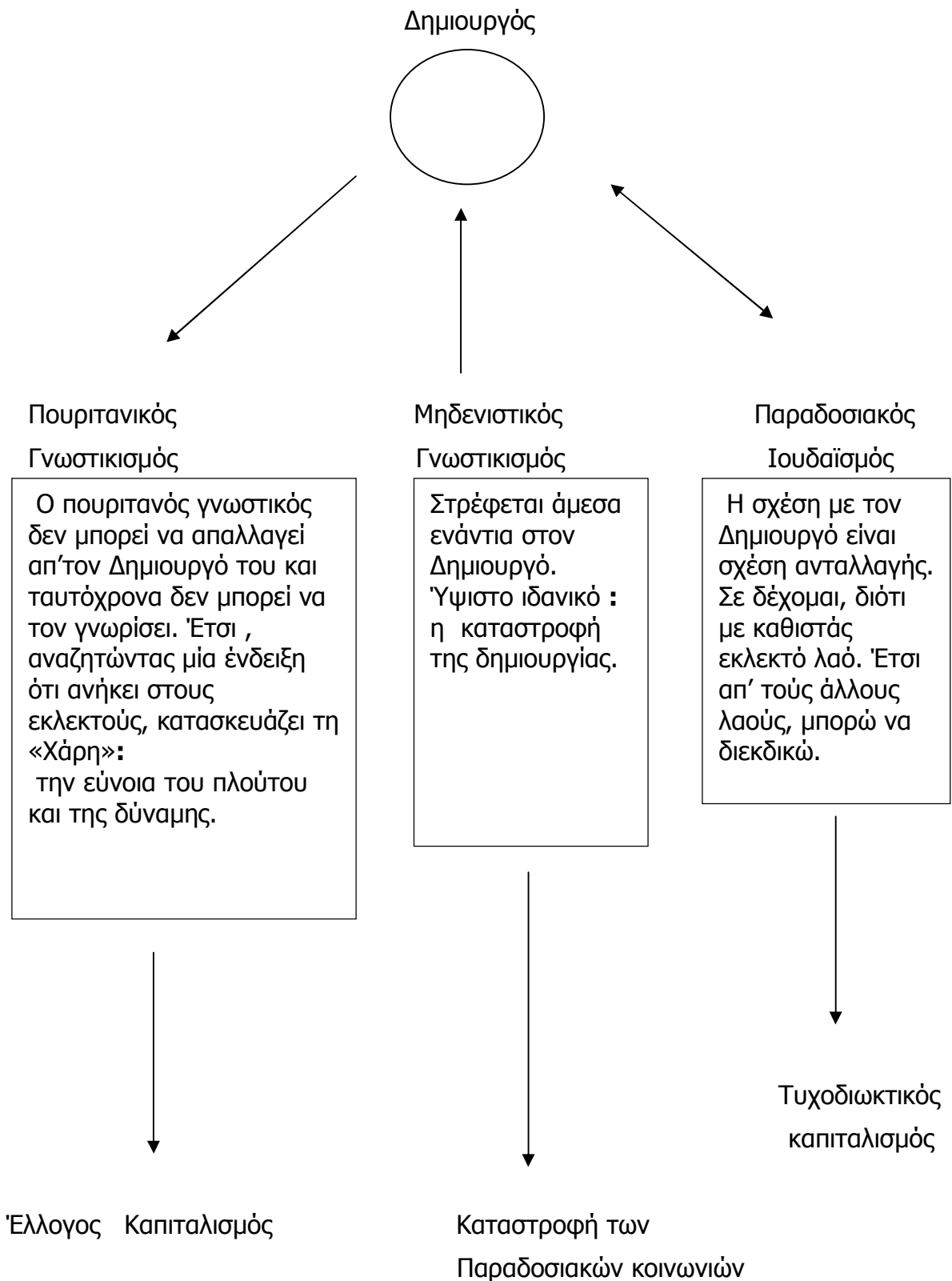
Τελειώνοντας την εξέταση του οικονομικού πνεύματος, πρέπει να επισημάνουμε την μεταφυσική ή καλύτερα την «μαγική δύναμη» του χρήματος, η οποία έγκειται στο γεγονός ότι με αυτό είναι δυνατή **η ανατροπή της φυσικής και πνευματικής τάξης των πραγμάτων.**

Ο Σίμων ο Μάγος πρόσφερε χρήματα στον Απόστολο Παύλο ενώ γνώριζε ότι αυτός ζούσε ασκητικά και δεν τον ενδιέφεραν οι υλικές απολαύσεις. Άρα γιατί το έκανε; Διότι στην πραγματικότητα του πρότεινε μία ανταλλαγή **δυνάμεων.**

Ένα παράδειγμα ενός τέτοιου σύγχρονου «μάγου», θα μπορούσε να είναι αυτό του G. Soros : Τα χρήματα που συσσωρεύει τα χρησιμοποιεί για να επιφέρει ανατροπές στις κοινωνικές και πολιτικές δομές των χωρών.

⁴⁶ Φυσικά, τα αίτια της εμφάνισης της καπιταλιστικής οικονομίας δεν περιορίζονται μόνον στα προαναφερθέντα. Σημαντικό ρόλο έπαιξε και η καταστροφή των μεσαιωνικών κοινωνικών δομών, η ανάπτυξη των αστικών κέντρων, και η βιομηχανική επανάσταση.

Μπορούμε να ανακεφαλαιώσουμε τα παραπάνω στο ακόλουθο σχήμα :

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ

Στο παραπάνω σχήμα, παρατηρούμε ότι και στις τρεις σχέσεις ανθρώπου – Δημιουργού λείπει το ερωτικό στοιχείο. Και επειδή είναι γνωστό, ότι όπως τα επάνω έτσι και τα κάτω, ποια είναι η σχέση του έρωτα με τον καπιταλισμό; Ο Werner Sombart κάνει μία υπέροχη ανάλυση: «Οι δύο αντίθετοι πόλοι στον κόσμο είναι ο αστικός χαρακτήρας και ο ερωτικός χαρακτήρας. Τι είναι ένας «ερωτικός χαρακτήρας», μπορεί να το νοιώσει κάποιος και πάντα να το βιώνει, ποτέ όμως να το ορίσει εννοιολογικά. Μας το λέει, ίσως, ο λόγος του ποιητή. Ένας «ερωτικός χαρακτήρας» είναι ο Pater Exstaticus, που αναφωνεί:

Απόλαυση της αιώνιας λαχτάρας!

Σκλαβιά της πυρακτωμένης Αγάπης!

Φλόγες σπαραγμού στην καρδιά!

Πόθος του Θεού παράφορος!

Ω βέλη, διαπεράστε με!

Ω λόγχες, πετάξτε με κάτω!

Ω ρόπαλα, διαλύστε με!

Κεραυνοί, εξακοντίστε με!

Όλα τα μάταια και κακά

να εξαφανιστούν και να βουλιάξουν.

Ακτίνες πάνω σε όλους τους κόσμους,

η ουράνια Αγάπη.⁴⁷

«Όλα τα μάταια και κακά να εξαφανιστούν, να βουλιάξουν», «εγώ υπέφερα και αγαπούσα: αυτή ήταν η αυθεντική διάσταση της καρδιάς μου». Τα πάντα στον κόσμο είναι τίποτα εκτός της αγάπης... Οποιαδήποτε αγάπη: Θεϊκή αγάπη, ανθρώπινη αγάπη.

⁴⁷ Goethe , Faust , p.II, a. 5° 11.854-65

Σε ίση απόσταση απ' τον ερωτικό χαρακτήρα βρίσκεται τόσο ο μη σεξουαλικός χαρακτήρας όσο και ο σεξουαλικός: και οι δύο ταιριάζουν απόλυτα με τον αστικό χαρακτήρα. Οι σεξουαλικοί και μη σεξουαλικοί χαρακτήρες υποκύπτουν στις ανάγκες του αστικού συστήματος, ο ερωτικός χαρακτήρας όχι. Μία δυνατή σεξουαλικότητα, εάν αυτοκυριαρχηθεί και ελεγχθεί, μπορεί να γυρίσει προς όφελος της καπιταλιστικής πειθαρχίας. Αντίθετα η ερωτική προδιάθεση, εάν κάποιος θέλει να την αναγκάσει μέσα στο αστικό σύστημα ζωής, επαναστατεί, διότι δεν μπορεί να δεχθεί υποκατάστατα ερωτικών αξιών. Οι ερωτικοί χαρακτήρες είναι φυσικά διαφορετικοί όσον αφορά τη δύναμή τους, το βάθος τους και τις αποχρώσεις τους: από τους Αγίους και τους ασκητές και την «όμορφη ψυχή», αυτοί πηγαίνουν διαμέσου μιας ατέλειωτης σειράς διαβαθμίσεων, κάτω-κάτω μέχρι την Filina(Goethe) και τον κοινό άνθρωπο που περνά τη ζωή του με ευγενείς ερωτικές περιπέτειες. Όλοι αυτοί, για τον αστό, είναι ανώμαλοι. [...] Ένας καλός αστός – και ένας ερωτικός χαρακτήρας οποιασδήποτε διαβάθμισης είναι αντίθετοι πόλοι ασυμφιλίωτοι. Στο κέντρο όλων των ανθρωπίνων αξιών βρίσκεται είτε το οικονομικό συμφέρον – με την πιο ευρεία έννοια – ή το ερωτικό ενδιαφέρον. «Η ζεις για να διαχειρίζεσαι ή ζεις για να αγαπάς».⁴⁸

Και ο Ελληνικός παραδοσιακός πολιτισμός, ως κατεξοχήν ερωτικός πολιτισμός, αρρωσταίνει και πνίγεται μέσα σε ένα σύστημα που αναμιγνύει αριστερές και καπιταλιστές αξίες, δημιουργώντας μία αλλόκοτη πολιτιστική μορφή. Αυτό που ακόμη σώζει τον Έλληνα είναι η Ορθόδοξη παράδοση που επικεντρώνει την μυστική ανθρωπολογία της στην καρδιακή αγάπη: «Διαφορετικά απ' τον Καρτέσιο, ο ποιητής Baratynsky έλεγε: «*amo ergo sum*», και αυτό μεταφράζει σωστά τις λέξεις του Αγίου Γρηγορίου της Νύσσης: «Ο δημιουργός μας μας έδωσε την αγάπη ως έκφραση του ανθρωπίνου προσώπου μας». Στη δομή της ανθρώπινης ύπαρξης η ιεραρχική πρωτιά ανήκει στην καρδιά, η ζωή βιώνεται σε αυτήν... «Ο Θεός έθεσε στην ανθρώπινη καρδιά την επιθυμία γι' αυτόν», λέγει ο Άγιος Μάξιμος. Εξ ου και το όμορφο όνομα που ο Άγιος Γρηγόριος ο Νύσσης δίνει στον Θεό: «Εσύ που η ψυχή μου αγαπά».⁴⁹

⁴⁸ Werner Sombart, *Le fonti dello spirito capitalistico*, στο έργο *Metafisica del capitalismo*, *ένθ' άνω*, σσ.38-39

⁴⁹ Paul Evdokimov , *L' Ortodossia* , Μπολόνια: Edizioni , EDB,1981,σ.93

ΤΟ ΕΥΡΟΣ ΤΟΥ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Τελειώνοντας, θα παρουσιάσουμε την συνολική εικόνα του κλίματος μέσα στο οποίο βρήκε πρόσφορο έδαφος η ανάπτυξη του μοντέρνου πνεύματος. Αυτή η σκιαγράφιση, που γίνεται απ' τον Eric Voegelin είναι πολύ σημαντική, διότι παρουσιάζει το εύρος του γνωστικού φαινομένου και των επιπτώσεών του πάνω στον δυτικό πολιτισμό: «Η ανάλυση των γνωστικών εμπειριών μας οδήγησε στον εντοπισμό μιας έννοιας της νεωτερικότητας (modernità) που φαίνεται να είναι σε αντίθεση με το συνηθισμένο νόημα αυτού του όρου. Συμβατικά, η ιστορία της Δύσης διαιρείται σε περιόδους που χωρίζονται μεταξύ τους από μία τυπική τομή που τοποθετείται γύρω στα 1500 – και η περίοδος που αρχίζει απ' αυτήν τη χρονολογία θεωρείται η νεωτερική φάση της δυτικής κοινωνίας. Εάν όμως η νεωτερικότητα ορίζεται ως ανάπτυξη του γνωστικισμού, που ίσως αρχίζει ήδη στον ένατο αιώνα, αυτή μεταβάλλεται, στους κόλπους της δυτικής κοινωνίας, σε διαδικασία η οποία εισχωρεί σε βάθος στην μεσαιωνική της περίοδο. Κατά συνέπεια, η ιδέα μιας ακολουθίας φάσεων θα πρέπει να αντικατασταθεί από εκείνη μιας συνεχούς εξέλιξης κατά τη διάρκεια της οποίας ο σύγχρονος γνωστικισμός επιβάλλεται ως νικητής και εξασκεί την κυριαρχία του πάνω στην παράδοση ενός πολιτισμού που βυθίζει τις ρίζες του στις μεσογειακές ανακαλύψεις της ανθρωπολογικής και σωτηριολογικής αλήθειας. Αυτή η αντίληψη αντανακλά την τωρινή κατάσταση της εμπειρικής ιστοριογραφίας και, συνεπώς, δεν έχει ανάγκη περαιτέρω εξηγήσεων. Παρόλα αυτά, μένει ανοικτό το ζήτημα κατά πόσον η συμβατική περιοδοποίηση έχει ή όχι επίδραση στο όλο ζήτημα του γνωστικισμού: Θα ήταν πράγματι μοναδικό το ότι ένα σύμβολο που κατάφερε να επιβληθεί τόσο πλατιά στην αυτοερμηνεία της δυτικής κοινωνίας, δεν είχε καμία σύνδεση με το βασικό πρόβλημα της αντιπροσώπευσης της αλήθειας.

Στην πραγματικότητα, τέτοια σύνδεση υπάρχει. Η επινόηση μιας σύγχρονης εποχής που αντικατέστησε τον Μεσαίωνα είναι και αυτή ένα από τα σύμβολα που δημιουργήθηκαν από το γνωστικό κίνημα. Αυτή ανήκει στην κατηγορία των συμβόλων τύπου το «Τρίτο Βασίλειο». Απ' όταν, στον δέκατο πέμπτο αιώνα, ο Biondo χειρίστηκε τη χιλιετία που περιλαμβάνεται μεταξύ του 410 (ο χρόνος της πτώσης της Ρώμης) και το 1410 σαν μία τελειωμένη εποχή του παρελθόντος, το σύμβολο μιας νέας

εποχής χρησιμοποιήθηκε απ' τα επόμενα κύματα των ανθρωπιστών, προτεσταντών και διαφωτιστών διανοουμένων, για να εκφράσουν την αυτογνωσία τους – πως δηλαδή είναι οι αντιπρόσωποι μιας νέας αλήθειας. Πάντως, ακριβώς γιατί ο κόσμος, κάτω από την ηγεσία των γνωστικών, ανανεώνεται με ορισμένη συχνότητα, εάν θεωρηθούν ορθές οι αντιλήψεις τους, είναι αδύνατον να φθάσουμε σε μία περιοδοποίηση λογικά δικαιολογημένη. Σύμφωνα με την έμφυτη λογική του δικού του θεολογικού συμβολισμού, το καθένα από τα γνωστικά κύματα έχει αιτίες το ίδιο καλές με οποιοδήποτε άλλο να θεωρηθεί το μεγάλο κύμα του μέλλοντος. Δεν υπάρχει καμία αιτία για την οποία μία νεότερη περίοδος πρέπει να αρχίζει με τον Ανθρωπισμό, αντί με τη Μεταρρύθμιση ή τον Διαφωτισμό και όχι με τον Μαρξισμό, άρα το πρόβλημα δεν μπορεί να λυθεί στο επίπεδο του γνωστικού συμβολισμού. Με σκοπό να βρούμε μία «νόμιμη» αιτία της περιοδοποίησης πρέπει να κατεβούμε στο επίπεδο της υπαρξιακής αντιπροσώπευσης: Πράγματι, μία εποχή θα κατέληγε ολοκληρωμένα εξατομικευμένη εάν, στη μάχη για την υπαρξιακή αντιπροσώπευση, θα χαρακτηριζόταν από μία αποφασιστική επαναστατικού τύπου νίκη του γνωστικισμού πάνω στις δυνάμεις της δυτικής παράδοσης. Εάν το πρόβλημα τίθεται με αυτούς τους όρους, αποκτά περιεχόμενο η συμβατική περιοδοποίηση. Ενώ σε κανένα από τα ατομικά κινήματα δεν παραχωρείται «προτίμηση» για το περιεχόμενο της αλήθειας του, μία εποχή πολύ συγκεκριμένη στη δυτική ιστορία είναι σημαδεμένη απ' τη Μεταρρύθμιση, η οποία Μεταρρύθμιση νοείται ως νικηφόρα εισβολή των γνωστικών κινήματων στους θεσμούς των δυτικών κοινωνιών. Τα κινήματα που πρωτίτερα είχαν μείνει σε μία περιθωριακή κοινωνική θέση – απλώς ανεκτά ή κυνηγημένα ή παράνομα – ξεπετάχτηκαν κατά τη Θρησκευτική Μεταρρύθμιση με εξαιρετική δύναμη και κατά μήκος ενός ευρύτατου μετώπου, με αποτέλεσμα να κάμψουν την παγκόσμια Εκκλησία και να αρχίσουν τη σταδιακή κατάκτηση των πολιτικών θεσμών στα εθνικά κράτη. Ο επαναστατικός εξακοντισμός των γνωστικών κινήματων επηρέασε την υπαρξιακή αντιπροσώπευση στους κόλπους της δυτικής κοινωνίας. Πρόκειται για ένα γεγονός τόσο μεγάλων διαστάσεων, που δεν είναι δυνατόν να γίνει εδώ ούτε μία γρήγορη περιγραφή των γενικών του χαρακτηριστικών».⁵⁰

⁵⁰ Eric Voegelin , *La nuova scienza politica, ένθ'ανωτ.* σσ.171-172. Ο Eric Voegelin, διευθυντής του ινστιτούτου πολιτικών επιστημών του Μονάχου (1958-1969), είναι ο μελετητής που περισσότερο από κάθε άλλον ερεύνησε τη σχέση του γνωστικισμού με τις πολιτικές θεωρίες που αναπτύχθηκαν μετά το 1700. Βλ. «Science Politics and Gnosticism», «From Enlightenment to revolution» κ.λπ .

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Οι έρευνες των Max Weber και Werner Sombart πάνω στο φαινόμενο του καπιταλισμού έφεραν στο φως ένα γεγονός αποφασιστικής σημασίας: το καπιταλιστικό σύστημα δεν δημιουργήθηκε εξαιτίας των τεχνικών αλλαγών στις παραγωγικές διαδικασίες, ούτε εξαιτίας της απλής και μόνης θέλησης για κερδοσκοπία. Το καπιταλιστικό σύστημα αντανakλούσε και εξυπηρετούσε ένα *πνεύμα*, μία *αντίληψη*, ένα *σχέδιο* για τον κόσμο. Εν ολίγοις, μία αιρετική θρησκευτική διάσταση.

Το πρώτο μεγάλο εμπόδιο για την επίτευξή αυτού του σχεδίου ήταν ο Μεσαιωνικός κόσμος και το πνεύμα που επικρατούσε τότε. Είδαμε πως επήλθε η καταστροφή αυτού του πνεύματος, πως έγινε η εμφάνιση της θρησκευτικής αίρεσης του πουριτανισμού, η οποία διαμόρφωσε το καπιταλιστικό σύστημα, καθώς και ποιες ήταν οι σχέσεις του εβραϊκού γνωστικισμού με τον πουριτανικό προτεσταντισμό και με τις αστικές οργανώσεις που δημιούργησαν τα επαναστατικά κινήματα της περιόδου 1640(πουριτανική επανάσταση με τον Όλιβερ Κρόμγουελ)-1789 (Γαλλική επανάσταση). Καταλήξαμε λοιπόν ότι:

- 1) Ο πουριτανικός προτεσταντισμός είναι ένα μείγμα παλαιοδιαθηκικού ιουδαϊσμού και εβραϊκού γνωστικισμού. Αυτό είχε ως συνέπεια την ανάπτυξη στενότερων σχέσεων της εβραϊκής τραπεζικής και διανοητικής ελίτ, με την πουριτανική τραπεζική και επιχειρηματική ελίτ.
- 2) Το καπιταλιστικό σύστημα, αλλά και η Μαρξιστική θεώρηση του κόσμου αντανakλούν, κάτω από διαφορετικές όψεις, αλλά υπό τον ίδιο πυρήνα, αυτό το γνωστικό πνεύμα.
- 3) Αστικές οργανώσεις όπως οι μασονικές στοές και τα κοινοβουλευτικά κόμματα, είναι φορείς και πολιτισμικοί- πολιτικοί διαχειριστές αυτού του πνεύματος.

Στην παρουσίαση και ανάλυση των γεγονότων που θα ακολουθήσει, η αναφορά μας σε πολιτικό-κοινωνικά συστήματα όπως για παράδειγμα αυτό της Τσαρικής Ρωσίας, δεν σημαίνει ότι αποδεχόμαστε όλες τις πλευρές αυτών των συστημάτων. Όλα τα ανθρώπινα δημιουργήματα είναι ατελή, και ακριβώς αυτές τις ατέλειες εκμεταλλεύονται οι θιασώτες

του χάους. Εν ολίγοις, δεν μας ενδιαφέρει η στείρα αντιπαράθεση μεταξύ διαφορετικών μορφών διακυβέρνησης , αλλά η περιγραφή των διαδοχικών φάσεων της προέλασης εκείνων των δυνάμεων, που οδήγησαν στην τωρινή εφιαλτική τάξη πραγμάτων.

Η ιστορίας μας λοιπόν αρχίζει από το 1914...

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

*«Τα συμβάντα που εξελίχτηκαν ξεκινώντας από το 1914, εάν εξεταστούν με βάση τις λογικές αρχές της διεθνούς πολιτικής τις οποίες μας διδάσκει η ιστορία, δεν αποτελούν παρά μία εξέλιξη αντιφάσεων. Αυτά τα συμβάντα γίνονται όμως κατανοητά και καθαρά υπό το φως αυτής της αλήθειας: **ο μεγάλος πόλεμος δεν υπήρξε παρά ένα προσωπίο πίσω από το οποίο κρύφτηκε η Επανάσταση που προέλαυνε.** Ο καθένας γνωρίζει ότι ο πόλεμος ήταν μία απaráμιλλη τραγωδία και οι λεπτομερείς στατιστικές μας λένε τον αριθμό των νεκρών και των ακρωτηριασμένων, των πόλεων που καταστράφηκαν από αυτόν(...) Η ανθρώπινη νοημοσύνη υπήρξε το πεδίο μιας μάχης στην οποία αυτή έκανε καταστροφές που δεν ήταν λιγότερες από αυτές στα στρατιωτικά πεδία της μάχης. Η ιστορία αυτού του δεύτερου πολέμου δεν έχει ακόμη γραφεί. Την ημέρα κατά την οποία θα γραφεί η ανθρωπότητα θα μείνει τρομοκρατημένη.»¹*

Όταν τον Αύγουστο του 1914 άρχισε ο πόλεμος, οι περισσότεροι αναλυτές, λογικά σκεπτόμενοι, πίστευαν ότι θα διαρκούσε το πολύ 3-4 μήνες. Θεωρούσαν ότι η Ρωσία θα είχε τεθεί γρήγορα εκτός μάχης, ενώ στην Δύση το αποτέλεσμα θα ήταν αβέβαιο, ίσως με μια ελαφριά υπεροχή της Γερμανίας. Οι Δυτικές δυνάμεις βρίσκοντας άχρηστο να υποστούν αμέτρητες απώλειες για να υπερασπίσουν την ακεραιότητα της Ρωσίας, θα είχαν διαπραγματευτεί με την Γερμανία, η οποία μη έχοντας επαρκείς λόγους για να θέσει αξιώσεις στην Δύση, θα μπορούσε να αποζημιωθεί εκατονταπλάσια στην Ανατολή. Έτσι μία ειρήνη που θα συνέφερε όλα τα μέρη θα μπορούσε να συμφωνηθεί, χωρίς νικητές και χαμένους, εξαιρεμένης της Ρωσίας, της οποίας ένα μέρος θα είχε χωριστεί σε ζώνες επιρροής που θα είχαν εκχωρηθεί σε καθένα από τα εμπόλεμα μέρη, διατηρώντας ταυτόχρονα την εξουσία του Τσάρου.

Όμως η λογική ανάλυση μπορεί να βγάλει συμπεράσματα όταν έχει όλα τα δεδομένα. Και τα φανερά και τα κρυφά .

Όσοι πιστεύουν ότι η αιτία αυτού του μεγάλου πολέμου ήταν οι οικονομικοί και γεωστρατηγικοί ανταγωνισμοί δεν κάνουν λάθος. Κάνουν λάθος όμως αν πιστεύουν ότι αυτοί οι ανταγωνισμοί ήταν καθοριστικοί για το ξέσπασμα και την εξέλιξη του πολέμου. Η πραγματική αιτία του πολέμου ήταν η θέληση για την εσωτερική αλλαγή

¹Emmanuel Malynski, La Guerra Occulta, Ed.Arctos, Topivo, 1988, σσ.96-97

των κοινωνικών δομών και για την επέκταση της παγκόσμιας ανατροπής, με άλλα λόγια, ένα μεγάλο κτύπημα στην παραδοσιακή χριστιανική Ευρώπη. Τις παρασκηνιακές δυνάμεις που κατεύθυναν τα γεγονότα δεν τις απασχολούσε καθόλου να δώσουν την Αλσατία- Λωρραίνη στην Γαλλία, το Τρεντίνο στην Ιταλία, ή να ανταμείψουν την Αγγλία με έναν μεγαλύτερο αριθμό νέγων. Αυτές τις επιδιώξεις τις άφηναν στους τυφλούς εθνικισμούς. Η μεγάλη τους έγνοια ήταν να εξαφανίσουν τα τελευταία οχυρά που αποτελούσαν ένα εμπόδιο για την «πρόοδο της δημοκρατίας», όπως είχε δηλώσει αργότερα ο ίδιος ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Τόμας Γούντροου Ουίλσον².

Οι στόχοι του πολέμου μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως:

Α) Η καταστροφή της αυτοκρατορίας των Αψβούργων, και η αντικατάστασή της με δημοκρατίες ανίκανες για αυτόνομη οικονομική ζωή.

Β) Το πνευματικό σάπισμα της Ρωσικής αυτοκρατορίας, και η μεταμόρφωσή της σε ένα φυτώριο μικροβίων που θα διαχέονταν στον υπόλοιπο κόσμο.

Γ) Η δημιουργία μιας δημοκρατικής Πολωνίας, που με την παράλογη ρύθμιση των συνόρων της θα βρισκόταν σε μία συνεχή και κρυφή αντιπαράθεση με την Γερμανία.

Δ) Η μεταμόρφωση σε παγκόσμιο επίπεδο της ανθρώπινης νοοτροπίας και ψυχολογίας, ανατρέποντας όλες τις παραδοσιακές αξίες και τρόπους ζωής.

Από την θεωρία ας περάσουμε σε ορισμένα γεγονότα που την επιβεβαιώνουν.

Το 1917 γίνεται το συνέδριο των μασονικών στοών των συμμαχικών και ουδέτερων κρατών, με σκοπό τον καθορισμό των στόχων που θα επέτρεπαν την επίτευξη της ειρήνης. Παραθέτουμε πρώτα ένα απόσπασμα από την ομιλία του G. Corneau, προέδρου της Μεγάλης Ανατολής της Γαλλίας: *«Αυτός ο πόλεμος, που εξαπολύθηκε από τις στρατιωτικές απολυταρχίες, μεταμορφώθηκε σε μία φοβερή φιλονικία μεταξύ των οργανωμένων δημοκρατιών ενάντια των στρατιωτικών και δεσποτικών δυνάμεων. Σε αυτή την καταιγίδα ήδη βυθίστηκε η εξουσία των Τσάρων στην μεγάλη Ρωσία. Η Ελλάδα, υπό την πίεση των γεγονότων,*

² Αυτόθι.σ.101

αναγκάστηκε να επιστρέψει στο φιλελεύθερο σύνταγμα της. Άλλες κυβερνήσεις θα παρασυρθούν από την πνοή της ελευθερίας. Είναι λοιπόν απαραίτητο να δημιουργηθεί μια υπερεθνική εξουσία, (Ηνωμένα έθνη) που δεν θα έχει τον σκοπό να εξαλείφει τα αίτια των συγκρούσεων, αλλά εκείνον να επιλύει ειρηνικά τις διαμάχες μεταξύ των εθνών(...)»³. Και μετά ο Andre Lebey⁴, γραμματέας της Μεγάλης Ανατολής της Γαλλίας μιλώντας για την Γερμανία και την Αυστροουγγαρία λέει: «...χωρίς την ανεπανόρθωτη πανωλεθρία τους, δεν θα υπάρξουν ούτε ανθρώπινα δικαιώματα* ούτε δικαιώματα των λαών. Μόνον μία σοβαρή, βέβαιη και ολοκληρωμένη νίκη, θα καταρρίψει το τελευταίο εμπόδιο που παρεμβάλλεται στην Κοινωνία των Εθνών...»⁵

Πράγματι ο ρόλος των μασονικών στοών ήταν καθοριστικός. Η Ιταλία η οποία κρατούσε μία ουδέτερη στάση εξαιτίας των στενών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων με την Αυστρία και την Γερμανία, εντάχθηκε με τις Δυνάμεις της Συνεννόησης γιατί: «μεταξύ των λόγων της νίκης των οπαδών της συμμετοχής στον πόλεμο στην Ιταλία, δεν θα έπρεπε να υποτιμηθεί η αποτελεσματικότητα της δράσης του Γάλλου πρεσβευτή, Camille Barrere, ένας φλογερός εχθρός της εκκλησίας και αντί-Αυστριακός, που κινητοποίησε όλο το οπλοστάσιο του δημοκρατισμού και της Γαλλικής μασονίας ενάντια στους οπαδούς της ουδετερότητας. Έκανε μία τεράστια διάδοση των γραπτών των σοσιαλιστών, ριζοσπαστών και μασόνων Cachin, Mooulet, E. Judet, Franklin-Bouillon, επίσης έκανε κάλεσμα στην Ecole Francaise του Rodin, του Paul Fournier, του Maeterlinck και άλλων.»⁶ Στην Γαλλία του 1900 η μασονία, μία ελιτίστικη οργάνωση, πολύ καλά δομημένη, με μία συγκεντροποιημένη οργάνωση πολύ καλύτερη από αυτή των κομμάτων, ανέπτυξε ένα κεντρικό ρόλο στην μεταμόρφωση της παγκόσμιας σύγκρουσης, σε ένα ιδεολογικό πόλεμο για την κοινοβουλευτικοποίηση της Ευρώπης: μιας Ευρώπης που έπρεπε να είναι ενταγμένη στην Κοινωνία

³Francois Fejto, *Requiem per un impero defunto. La dissoluzione del mondo Austro-Ungarico*, Ediz. Mondadori, Μιλάνο, 1996, σ.431

⁴Ο Andre Lebey, μνημένος στην ηλικία των 31 ετών στην στοά Victor Hugo της Μεγάλης Ανατολής της Γαλλίας, βουλευτής της Seine-et-Oise, είχε μία αποφασιστική επιρροή στην εθνική και διεθνή πολιτική της μασονίας. Υπήρξε ένας από τους αποστόλους της «Κοινωνίας των Εθνών» και ορκισμένος εχθρός της Αυστροουγγαρίας.

*Φυσικά εννοεί τα «αστικά-μασονικά δικαιώματα»: τη τοκογλυφία, τη μελλοντική ατομική βόμβα στη Χιροσίμα, τον «πολυπολιτισμό», την κομματοκρατία, και την πίστη στον «Μεγάλο Αρχιτέκτονα του χάους».

⁵Francois Fejto, *Requiem per un impero defunto...*, *ένθ' ανωτ.* σ.433

⁶ *Αυτόθι.* σσ.47-48

των Εθνών-μία ιδέα απολύτως μασονική- όταν πλέον η παραδοσιακές δυνάμεις της Ευρώπης θα είχαν εκμηδενιστεί.

Την στιγμή που ξέσπασε ο πόλεμος, ο πρόεδρος του υπουργικού συμβουλίου Rene Viviani και ο υπουργός των εξωτερικών Theophile Delcasse, ήταν μασόνοι⁷. Στην κυβέρνηση Briand (29 Οκτωβρίου 1915- Δεκέμβριος 1916), ο Viviani είχε κρατήσει το χαρτοφυλάκιο της Δικαιοσύνης και ο Marcel Sembat, επίσης μασόνος, τα δημόσια έργα. Στην κυβέρνηση Ribot (20 Μαρτίου- 12 Σεπτεμβρίου 1917), ο Viviani είχε παραμείνει στο Δικαιοσύνης και ο υπουργός των εσωτερικών Theodore Steeg, ήταν μασόνος. Ο Paul Painleve (12 Σεπτεμβρίου 1916-Νοέμβριος 1917) είχε για υπουργό των οικονομικών έναν μασόνο, τον Lucien Klotz. Στην σημαντική επιτροπή πολέμου, οι μασόνοι εκπροσωπούσαν από τον Leon Bourgeois, Paul Doumer, Franklin Bouillon και Lucien Klotz.⁸ Ο υπουργός των εξωτερικών του Clemenceau (16 Νοεμβρίου 1917-1920), Stephen Pichon, ήταν μασόνος.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες ο πόλεμος απέκτησε ένα χαρακτήρα σχεδόν μυστικιστικό, είχε μετατραπεί σε ένα μεταφυσικό πόλεμο, ένας μανιχαϊστικός αγώνας μεταξύ του Καλού και του Κακού, μία σταυροφορία. Ο Alain Besancon έχει βεβαίως δίκιο όταν λέει ότι οι δημοκρατίες από την στιγμή που εισέρχονται σε πόλεμο, είναι θηριώδεις, γιατί αυτές πιστεύουν ότι έχουν απόλυτο δίκιο και οι αντίπαλοί τους απόλυτο άδικο.

Για να επιτευχθούν οι στόχοι που προαναφέραμε ο πόλεμος έπρεπε να διαρκέσει μερικά χρόνια, και αυτό ως γνωστόν κοστίζει. Φρόντισαν να βοηθήσουν οι τράπεζες της Wall Street που χρηματοδοτούσαν ταυτοχρόνως ... και τους δύο αντιπάλους.⁹

Οι Ηνωμένες πολιτείες άργησαν να εισέλθουν στον πόλεμο γιατί ο πρόεδρος Ουίλσον ανησυχούσε για μία ενδεχόμενη διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Στο τέλος, η στάση του προέδρου άλλαξε χάριν της καθοριστικής επεμβάσεως του Σλοβάκου Tomas Mazaryk¹⁰. Καθηγητής στο τσέχικο πανεπιστήμιο της Πράγας, και αργότερα ο πρώτος πρόεδρος της Τσεχοσλοβακίας, μία προσωπικότητα με χαρακτηριστική γνωστική

⁷ *Αυτόθι*. σσ.349-350

⁸ Les dessous maconiques du radicalisme .Les affinites francaises, Bibliotheque nationale, B⁰L⁵⁷

16182

⁹ Antony Satton, *Wall Street and the Bolshevik Revolution*, Buccaneer Books, Νέα Υόρκη, 1974, σ.67

¹⁰ Δ.Μιχαλόπουλος, *Ο Εθνικός Διχασμός*, Εκδ.Τροχαλία, Αθήνα, 1997, σ.75

νοοτροπία. Ήταν μέλος της μασονίας όπως γράφει στις *Αναμνήσεις* του: «...η πόρτα των μασονικών περιβαλλόντων μου ανοίχτηκε από τους συμπατριώτες μου στο Παρίσι και από τα Γιουγκοσλαβικά μέλη των στοών...»¹¹

Ο Tomas Mazaryk ενισχύθηκε από ισχυρούς εβραϊκούς κύκλους εξαιτίας πολλών πραγμάτων. Πρώτα απ' όλα οι θεολογικές του ιδέες ήταν τόσο κοντά στον πουριτανισμό και στην εβραϊκή εσχατολογία που ο εβραίος καθηγητής Friedrich Thieberger, έγραψε το δοκίμιο: «Το πιστεύω του Tomas Mazaryk και η εβραϊκή θρησκεία»¹² Ταυτοχρόνως μισούσε τον Ρωσικό Ορθόδοξο μυστικισμό. Ένα άλλο γεγονός που τον έφερε κοντά στους εβραϊκούς κύκλους ήταν ότι υπερασπίστηκε τον εβραίο Hilsner στην δίκη που έγινε εις βάρος του με την κατηγορία της ανθρωποθυσίας.¹³ Μετά την συνάντηση του Tomas Mazaryk με τον πρόεδρο Ουίλσον το 1918, ο τελευταίος τάχθηκε υπέρ της διάλυσης της Αυστροουγγαρίας κάτι που είχε πια συντελεστεί στις αρχές Νοεμβρίου του ίδιου έτους.

Η πρώτη μεγάλη θυσία του αίματος στο βωμό της νέας παρακμιακής τάξης πραγμάτων είχε συντελεστεί.

¹¹ Edvard Benes, *Souvenirs de guerre et de Révolution 1914-1918. La lutte pour l'indépendance des peuples.* Les Roux, Παρίσι, 1928

¹² Friedrich Thieberger, "Masaryk's Credo and the Jewish Religion," in Thomas G. Masaryk and the Jews: A Collection of Essays, ed. Ernst Rychnovsky, Νέα Υόρκη, 1941

¹³ Francois Fejto, *Requiem per un impero defunto...*, ένθ' ανωτ. σ.371

Το Freemasons' Hall (Μέγαρο ελευθεροτεκτόνων) του Λονδίνου ανεγέρθηκε ως μνημείο για τους πεσόντες μασόνους του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου.

GRAND ORIENT DE FRANCE

GRAND COLLÈGE DES RITES

Suprême Conseil du Grand Orient de France
— pour la France et les Colonies —

Les Ateliers Supérieurs
du
Grand Orient de France

HISTORIQUE — DOCTRINE

PAR

Camille SAVOIRE,

André LEBEY,

— Grand Commandeur —

— Grand Orateur —

DU

GRAND COLLÈGE DES RITES

Suprême Conseil du Grand Orient de France

—
1924

Thomas Masaryk

ΟΙ «ΘΕΟΙ» ΕΓΚΑΘΙΣΤΑΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Στη Ευρώπη του 1600 οι σχέσεις των πουριτανών με τον Ιουδαϊσμό ήταν τόσο έντονες, που ορισμένοι από αυτούς ασπαζόντουσαν την Ιουδαϊκή θρησκεία για νοιώθουν ότι είναι περισσότερο αυθεντικοί. Γινόταν όμως και το αντίθετο: υπήρχαν εβραίοι που γίνονταν πουριτανοί είτε για να αποκτήσουν τίτλους ευγενείας, είτε για την καλύτερη κοινωνική τους ανέλιξη. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν τα γεγονότα στην Αγγλία. Εκείνη την εποχή σε αυτή την χώρα στους υψηλούς κύκλους των διανοουμένων πουριτανών, ανθούσε το ενδιαφέρον για την εβραϊκή καμπάλα και τον ροδοσταυρισμό. Το αποτέλεσμα ήταν να διαμορφωθεί μέσα στους πουριτανικούς κύκλους ένας μυστικιστικός πυρήνας, ο οποίος εξωτερικά έφερνε την πουριτανική ταυτότητα, αλλά εσωτερικά ακολουθούσε τον εβραϊκό καμπαλιστικό γνωστικισμό.

Η γνωστή ιστορικός Frances Yates γράφει: «Η επιστροφή των Εβραίων στην Αγγλία, και η προετοιμασία της από τον ραβίνο Menasseh ben Israel κατά την διάρκεια της κυβέρνησης του Όλιβερ Κρόμγουελ, (ο οποίος ως πουριτανός συμπαθούσε τους Εβραίους) υπήρξε λοιπόν πρακτικά το αποκορύφωμα της βαθμιαίας προόδου της νέας συμπεριφοράς προς τους Εβραίους και την θρησκεία τους. Σε νεανική ηλικία ο Menasseh ben Israel έγινε ραβίνος στο Άμστερνταμ και υπήρξε φημισμένος για τα γραπτά του που τράβηξαν την προσοχή όχι μόνον των Εβραίων αλλά και των Άγγλων. Σχεδόν όπως όλα τα μέλη της κοινότητας του Άμστερνταμ, ο Menasseh ήταν ένας ένθερμος Λουριανικός Καμπαλιστής που περίμενε τον ερχομό του μεσσία(...)»¹⁴

Και ο Μεσσίας ήλθε, ή τουλάχιστον πίστεψαν ότι είχε έλθει.

Αναφερόμαστε στον Shabbetai Zevi, του οποίου η φήμη είχε φθάσει και στην εβραϊκή παροικία της Αγγλίας. Αυτό που έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον είναι ότι ο πατέρας του Shabbetai Zevi ήταν πράκτορας στην Σμύρνη για λογαριασμό Άγγλων πουριτανών εμπόρων.¹⁵ Έτσι υπήρξαν επαφές μεταξύ του πουριτανικού χιλιασμού και του εβραϊκού γνωστικού μεσσιανισμού.

Την περίοδο 1630- 1660 πλούσιες αριστοκρατικές οικογένειες πουριτανών φεύγουν από την Ευρώπη και εγκαθίστανται στην βόρεια

¹⁴ Frances A. Yates, *Cabbala e occultismo nell' eta elisabettiana*, Ediz. Einaudi, Torino, 2002, σ. 232

¹⁵ *Αυτόθι*, σ. 235

Αμερική. Μερικά ονόματα: οι Whitney, οι Stimson, οι Gilman, οι Perkins, οι Taft οι Lord,¹⁶ κλπ. Την περίοδο 1650-1750 έρχονται στη Αμερική και οικογένειες εβραϊκής καταγωγής που είχαν ασπαστεί τον προτεσταντισμό.¹⁷ Όλες αυτές οι οικογένειες αναπτύσσουν μεταξύ τους σχέσεις συγγένειας συνάπτοντας γάμους. Τα μέλη αυτών των οικογενειών είτε γίνονται μεγάλοι τραπεζίτες, είτε αποκτούν πολυεθνικές εταιρίες. Όμως αυτό που περισσότερο τις συνδέει μεταξύ τους είναι οι προαναφερθείσες γνωστικές μυστικιστικές καταβολές, και φυσικά η τεράστια οικονομική δύναμη. Έτσι δημιουργούν μία οργάνωση, ένα τάγμα, που το 1856 παίρνει την ονομασία The Russell Trust, και αργότερα γίνεται γνωστό με το όνομα Skull & Bones και αποτελείτο μόνον από αγγλοσάξονες πουριτανούς. Το τάγμα εξωτερικά συνδεόταν με τις εβραϊκές τραπεζικές οικογένειες των Guggenheim, Jakob Schiff και Warburg.¹⁸

Εν ολίγοις, το τάγμα ήταν αυτό που εκείνη την εποχή έλεγχε όλη την Wall Street. Γι αυτό από εδώ και στο εξής όταν θα αναφέρουμε την Wall Street θα εννοούμε το τάγμα. Αυτοί οι «Θεοί» λοιπόν, έψαχναν να βρουν τον Όλυμπο τους, το κέντρο από το οποίο θα κατεύθυναν τον κοσμικό τους σχεδιασμό. Διάλεξαν ένα από τα παλαιότερα πανεπιστήμια της Αμερικής, το πουριτανικό πανεπιστήμιο του Yale.¹⁹ Κατάφεραν να το θέσουν υπό τον έλεγχό τους γύρω στο 1871 και έτσι άρχισαν να «επωάζουν» τους μελλοντικούς ημίθεους: διάλεξαν 15 φοιτητές κάθε χρόνο τους περνούσαν από την κατάλληλη μύηση και μετά το πέρας των σπουδών τους προωθούσαν σε στρατηγικές θέσεις του συστήματος: τράπεζες, εταιρίες, κυβέρνηση, μυστικές υπηρεσίες, συγκροτήματα τύπου, κλπ. (Ενδιαφέρον <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn92051397/1908-06-17/ed-1/seq-11/#date1=1789&index=6&rows=20&words=Bones+Skull+Yale&searchType=basic&sequence=0&state=&date2=1949&proxtext=skull+bones++yale&y=16&x=10&dateFilterType=yearRange&page=1>)

Στο επίκεντρο της φιλοσοφικής τους θεώρησης, αλλά και των πολιτικών τους σχεδιασμών είχαν θέσει την Χεγκελιανή φιλοσοφία. Αυτό είναι κατανοητό διότι πρώτα απ' όλα είναι σχετικά εύκολο να αποδειχθεί ότι ο

¹⁶ Antony Sutton, *America's Secret Establishment*, Liberty House Press, Μοντάνα, 1986, σ.19

¹⁷ Stephen Birmingham, *The Grandees: America's Sephardic Elite*, Syracuse University Press, Νέα Υόρκη, 1997

¹⁸ Τα στοιχεία για την οργάνωση Skull & Bones δόθηκαν από τον ιστορικό Antony Sutton, ερευνητή στο Hoover Institution, Stanford University. (βλ. Antony Sutton, *America's Secret Establishment*, *ένθ' ανωτ. σ.23*)

¹⁹ Αυτόθι. σσ.11-15

Χέγκελ, φθάνοντας στη Φρανκφούρτη, συνδέθηκε με μασονικούς κύκλους. Δεν γνωρίζουμε αναμφίβολα, όλα τα πρόσωπα που συναναστρεφόταν σε αυτή την πόλη, αλλά όλα εκείνα που γνωρίζουμε ήταν συνδεδεμένα στην μασονία, και επαγγελλόταν διδασκαλίες που προκάλεσαν το ενδιαφέρον του νεαρού Χέγκελ²⁰. Ο Χέγκελ προσπάθησε να πλησιάσει την φιλοσοφία στον γνωστικισμό και πολλοί αναλυτές ανέδειξαν τις γνωστικές καταβολές του. Ο Eric Voegelin γράφει: « Η γλώσσα της **φαινομενολογίας του πνεύματος** είναι φιλοσοφική, αλλά αυτή είναι ριζικά αντί-φιλοσοφική στην ουσία της και στις προθέσεις της. Πρέπει να χαρακτηριστεί σαν ένα έργο μαγείας: στην πραγματικότητα, είναι μία από τις μεγάλες μαγικές επεμβάσεις(...) Μπορούμε μόνον να στρέψουμε την προσοχή σε μερικά χωρία στα οποία εμφανίζεται το θέμα της δολοφονίας του Θεού που, στην πραγματικότητα, είναι το αντικείμενο όλης της συζήτησης. Το πιο σημαντικό κείμενο ασχολείται με τον θάνατο του Χριστού: «Ο θάνατος του Διαμεσολαβητή δεν είναι μόνον ο θάνατος της φυσικής του όψης... αυτό που πεθαίνει δεν είναι μόνον το ήδη πεθαμένο κέλυφος που αποσπάστηκε από την ουσία, αλλά επίσης η αφαίρεση του θεϊκού είναι... Ο θάνατος αυτής της απεικόνισης (Vorstellung) περιλαμβάνει, λοιπόν ταυτόχρονα, τον θάνατο της αφαίρεσης της θεϊκού είναι (...) Αυτός ο θάνατος είναι το οδυνηρό συναίσθημα της δυστυχισμένης συνείδησης ότι ο ίδιος ο θεός πέθανε. Αυτό που φαίνεται να είναι εδώ μια απλή εξαγγελία- η απλή παρατήρηση ενός γεγονότος- στην πραγματικότητα είναι κάτι περισσότερο. Πράγματι ο θεός πέθανε γιατί αυτός δεν ήταν τίποτα περισσότερο από ένα στάδιο της συνείδησης που τώρα ξεπεράστηκε. Και ξεπεράστηκε γιατί η συνείδηση στην διαλεκτική της πρόοδο πήγε πέραν από αυτό. Ο θάνατος του θεού δεν είναι ένα συμβάν αλλά η πράξη μιας διαλεκτικής»²¹ Είναι αξιοσημείωτο ότι από τον Χέγκελ προήλθαν δύο **αντίθετα** φιλοσοφικά ρεύματα: οι Χεγκελιανοί της Αριστεράς (David Strauss, Bruno Bauer, Feuerbach, Marx κλπ) και οι Χεγκελιανοί της Δεξιάς (Kasimir Conradi, Johann Eduard Erdmann, Kuno Fischer κλπ.)

Πέραν αυτών των μεταφυσικών θεωρήσεων, το τάγμα επικεντρώθηκε ιδιαίτερα πάνω στο Χεγκελιανό αξίωμα περί **θέσεως – αντιθέσεως- συνθέσεως**. Οι «Θεοί» είχαν την εφιαλτική έμπνευση να εφαρμόσουν

²⁰ Jacques D' Hondt, *Hegel Segreto. Ricerche sulle fonti segrete del pensiero Hegeliano*, Ediz. Guerini, Μιλάνο, 1989, σ.308

²¹ Eric Voegelin, *Il Mito del Mondo nuovo*, Ediz. Rusconi, Milano, 1990, σσ.122-123.

πρακτικά αυτό το αξίωμα στην διεθνή γεωπολιτική. Με άλλα λόγια, αποφάσισαν να δημιουργούν σχεδόν *Ex nihilo* αντίθετες πολιτικές πολιτικότητες οι οποίες συγκρουόμενες μεταξύ τους θα οδηγούσαν σε μία νέα τάξη πραγμάτων. Είχαν όλα τα μέσα για να το κάνουν : τεράστια οικονομική δύναμη, διασυνδέσεις, λόμπι, ανθρώπους δικούς τους μέσα σε κάθε αμερικανικό και ευρωπαϊκό θεσμό. Έτσι οι «Θεοί» διέταξαν:

1917. Γεννηθήτω η κομμουνιστική Ρωσία.

1933. Γεννηθήτω η ναζιστική Γερμανία.

Για να μην υπάρξουν παρανοήσεις πρέπει, εν συντομία, να κάνουμε κάποιες διευκρινήσεις. Οι ιθύνοντες της κομμουνιστικής επανάστασης δεν γνώριζαν αυτά τα σχέδια της Wall Street. Κάποιοι από αυτούς, εβραϊκής καταγωγής, είχαν ως βασικό ενδιαφέρον να διώξουν τον τσάρο και να κτυπήσουν την εκκλησία, και οι ρώσοι μπολσεβίκοι απλώς ακολουθούσαν την αρρωστημένη ιδεολογία τους. Όσον αφορά την ιεραρχία του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος, επίσης δεν γνώριζε αυτά τα σχέδια, διότι οι χρηματοδοτήσεις έφθαναν στην Γερμανία με έμμεσο τρόπο και μέσα από δαιδαλώδεις διαδρομές. Σε κάθε περίπτωση, ήταν αδύνατο, εκείνη την εποχή, να φανταστεί κάποιος την ύπαρξη ραδιουργίας τέτοιας εμβέλειας.

Όλα όσα περιγράφουμε δεν είναι απλές ιστορικές καταγραφές και ερμηνείες. Στις αρχές του 1900 η Αγγλική Intelligence Service είχε υποκλέψει επιστολές εβραϊκών προσωπικοτήτων στις οποίες αναφερόταν η ύπαρξη σχεδίου για την παγκόσμια κυριαρχία.²² Αν και όπως προαναφέραμε, τουλάχιστον εκείνη την εποχή, σημαντικό ρόλο έπαιζε το αγγλοσαξονικό πουριτανικό *established* στις δύο όχθες του Ατλαντικού. Οι κρατικές υπηρεσίες απλώς καταγράφουν πληροφορίες, τις αποφάσεις τις παίρνουν οι ...ελίτ.

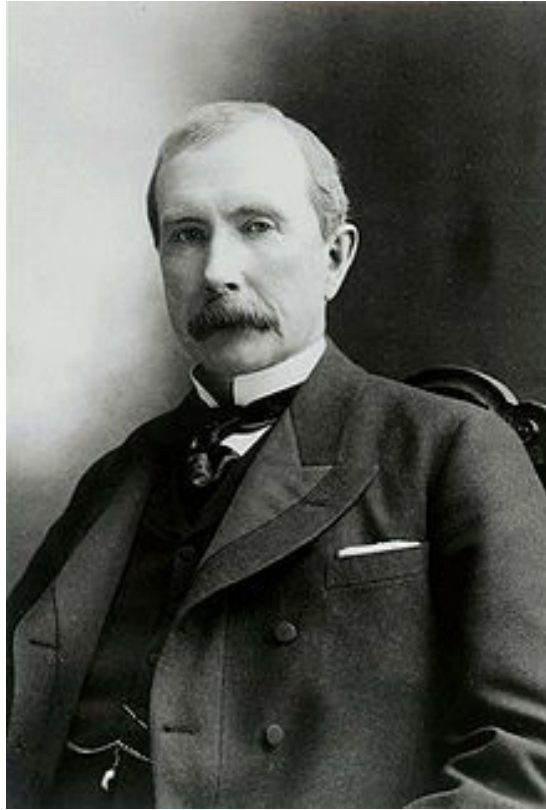
²²Great Britain, Directorate of intelligence, A Monthly Review of the progress of revolutionary movements abroad, no.9 July 16,1913(861.99/5067)και U.S State Dept. Decimal File,861.00/5399.

Το έμβλημα του πουριτανικού πανεπιστημίου YALE

Στα εβραϊκά: אורים ותומים (Urim and Thummim)

Skull & Bones, η τάξη του 1947. Αριστερά του ρολογιού, όρθιος, εικονίζεται ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ, George W. Bush

John D. Rockefeller . 1885

Η WALL STREET ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

« Βλέπουμε σήμερα αυτή την συντροφιά επιφανών προσωπικοτήτων, αναδύμενες από την μυστικότητα, από τα υπόγεια των μεγάλων πόλεων της Ευρώπης και της Αμερικής που έπιασε από τα μαλλιά και πήρε από τον λαιμό τον ρωσικό λαό, να κατέχει σαν αδιαφιλονίκητο αφεντικό την Ρωσική αυτοκρατορία »

Winston Churchill, *Sunday Herald*, 8/2/1920

.....

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Κατά τα έτη 1970-1980, κάτω από την πίεση νέων αποκαλύψεων η ιστορική άποψη για την επανάσταση των μπολσεβίκων υπέστη διορθώσεις. Ακούστηκε δημοσίως ένας αρκετά σημαντικός αριθμός φωνών. Έτσι, ο ποιητής Naum Korjaniin έγραψε: «Εάν η συμμετοχή των εβραίων στην επανάσταση θα γίνει ένα ταμπού, δεν θα μπορεί πια να μιλάμε καθόλου για την επανάσταση. Ένα καιρό ήταν μέχρι και υπερήφανοι για αυτή την συμμετοχή. Οι εβραίοι πήραν μέρος στην επανάσταση και σε ποσοστά ανώμαλα υψηλά.» Από την μεριά του, ο Μ. Agurski έγραψε: «Η συμμετοχή των εβραίων στην επανάσταση και στον εμφύλιο πόλεμο δεν περιορίστηκε σε μία υπερβολική δραστηριότητα στον κρατικό μηχανισμό αλλά υπήρξε απείρως πιο ευρεία.» Με τον ίδιο τρόπο ο εβραίος σοσιαλιστής S. Tsygulnikon δήλωσε: «Στην αρχή της επανάστασης οι εβραίοι υπήρξαν η βάση του νέου καθεστώτος.»²³

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν από τα γεγονότα της προεπαναστατικής περιόδου.

Είναι γνωστό ότι ο καλύτερος τρόπος για την δημιουργία κλίματος ανασφάλειας και χάους, είναι η τρομοκρατία. Αυτή η μέθοδος, αν και τις περισσότερες φορές δεν έχει σημαντικά πρακτικά αποτελέσματα, ωστόσο προκαλεί στις μάζες μία ψυχολογική κατάσταση αναμονής: *κάτι πρόκειται να συμβεί, κάτι έρχεται...*

²³ Aleksandr Solgenitsin, *Ebrei e Russi durante il periodo sovietico*.v.II, Ediz. Controcorrente, Νάπολι, 2007, σ.97

Έτσι, μετά το 1780 άρχισαν με ιδιαίτερη ένταση τρομοκρατικά κτυπήματα στην Ρωσία: το 1789 ο εβραίος G. Davidovich Goldenberg δολοφονεί τον πρίγκιπα Κροπότκιν. Τον Μάρτιο του 1881 μία ομάδα τρομοκρατών υπό την ηγεσία της εβραίας Fignez Jesse Helfmann και του Nikolai Sablin δολοφονούν τον Τσάρο Αλέξανδρο Β'.

Όμως το κτύπημα του 1911 είχε καθοριστική σημασία για το μέλλον της Ρωσίας. Ο εβραίος Bogrov (Mordekhai Gershkovich) δολοφονεί τον πρωθυπουργό Stolypin ο οποίος είχε αποφασίσει να προωθήσει μία αγροτική μεταρρύθμιση, με σκοπό να αμβλύνει τη δυσαρέσκεια του αγροτικού πληθυσμού. Επίσης προσπάθησε να βελτιώσει το επίπεδο ζωής των βιομηχανικών εργατών στις πόλεις και να αυξήσει τη δύναμη των τοπικών κυβερνήσεων. Σκόπευε να δημιουργήσει μία αγροτική τάξη οικονομικά αυτάρκη, που θα λειτουργούσε ως υποστηρικτής της κοινωνικής τάξης και γαλήνης. Γι' αυτό οι εβραίοι ιδιοκτήτες μεγάλων εκτάσεων γης ήταν αντίθετοι με αυτή την αγροτική μεταρρύθμιση. Η *Ιουδαϊκή Εγκυκλοπαίδεια* γράφει: «Οι αγροτικές μεταρρυθμίσεις που αξίωναν να παραχωρήσουν την γη αποκλειστικά σε εκείνους που την καλλιεργούσαν με τα χέρια τους, θα έβλαπταν τα συμφέροντα ενός μέρους του εβραϊκού πληθυσμού, αυτού που δούλευε στις μεγάλες επιχειρήσεις των εβραίων ιδιοκτητών...»²⁴ Πράγματι οι εβραίοι γαιοκτήμονες κατείχαν περισσότερα από δύο εκατομμύρια εκτάρια από την καλύτερη γη, την «μαύρη γη».

Όμως αυτό που ενοχλούσε αφάνταστα την εβραϊκή ελίτ ήταν ότι εάν εφαρμοζόταν το πρόγραμμα του Stolypin, η επανάσταση δεν θα μπορούσε καν να ξεκινήσει.

Από τις αρχές του 1900 στους κύκλους των Ευρωπαϊκών μυστικών υπηρεσιών²⁵ ήταν γνωστό ότι προετοιμαζόταν μία επανάσταση στην Ρωσία. Ανακαλύφθηκε ότι τα πρόσωπα και οι τραπεζικοί οίκοι που θα αναφερθούν στην συνέχεια εδώ ήταν συμμετοχοί σε αυτό το καταστροφικό έργο : Jacob Schiff , Max Breitung, Felix Warburg, Otto H. Kahn, Mortimer Schiff, Jerome H. Hanauer. Η τράπεζα Kuhn,Loeb & Co. Όλα αυτά τα πρόσωπα ήταν εβραίοι. Η προαναφερθείσα τράπεζα διευθύνεται από τους κυρίους Schiff, Kahn, Warburg, Hanauer και Loeb. Δεν μπορεί λοιπόν, να υπάρξει καμία αμφιβολία ότι η επανάσταση των

²⁴Aleksandr Solgenitsin, *Ebrei e Russi prima della rivoluzione*, Vol.I, Ediz. Controcorrente, Νάπολι, 2007, σ.359

²⁵Great Britain, Directorate of intelligence, *A Monthly Review of the progress of revolutionary movements abroad*, no.9 July 16, 1913(861.99/5067), *ένθ' ανωτ.* σ.188

μπολσεβίκων υποδαυλίστηκε και άρχισε κάτω από επιρροές καθαρά εβραϊκές. Πράγματι τον Απρίλιο του 1918, ο Jacob Schiff δήλωσε κατά την διάρκεια κάποιων δημόσιων εκδηλώσεων, ότι η ρωσική επανάσταση μπόρεσε να επιτευχθεί χάριν της δικής του οικονομικής βοήθειας. Την άνοιξη του 1917 ο Jacob Schiff άρχισε να χρηματοδοτεί τον Trotzsky. Η εβραϊκή εφημερίδα Forward της Νέας Υόρκης οργάνωσε μία συλλογή υπογραφών για τον ίδιο σκοπό. Επίσης από την Στοκχόλμη ο τραπεζίτης Max Warburg χρηματοδοτούσε τον Trotzsky και τους οπαδούς του. Αυτοί ελάμβαναν χρήματα και από το συνδικάτο της Ρηνανίας-Βεστφαλίας, σημαντική εβραϊό-Γερμανική οργάνωση, και από έναν άλλο εβραίο τραπεζίτη, τον Olof Aschberg της Nya Banken της Στοκχόλμης και από τον επίσης εβραίο Givotonzky του οποίου την κόρη παντρεύτηκε ο Trotzsky. Η τράπεζα Kuhn,Loeb&Co. είχε στενές σχέσεις με το συνδικάτο της Ρηνανίας-Βεστφαλίας, καθώς και με την εβραϊκή τράπεζα των Παρισιού Lazard Feres και με την τράπεζα Gunzbourg της Πετρούπολης, Παρισιού , και Τόκιου.

Στην επανάσταση πρόσφεραν υπηρεσίες και πολλά στελέχη του τάγματος (Skull&Bones) όπως οι Αγγλοσάξονες πουριτανοί Thomas D.Thacher, Amos Pinchot, Elihu Root , κ.α.λ²⁶

²⁶ Antony Sutton, America's Secret Establishment, *ένθ' ανωτ*, σσ.138-159 . Πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι το τάγμα(Skull&Bones) είχε δραστηριοποιηθεί και στην Κίνα βοηθώντας το κομμουνιστικό κόμμα να καταλάβει την εξουσία. Δείτε κάτι ενδιαφέρον http://digital.library.yale.edu/utls/getarticleclippings/collection/yale-ydn/id/135144/articleId/MODSMD_ARTICLE4/compObjId/135148/lang/en_US/dmtext/ Συγκρατώντας στην μνήμη σας το πρώτο όνομα που αναφέρει(William F. Buckley), δείτε αυτό https://en.wikipedia.org/wiki/William_F._Buckley_Jr.#Education,_military_service,_and_the_CIA

Jacob Schiff

Leon Trotsky

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Αγαπητέ Κύριε Πρόεδρε:

Συμφωνώ με την Σοβιετική μορφή κυβέρνησης σαν την πιο κατάλληλη για τον Ρωσικό λαό...

Επιστολή προς τον Πρόεδρο Τόμας Γούντροου Ουίλσον (Οκτώβριος 17,1918) από τον William Lawrence Saunders, πρόεδρο της Ingersoll- Rand Corporation, διευθυντή της American International Corporation, αντιπρόεδρο της Federal Reserve Bank της Νέας Υόρκης²⁷

.....

Μετά την επανάσταση η Ρωσική οικονομία βρισκόταν σε άθλια κατάσταση. Η χώρα θα ήταν αδύνατο να επιβιώσει χωρίς την τεχνολογική και οικονομική βοήθεια των μεγάλων εβραϊκών και αγγλοσαξονικών πουριτανικών καπιταλιστικών συγκροτημάτων.

Ο ιδιαίτερος σύμβουλος του Προέδρου Ουίλσον, ο γνωστός στρατηγός Mandell House, κατάφερε να αναγνωρισθεί το δικαίωμα στους εμπόρους και τους χρηματιστές της Βορείου Αμερικής να διαπραγματεύονται ελεύθερα με την Σοβιετική ένωση. Ο Άγγλος συγγραφέας Wickham Steed διηγείται ότι «τον Φεβρουάριο επέστρεψαν από την Μόσχα οι κύριοι Mandell House, William C. Bullitt και Lincoln Steffens, που είχαν πάει στη Ρωσία για να μελετήσουν την δυνατότητα διαπραγματεύσεων με την σοβιετική ένωση. Ο L. George και ο Poincare γνώριζαν όλα αυτά και τα επιδοκίμαζαν. Τεράστιες διεθνείς οικονομικές δυνάμεις δρούσαν υπέρ της άμεσης αναγνώρισης των Μπολσεβίκων. Ο τραπεζίτης Jacob Schiff πίεζε συνεχώς τον Πρόεδρο Ουίλσον να αναγνωρίσει το Σοβιετικό καθεστώς. Στην «Daily Mail» εγώ διαμαρτυρόμουν έντονα ενάντια σε κάθε πρόθεση αναγνώρισης του(...)Ο στρατηγός House με παρακάλεσε να πάω να τον βρω. Με επέκρινε σκληρά για την δημοσιογραφική μου εναντίωση στην αναγνώριση του Σοβιετικού καθεστώτος...Μετά έμαθα ότι ο L. George και ο Ουίλσον θα είχαν αποδεχτεί, την επόμενη ημέρα, τις συμβουλές των κυρίων Bullitt και House. Και πράγματι έτσι συνέβη.»²⁸

²⁷ Antony Sutton, Wall Street and the Bolshevik Revolution, *ένθ' ανωτ,σ.15*

²⁸ Henry Wickham Steed, Through Thirty Years, 1892-1922: A Personal Narrative , DOUBLEDAY, PAGE & COMPANY ,Νέα Υόρκη,1924,σ.301-304

Ο House μαζί με τον Ουίλσον καταλάμβαναν μία θέση ισάξια με εκείνη ενός βεζίρη σε ένα αραβικό σουλτανάτο. Σε μία τόσο χαρακτηριστική «δημοκρατία» όπως η βόρεια Αμερική, χωρίς να έχουν λάβει ψήφους από τους συμπολίτες τους, ένας Bernard Baruch συμβούλευε τους προέδρους που είχαν εκλεγεί από τον «κυρίαρχο» λαό και ένας «στρατηγός» House επαγρυπνούσε ώστε αυτές οι συμβουλές να εκτελούνται με ακρίβεια. Όσον αφορά τον William C. Bullitt - που θα είχε διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο κατά την διάρκεια της Πολωνό-Γερμανικής κρίσης του 1939, από την οποία ξέσπασε ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος-ήταν γιος μιας πλούσιας εβραίας και παντρεύτηκε την χήρα του John Reed, ο λεγόμενος «πρώτος κομμουνιστής» της Αμερικής. Τον Ιανουάριο του 1925, η βρετανική κυβέρνηση αναγνώριζε de jure την σοβιετική. Η Γαλλία θα ακολουθούσε λίγους μήνες μετά. Το 1926 υπογραφόταν η συμφωνία Rockefeller- Στάλιν, που εξασφάλιζε στην Σοβιετική ένωση την χρηματοδότηση και την ανάπτυξη των πετρελαϊκών της πηγών. Το 1933, ο πρόεδρος Roosevelt θα αναγνώριζε την Σοβιετική ένωση. Ο κύριος William C. Bullitt, πρώτος Αμερικανός πρεσβευτής στο Κρεμλίνο, γινόταν επιδεικτικά δεκτός από τον Στάλιν. Ένα κύμα εκατομμυρίων δολαρίων, στερλινών, φράγκων και μάρκων ρίχθηκαν πάνω στην μπολσεβοποιημένη Ρωσία. Εκατοντάδες τεχνικοί των καπιταλιστικών χωρών συνέβαλλαν στην ανάπτυξη και την αναγέννηση της Ρωσικής βιομηχανίας.²⁹ Ο Avarrell Harriman(skull&Bones) διεύθυνε μία παροχή μαγγανίου στον Καύκασο. Ο Robert Blum, γιος του μελλοντικού πρωθυπουργού της Γαλλίας Leon Blum Karfulkenstein, ήταν μάνατζερ ενός υποκαταστήματος της μεγάλης βιομηχανίας Weiler, που κατασκεύαζε τα μοτέρ αεροπλάνων «Jupiter» για την Σοβιετική κυβέρνηση.

Στο Παρίσι οι εβραίοι τραπεζίτες Aschberg και Kagan, alias Kaganovich, μέτοχος διαχειριστής της τράπεζας *Seligman et Cie*, διευκόλυναν, διαμέσω των αναρίθμητων σχέσεων και επιρροών, την επένδυση των Σοβιετικών δανείων στην Γαλλία. Το 1935 μία ομάδα μεγιστάνων της Γαλλικής βιομηχανίας και οικονομίας έφθανε στην Μόσχα, για να διευρύνει τις εμπορικές σχέσεις με την Σοβιετική ένωση. Οι εβραίοι Rene Mayer, Pierre Schweissguth, της τράπεζας *Mirabaud et Cie*, και ο «βασιλιάς του ηλεκτρισμού» Ernest Mercier, συμμετείχαν στην αποστολή,

²⁹ Για μία αναλυτική περιγραφή της τεχνολογικής και οικονομικής βοήθειας των δυτικών πολυεθνικών προς την Σοβιετική ένωση βλ. Antony Sutton, *Western Technology and Soviet Economic Development*, τρεις τόμοι, Hoover Institution, Stanford University, 1968-1973

ενώ στην γερουσία ο βαρόνος Maurice de Rothschild υπερασπιζόταν την Γάλλο-Σοβιετική συμφωνία. Το trust Vichers & Maxim συνέχιζε να διεκπεραιώνει παραγγελίες όπλων και αεροπλάνων για το Κρεμλίνο.

Τώρα, όσον αφορά την στάση του Στάλιν έναντι των εβραίων, πιστεύουμε ότι αρκούν αυτά που γράφει ο εβραίος ιστορικός Yuri Slezkine,³⁰ καθηγητής στο πανεπιστήμιο του Berkeley : ο Στάλιν δεν καταδίωξε έναν ορισμένο αριθμό εβραίων λόγω της φυλετικής τους καταγωγής αλλά για λόγους εσωτερικών διαφωνιών. Με άλλα λόγια, ήταν μία σύγκρουση μεταξύ φατριών εξουσίας.

Πράγματι, δεξί χέρι του Στάλιν ήταν ο εβραίος Lazar Moiseyevich Kaganovich. Σε κάθε περίπτωση, ο εσωτερικός αλληλοσπαραγμός* του Σοβιετικού καθεστώτος ουδόλως ενδιέφερε τα ανώτερα κλιμάκια, δηλαδή τους «Θεούς» της Wall Street.

Η Ρωσική περιπέτεια στοίχισε εκατομμύρια νεκρούς.

Η δεύτερη μεγάλη θυσία του αίματος στο βωμό της νέας παρακμιακής τάξης πραγμάτων είχε συντελεστεί.

³⁰ Yuri Slezkine, *The Jewish Century*, Princeton University Press, Princeton , New Jersey, 2004

* Ανεξερεύνητα τα άδυτα της ιστορίας: Οι πρώτοι κινούμενοι θάλαμοι αερίων εφευρέθηκαν στην Σταλινική περίοδο από τον Εβραίο Isay Davidovic Berg. Επειδή συχνά οι διαταγές για εκτελέσεις ήταν πολλές και τα αποσπάσματα δεν προλάβαιναν να τις εκτελέσουν, διαμόρφωσε κατάλληλα ένα φορητό μέσο στο οποίο έβαζαν τους κρατούμενους και κατά την διάρκεια της πορείας του διοχέτευαν δηλητηριώδες αέριο στον ειδικό θάλαμο. Έτσι όταν έφθανε εμπρός από την ανοικτή τάφρο οι κρατούμενοι ήταν ήδη νεκροί. (Βλ Aleksandr Solgenitsin, *Ebrei e Russi durante il periodo sovietico*.v.II, Ediz.Controcorrente, Νάπολι, 2007, σ.354)

H WALL STREET ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΤΗ ΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Σε δύο χρόνια η Γερμανία θα παράγει πετρέλαιο και αέριο από μαλακό άνθρακα αρκετό για μακροχρόνιο πόλεμο. Η Standard Oil της Νέας Υόρκης την προμηθεύει με εκατομμύρια δολάρια για να βοηθήσει.

(Αναφορά του Εμπορικού Ακόλουθου, Πρεσβεία των ΗΠΑ στο Βερολίνο, Γερμανία, Ιανουάριος 1933, προς State Department, Ουάσιγκτον.)

Το 1947 ο Heinrich Brüning, ο οποίος είχε διατελέσει καγκελάριος της Γερμανίας κατά τα έτη 1930-1932, έστειλε απ' την Αμερική μία επιστολή στην *Deutsche Rundschau*: «Η χρηματοδότηση του ναζιστικού κόμματος από πρόσωπα τα οποία δεν θα περίμενε ποτέ κανείς να το υποστηρίξουν, είναι κεφάλαιο ιδιαίτερο. Εγώ δεν μίλησα ποτέ δημοσίως, όμως για το συμφέρον της Γερμανίας ίσως θα ήταν αναγκαίο να το κάνω, για να αποκαλύψω πως οι ίδιοι τραπεζίτες, το φθινόπωρο του 1930, προσπάθησαν να επηρεάσουν τον πρεσβευτή Sackett εναντίον της κυβέρνησής μου και υπέρ του ναζιστικού κόμματος...».³¹

Τι εννοούσε με αυτές τις φράσεις ο Heinrich Brüning;

Αν και υπάρχουν βιβλία γνωστών ακαδημαϊκών που επιβεβαιώνουν την χρηματοδότηση του Χίτλερ³² από μέρους της αγγλοσαξονικής πουριτανικής ελίτ, ωστόσο γι' αυτό το συγκεκριμένο θέμα προτιμούν να σιωπήσουν. Ποια ήταν λοιπόν εκείνα τα πρόσωπα για τα οποία ο Heinrich Brüning δεν μπόρεσε ποτέ να μιλήσει δημοσίως; Τα είχε αναφέρει σε μία επιστολή του προς τον Winston Churchill το 1937: Από τον Οκτώβριο του 1928 οι μεγαλύτεροι χρηματοδότες του ναζιστικού κόμματος ήταν δύο από τους σημαντικότερους εβραίους τραπεζίτες του Βερολίνου, και μάλιστα ο ένας εξ' αυτών ήταν ο αρχηγός του σιωνιστικού κινήματος στην Γερμανία.³³

³¹ H. Brüning, *Brief an die «Deutsche Rundschau»*, 7 Ιουλίου 1947.

³² Guido Giacomo Preparata, *Conjuring Hitler: How Britain and America Made the Third Reich*, Pluto Press, 2005

³³ Η επιστολή βρίσκεται στην : Dorothy Thompson collection of the George Arents Research Library, Syracuse University, New York. (Απόσπασμα: « *I didn't, and do not even today for understandable reasons, wish to reveal from October 1928, the two largest regular contributors to the Nazi Party were the general managers of two of the largest Berlin banks, both of Jewish faith and one of them the leader of Zionism in Germany.*»)

Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Ο William Averell Harriman ήταν γιος του μεγιστάνα των Αμερικανικών σιδηροδρόμων Edward Harriman. Το 1913 αποφοίτησε από το πανεπιστήμιο του Yale, όπου εκεί, κατά την διάρκεια των σπουδών του έγινε στέλεχος του τάγματος (Skull&Bones).³⁴ Το 1919 μαζί με τον Prescott Bush(ο πατέρας του πρώην προέδρου των ΗΠΑ, G.W Bush) δημιουργούν την εταιρία Harriman & co, της οποίας την προεδρία αναλαμβάνει το 1933 ο εβραίος τραπεζίτης Max Warburg.

Το 1922 ο William Averell Harriman συναντά στο Βερολίνο την οικογένεια των Γερμανών τραπεζιτών Thyssen, για να τους προτείνει την θεμελίωση μιας Γερμανό-Αμερικανικής τράπεζας. Αυτή η ιδέα πραγματοποιείται το 1924, με την γέννηση της Union Banking Corporation(ubc). Την προεδρία αναλαμβάνει ο G.Herbert Walker, πεθερός του Prescott Bush. Η ubc έδωσε τεράστια χρηματικά ποσά στο ναζιστικό κόμμα και ο Thyssen το 1931 έγινε ένας από τους πιο ισχυρούς άνδρες του ναζιστικού κινήματος.³⁵ Το 1926 ο εβραίος τραπεζίτης Clarence Dillon, από τους πιο ισχυρούς παράγοντες της Wall Street, συνεταιρίζεται με τον Thyssen και δημιουργούν μία εταιρία στον τομέα της βιομηχανίας ατσαλιού, την German Steel Trust. Η εταιρία αναπτύχθηκε σε τέτοιο βαθμό, που έγινε από τους κύριους συντελεστές της ανάπτυξης της ναζιστικής Γερμανίας. Ακόμη και σήμερα είναι ένα από τα μεγαλύτερα βιομηχανικά συγκροτήματα της Γερμανίας με την ονομασία Thyssen- Bornemisza Group.

Και τώρα ερχόμαστε στην πολυεθνική πετρελαϊκή εταιρία Standar Oil της οικογένειας Rockefeller.

Το 1932 ο John D. Rockefeller διορίζει τον William Stamps Farish διευθυντή της Standar Oil. Ο Farish είναι φίλος του Hermann Schmitz διευθυντή της Γερμανικής χημικής βιομηχανίας IG Farben, και επιστρατεύει τον Ivy Lee για να κάνει μία φιλοναζιστική προπαγάνδα στον Αμερικανικό τύπο. Ο William Farish είναι ο κύριος δημιουργός και στη συνέχεια διαχειριστής της σύμπραξης Standar Oil – Farben για την παραγωγή στην Γερμανία συνθετικής βενζίνης, (παραγωγή εξαιρετικής σημασίας για τον επερχόμενο πόλεμο) συνθετικού καουτσούκ, νάφθας

³⁴Antony Sutton, *America's Secret Establishment*, *ένθ' ανωτ*, σ.22

³⁵Antony Sutton, *Wall Street and the Rise of Hitler*, Bloomfield Books, Sudbury, Suffolk, Αγγλία, 1976, σ.102

από κάρβουνο και αέριο.³⁶ Οι δύο εταιρίες είχαν από κοινού διάφορες εγκαταστάσεις στην Γερμανία και στην υπόλοιπη Ευρώπη, μεταξύ των οποίων την Deutsche-Amerikanische Petroleum A.G.(DAPAG). Διευθυντής ήταν ο Karl Lindemann, μέλος του κύκλου φίλων του Heinrich Himmler.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΤΩΝ WARBURG ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Το 1933 ορισμένοι βιομήχανοι και τραπεζίτες μαζί με κάποιους στρατιωτικούς, σχεδίαζαν ένα πραξικόπημα στις ΗΠΑ, για να ανατρέψουν τον Πρόεδρο Franklin D. Roosevelt. Αυτή η απόπειρα πραξικοπήματος έμεινε στην ιστορία με το όνομα «The Business Plot»³⁷. Η προαναφερθείσα ομάδα είχε φιλοναζιστικές τάσεις και όταν πλέον αποκαλύφθηκε ότι κάτι σχεδιάζεται, το κογκρέσο όρισε μία επιτροπή(McCormack–Dickstein Congressional committee)για να ερευνήσει τα γεγονότα και να εξετάσει τους μάρτυρες. Τελικά, επειδή οι εμπλεκόμενοι ήταν «βαριά» ονόματα της Wall Street, η επιτροπή σκέπασε την υπόθεση και απέκρυψε τις μαρτυρίες. Όμως τον Ιανουάριο του 1935 το περιοδικό «New Masses» όργανο του Αμερικανικού εργατικού συνδικάτου αποκάλυψε αυτά που η επιτροπή είχε κρατήσει κρυφά. Στο άρθρο που υπογράφει ο John L.Spivak διαβάζουμε ότι: *A) Εβραίοι τραπεζίτες και επιχειρηματίες συνεργάζονταν με ναζιστικές ομάδες. B) Η τράπεζα Kuhn, Loeb & Co., με τον επικεφαλής της Felix Warburg οργάνωναν την ...αντισημιτική προπαγάνδα στην Αμερική. Γ) Οι Warburg είχαν κάνει τεράστιες επενδύσεις στη ναζιστική Γερμανία.*³⁸

Οι αδελφοί Max, Felix και Paul Warburg προέρχονταν από μία μεγάλη εβραϊκή τραπεζική οικογένεια της Γερμανίας. Μετανάστευσαν στην Αμερική και εκεί συνεταιρίστηκαν με την τράπεζα Kuhn, Loeb & Company του εβραίου μεγιστάνα Jacob Schiff. Ο Paul Warburg θεωρείται ο εμπνευστής του Federal Reserve System, δηλαδή της Κεντρικής Τράπεζας των ΗΠΑ.

³⁶ *Αυτόθι*, σσ.70-71

³⁷ Jules Archer, *The Plot to Seize the White House: The Shocking True Story of the Conspiracy to Overthrow FDR*, Hawthorn Books, Νέα Υόρκη, 1973

³⁸ John L.Spivak, *Wall Street's Fascist Conspiracy: Testimony that the Dickstein MacCormack Committee Suppressed*, «New Masses», 29/1 /1935.

Ο Felix Warburg έλεγχε την Αμερικανική εβραϊκή επιτροπή(American Jewish Committee) και έτσι όταν το 1933 εβραϊκές οργανώσεις κήρυξαν εμπάργκο στα Γερμανικά προϊόντα που έρχονταν στην Αμερική, η American Jewish Committee τάχθηκε ενάντια στο εμπάργκο και προσπάθησε να το αποτρέψει. Όμως οι Warburg δεν ήταν οι μόνοι εβραίοι τραπεζίτες που βοηθούσαν την ναζιστική Γερμανία. Εξαιρετικά σημαντικός ήταν ο ρόλος των : Henry Ittleson, μέλος του American Jewish Committee, και διευθυντής του τραπεζοεμπορικών επενδύσεων Aktien-Gessellshaft του Βερολίνου. Ο Irving Lehman επίσης μέλος του American Jewish Committee. Οι αδελφοί Lehman είχαν τεράστιες επενδύσεις στην Γερμανία. Ο Rogger W. Stauss και αυτός μέλος του AJC, ο Louis Edward Kirstein, και πολλοί άλλοι.³⁹

1939 : Τώρα πλέον τα πιόνια είναι έτοιμα και σε θέσεις μάχης στην παγκόσμια γεωπολιτική σκακιέρα: η συμμαχία των καπιταλιστικών χωρών-η εθνικοσοσιαλιστική Γερμανία με τις συμμαχικές χώρες-η κομμουνιστική Ρωσία.

Ξεσπά ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος.

Η τρίτη μεγάλη θυσία του αίματος στο βωμό της νέας παρακμιακής τάξης πραγμάτων είχε συντελεστεί.

³⁹ *Αυτόθι.*

Felix Warburg

ΘΕΣΗ -ΑΝΤΙΘΕΣΗ-ΣΥΝΘΕΣΗ

Το «κόκκινο»(κομμουνισμός) και το «μαύρο»(ναζισμός) χρώμα που τον προηγούμενο αιώνα διαχύθηκαν σε όλο τον πλανήτη, εκπορεύτηκαν απ' την ίδια πηγή. Η δημιουργία εντελώς αντίθετων πολιτικών δυνάμεων(πολιότητες), που συγκρούονται μεταξύ τους, είναι μία από τις μεθόδους ελέγχου και διαμόρφωσης του ιστορικού γίνεσθαι. Έτσι, μετά τη σύγκρουση ο κόσμος ήταν έτοιμος για μία νέα θέση-αντίθεση-σύνθεση. Το παγκόσμιο σύστημα διαμορφώθηκε πάνω σε πολιότητες που δεν υπήρχαν πριν, και νέοι διεθνείς οργανισμοί κάνουν την εμφάνισή τους. Ο κόσμος χωρίστηκε στη μέση: το δυτικό καπιταλιστικό μπλοκ και το ανατολικό κομμουνιστικό.

Ιδρύεται το κράτος του Ισραήλ.

Αρχίζει ο ψυχρός πόλεμος (η νέα θέση –αντίθεση), που στην πραγματικότητα, όπως είδαμε στα προηγούμενα κεφάλαια , ήταν...παγωμένος⁴⁰. Απλώς δεν επιτρεπόταν η επέκταση ενός εκ των δύο αντιπάλων πέραν των καθορισμένων συνόρων, έτσι, όπου υπήρχε τέτοιος κίνδυνος, ξέσπαγαν τοπικές συγκρούσεις , όπως για παράδειγμα στην Ελλάδα(1946) και στο Βιετνάμ (1960), ή δημιουργούσαν τρομοκρατικές οργανώσεις εφαρμόζοντας την στρατηγική της έντασης, όπως στην Ιταλία την δεκαετία του '70.

Τα εβραϊό-πουριτανικά κεφάλαια είχαν δημιουργήσει την Σοβιετική ένωση και τώρα, για τα μάτια του κόσμου και των κατώτερων στελεχών⁴¹ του συστήματος(δηλαδή των πολιτικών), και προς όφελος της στρατιωτικής βιομηχανίας, προετοίμαζαν την άμυνα έναντι του “εξ ανατολάς κινδύνου”. Και φυσικά το ίδιο συνέβαινε στο κομμουνιστικό στρατόπεδο, που ετοίμαζε τους πολίτες του να αμυνθούν έναντι του καπιταλιστικού ιμπεριαλισμού. Δημιουργείται το NATO , το σύμφωνο της Βαρσοβίας, η Ευρωπαϊκή Αγορά, η COMECON η UNESCO η Bilderberg,η Trilateral Comission.

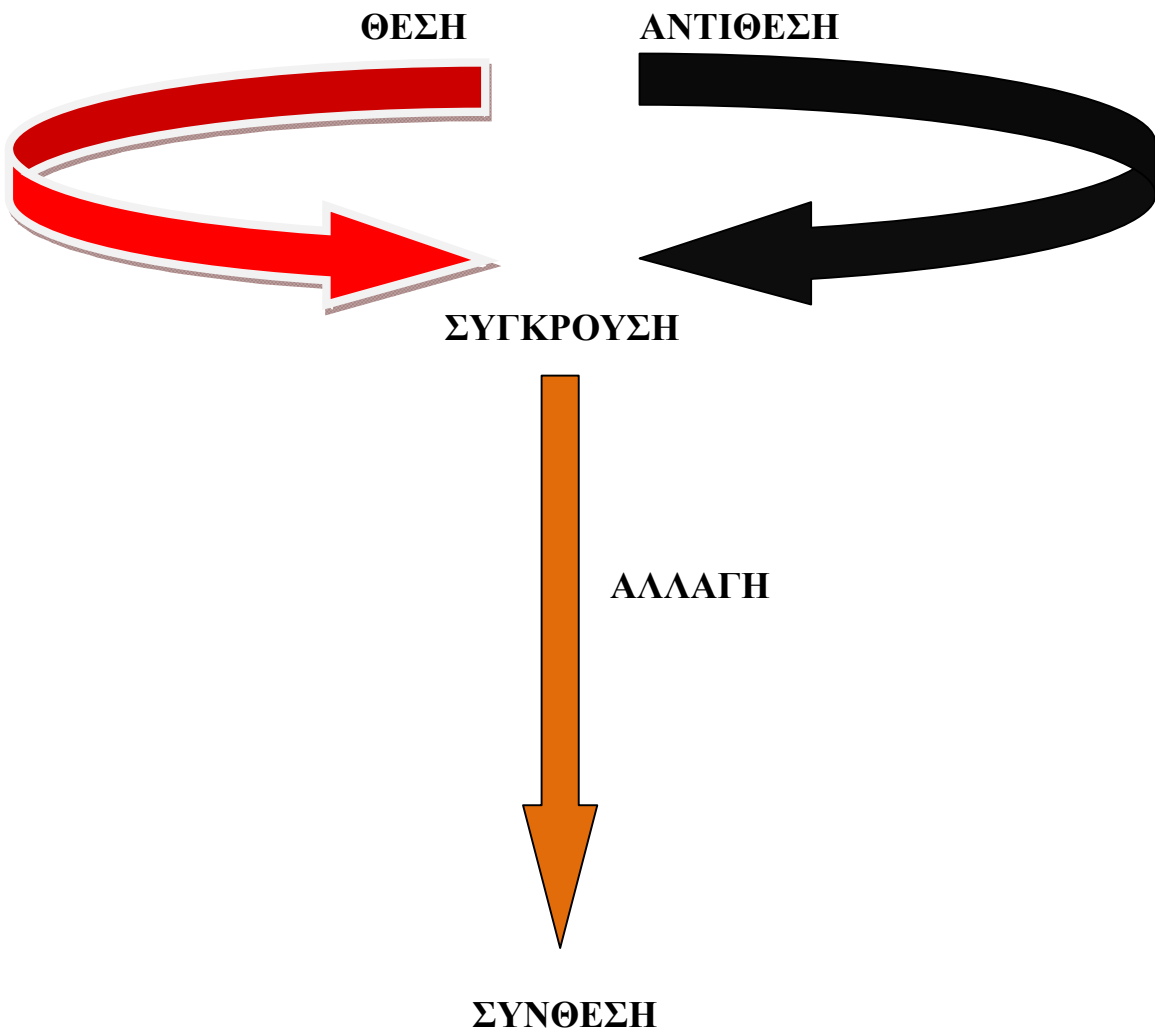
Στις ανατολικές χώρες κάθε μορφή παραδοσιακού θεσμού και κάθε μορφή ιερής πνευματικής ζωής, είχε σχεδόν εξαφανιστεί. Στις δυτικές

⁴⁰ Μία μυστική οδηγία(directive n.58,14 Σεπτεμβρίου 1948) απεσταλμένη από το National Security Council στους υπεύθυνους της CIA, διέταζε να μην ευνοούνται στις Ανατολικές χώρες εθνικιστικά αντικομμουνιστικά κινήματα.

⁴¹ Είναι πλέον κατανοητό ότι ανώτερο στέλεχος είναι όποιος έχει: Α)Την οικονομική δύναμη. Β)Την ικανότητα δημιουργίας ρευμάτων σκέψης.

χώρες ενώ ο καπιταλισμός ανθεί και οι τράπεζες και τα χρηματιστήρια ελέγχουν την οικονομική ζωή, για τον πολιτισμό εφαρμόζεται ένα τέχνασμα: όλα ερμηνεύονται και παρουσιάζονται μέσα από την μαρξιστική οπτική: η θρησκεία, τα έργα των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων, η λογοτεχνία. Ακόμη και στις φυσικές επιστήμες, όπως η βιολογία και η ανθρωπολογία επικρατούν θεωρίες υλιστικής και ισοπεδωτικής αντίληψης της πραγματικότητας. Και εδώ η ίδια μέθοδος : από την Θέση-αντίθεση προέκυψε η σύνθεση: Ο καπιταλισμός ως οικονομικό σύστημα, ο μαρξισμός ως πολιτιστικό σύστημα.

ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Ταυτοχρόνως, και αυτό είναι το ενδιαφέρον, αρχίζουν σιγά -σιγά να εμφανίζονται ψευδό-μυστικιστικές οργανώσεις οι οποίες λανσάρουν ένα μείγμα ανατολικών θρησκευτικών δοξασιών και γνωστικών διδασκαλιών, δημιουργώντας το κίνημα που ονομάστηκε Νέα Εποχή.(New Age).Πως εξηγείται αυτή η φαινομενική **αντίθεση**; Διότι και πάλι έπρεπε να προκύψει μία **σύνθεση**: ο ορθολογισμός και ο υλισμός χρειάζονταν για να κτυπηθεί ο Χριστιανισμός και η ηρωική -αριστοκρατική αντίληψη της ζωής, κληρονομιά του αρχαίου ελληνικού πνεύματος στην ευρωπαϊκή παιδεία. Αλλά επειδή αυτή η αποδόμηση θα δημιουργούσε ένα κενό μέσα στις ψυχές των ανθρώπων με πνευματικές ανησυχίες, αυτό το κενό θα το κάλυπτε ο γνωστικός συγκρητισμός του μυστικιστικού κινήματος της Νέας εποχής. Φρόντιζαν γι αυτό οι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι που λάνσαραν τόνους βιβλίων, γραμμένα από υποτιθέμενους «γιόγκι» και κάθε μορφής δασκάλων «εσωτερικής ανάπτυξης».

Τελειώνοντας την αναφορά μας στην μεταπολεμική εποχή, και μια που τα σημεία των καιρών έχουν σχέση με την οικονομική ζωή, ας δούμε τη σύνοψη μιας αναφοράς (Toward a Renovated International System) που συντάχθηκε το 1977 από παράγοντες της Trilateral Comission ⁴²: « Α) Ο φιλελευθερισμός που υποστηρίζει τον χωρισμό μεταξύ της οικονομικής σφαίρας και της πολιτικής είναι ξεπερασμένος διότι ο Κόσμος της Αγοράς είναι η μόνη «δομή» η μόνη πραγματικότητα, όλα τα υπόλοιπα είναι απλώς το εποικοδόμημα. Β)Οι πολίτες και οι αρχηγοί των κρατών συνεχίζουν να ζουν σε ένα νοητικό κόσμο που πλέον δεν υπάρχει: τον κόσμο των χωριστών εθνών και των πολιτικά ελεγχόμενων οικονομιών.» Με άλλα λόγια, περιέγραφε την σημερινή κατάσταση που όλοι βιώνουμε: ***Το χρήμα αυτονομήθηκε και έγινε Θεός, υπέρτατος καθοδηγητής των πάντων, η θεία χάρις του Σίμωνος του Μάγου.***

Στα τέλη της δεκαετίας του '80 το Σοβιετικό καθεστώς καταρρέει, και μαζί του όλο το ανατολικό κομμουνιστικό μπλοκ. Όλοι γίνονται πλέον μέλη της μεγάλης εκκοσμικευμένης καπιταλιστικής κοινότητας. Τα κράτη μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης σιγά-σιγά χάνουν και την όποια μικρή αυτονομία τους είχε απομείνει και υποτάσσονται πλήρως στην γραφειοκρατία των Βρυξελλών.

⁴² Richard N. Cooper, Karl Kaiser ,Masataka Kosaka, *Toward a Renovated International System*, THE TRIANGLE PAPERS: 14, Trilateral Comission,Νέα Υόρκη,1977

Όμως αυτά δεν είχαν πια ιδιαίτερη σημασία. Ο *πυρήνας* του κόσμου είχε πλέον αλλάξει.

Καθοριστικής σημασίας για αυτή την «*πυρηνική μεταστοιχείωση*» του κόσμου, ήταν και τα γεγονότα της δεκαετίας του '60, που θα παρουσιαστούν στο επόμενο κεφάλαιο.

ΤΟ ΤΕΛΕΙΩΤΙΚΟ ΚΤΥΠΗΜΑ

ΤΟ ΝΕΟ – ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '60
1923 – 1970

Ο Μάιος του 1968 δεν ήταν παρά μορφή μεσσιανικής κλήσης – απόηχος του ιουδαϊκού μεσσιανισμού. Αυτή είναι η άποψη που αναπτύχθηκε από όσους συμμετείχαν στο συνέδριο που διοργάνωσε το περιοδικό *Passage*, την Πέμπτη, 7 Ιουλίου, στο Παρίσι, με θέμα: «Μάιος 1968: Μια ιουδαϊκή επανάσταση;». Πολλές προσωπικότητες, πράγματι, τόσο από τον πολιτικό χώρο όσο και εκείνο της Ιστορίας προσπάθησαν να δώσουν απάντηση στο εξής ερώτημα: Γιατί στους ιθύνοντες του φοιτητικού κινήματος του Μαΐου [τού 1968] είχε τόσο πολλούς Ιουδαίους;

(*Le Monde*, 12 Ιουλίου 1988.)⁴³

.....

«Ένας πλούσιος γέρος (*Weill*), κερδοσκόπος στο εμπόριο σιταριού, πεθαίνει ανήσυχος για την μιζέρια που υπάρχει στον κόσμο. Στην διαθήκη του αφήνει ένα μεγάλο χρηματικό ποσό για την δημιουργία ενός ινστιτούτου (η Σχολή της Φρανκφούρτης) που πρέπει να ανακαλύψει την αιτία αυτής της μιζέριας. Φυσικά, αυτή η αιτία είναι ακριβώς ο ίδιος.

Bertolt Brecht , Ημερολόγιο εργασίας.

Την δεκαετία του 1960 ξεσπούν εξεγέρσεις νέων στην Αμερική και σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Ταυτόχρονα, κάνουν την εμφάνισή τους βιβλία που έχουν σαν στόχο τους την αλλαγή των ηθών και οι τίτλοι τους πάντα τελειώνουν με την λέξη «απελευθέρωση»: Σεξουαλική

⁴³ Mai 68 fut un appel messianique, écho du messianisme juif. Telle est la thèse qu'ont développée les participants au colloque organisé par la revue *Passages*, le jeudi 7 juillet à Paris, sur le thème " Mai 68, une révolution juive ? ". Plusieurs personnalités politiques et historiens ont tenté de répondre à la question : pourquoi y avait-il autant de juifs parmi les dirigeants du mouvement étudiant de mai. (http://www.lemonde.fr/archives/article/1988/07/12/un-colloque-de-la-revue-passages-le-mouvement-de-mai-68-fut-il-une-revolution-juive_4097927_1819218.html?xtmc=mai_68_juif&xtcr=4)

απελευθέρωση, θρησκευτική απελευθέρωση, ψυχιατρική απελευθέρωση, κ.λ.π. Τι ήταν αυτό το κίνημα; Ποιοι οι στόχοι του; Μήπως ήταν η προεργασία για μία Μαρξιστική επανάσταση; Όχι, τα θέματα του κινήματος δεν ήταν αυτά που απασχολούσαν το προλεταριάτο. Εξάλλου τα κομμουνιστικά κόμματα της εποχής, αποκήρυξαν αυτό το κίνημα ως ξένο σώμα. Μήπως ήταν μία προσπάθεια για την επιστροφή στο αρχαίο ελληνικό πνεύμα; Όχι φυσικά. Πρέσβευε τις ακριβώς αντίθετες αρχές. Τότε τι πράγματι ήταν;

Ο Vittorio Mathiew καθηγητής φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Τορίνο, στην εισαγωγή του στο βιβλίο του μαθητή του Emanuele Samek Lodovici, «*Metamorfosi della gnosi*»⁴⁴ (η μεταμόρφωση της γνώσης), γράφει:

«Σήμερα ο κοινωνικός γνωστικισμός είναι λιγότερο εμφανής απ' ό τι εκείνα τα χρόνια, όμως δεν εξαφανίστηκε. Δεν εξαφανίστηκε ποτέ εντελώς. Την περίοδο γύρω στο '68 είχε ξαναγυρίσει τόσο εμφανώς, που έφθανε να θυμηθούμε τις λίγες φράσεις αφιερωμένες απ' τον Flaubert στους γνωστικούς στον Πειρασμό του Αγίου Αντωνίου, για να τον αναγνωρίσουμε: στο Unisex, για παράδειγμα. Μα ιδιαίτερα στο να κρίνουμε τα άτομα όχι για το πώς συμπεριφέρονται αλλά με βάση την θέση στην οποία βρίσκονται (σήμερα απλοποιημένα στην «δεξιά» ή στην «αριστερά»). Κοιτάζοντας πίσω στην ιστορία, αντιλαμβανόμαστε ότι οι γνωστικές συμπεριφορές διατρέχουν υπογείως σε όλη την Χριστιανική και Εβραϊκή παράδοση, κατασκευάζοντας τον πυρήνα αυτού που ο Przywara αποκαλεί, αποτελεσματικά, η «αντισυμμαχία». Εδώ παίρνει μία σημαντική και συνεχή θέση η ασημαντότητα της σεξουαλικότητας, στην διπλή μορφή που μπορεί να πάρει η αδιαφορία: αναισθησία ή ξέφρενη ανομία των «καθαρών». Αυτή η συμπεριφορά επαναλαμβάνεται κατά περιόδους σε μακρινά μέρη (...) για παράδειγμα: η διαδρομή που οδηγεί στον Μαρκούζε, περνά μέσα απ' την Τουρκία και την Πολωνία πριν να καταλήξει στην εβραϊκή αποικία του Βερολίνου...»

Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Το 1922 στην Γερμανία ο εβραίος πολιτικός επιστήμονας Felix J. Weil οραματίζεται την δημιουργία ενός ανεξάρτητου ινστιτούτου το οποίο θα πραγματοποιούσε κοινωνικές και πολιτικές έρευνες. Την χρηματοδότηση αναλαμβάνει ο

⁴⁴ Emanuele Samek Lodovici, *Metamorfosi della gnosi, Quadri della dissoluzione contemporanea*, Edizioni, Μιλάνο: Ares, 1991 σ.ΙΙ-ΙΙΙ

πατέρας του, Hermann Weil, πλούσιος έμπορος σιταριού με έδρα την Αργεντινή. Το 1924, στην Φρανκφούρτη, το κτίριο του Ινστιτούτου είναι έτοιμο και ο Felix J. Weil καλεί για συνεργάτες τους εξής επίσης εβραίους επιστήμονες:⁴⁵ Carl Grunberg, πολιτικές επιστήμες, Frederick Pollock οικονομολόγος, Max Horkheimer ψυχολογία και φιλοσοφία, Leo Löwenthal φιλοσοφία, Theodor W. Adorno μουσικολογία, φιλοσοφία, Herbert Marcuse φιλοσοφία, Erich From ψυχαναλυτής, Walter Benjamin ειδικός σε θέματα μυστικισμού και Καμπάλας. Γεννήθηκε η Σχολή της Φρανκφούρτης ή Ινστιτούτο για τις κοινωνικές έρευνες. Σε αυτό συμμετείχαν και άλλοι ερευνητές μη εβραϊκής καταγωγής, όμως αυτοί που καθόριζαν την όλη δραστηριότητά του, ήταν οι προαναφερθέντες .

Η δραστηριότητά του άρχισε με θεματολογία χαρακτηριστική της γνωστικής διαλυτικής (dissolution) σκέψης : Α)Την αποπροσωποποίηση-απομορφοποίηση του «Όλου», δηλαδή, το αντίθετο της πλατωνικής και της χριστιανικής εσχατολογίας. Β)την επιστροφή στην μητριαρχική κοινωνία (Bachofen), με την έννοια της επικράτησης του θηλυκού στοιχείου (anima, στον C.G.Jung⁴⁷), Γ) το κτύπημα της οικογένειας ως καταπιεστικού θεσμού, Δ) την άρνηση της έννοιας της ιεραρχίας στις κοινωνικές δομές και Ε)την απαλλαγή της σεξουαλικότητας απ' την «τυραννία της γεννητικότητας» και την επιστροφή της σε καταστάσεις «διστραμμένες – πολυμορφικές» (Marcuse)⁴⁷. Ο Adorno και ο Horkheimer με τα βιβλία τους «Διαλεκτική του Διαφωτισμού»⁴⁸ και «Έκλειψη του λόγου»⁴⁹ απορρίπτουν: Α) Την λογική του διαφωτισμού, Β) Την λογική του Μαρξισμού. Τι πραγματικά λοιπόν θέλουν οι Adorno – Horkheimer; Μπορούμε να το καταλάβουμε με το παράδειγμα που οι ίδιοι χρησιμοποιούν⁵⁰ : Ο Οδυσσέας είναι «αστός» διότι ακούει μεν το

⁴⁵ Martin Jay, *L'immaginazione Dialettica. Storia della Scuola di Francoforte e dell'istituto per le ricerche sociali, 1923-1950*, Trad. N. Paoli, Torino: Einaudi, 1979, σσ. 3-54

⁴⁶ Για την γνωστική διαδρομή του C. G. Jung βλ. *Ricordi, Sogni, riflessioni di C. G. Jung*, Aniela Jaffe, Μιλάνο: Edizioni Rizzoli, 1992.

⁴⁷ Martin Jay, *L'immaginazione Dialettica .Storia della Scuola di Francoforte*, ένθ' άνωτ, σ. 166

⁴⁸ M. Horkheimer, T.W. Adorno, *Διαλεκτική του Διαφωτισμού*, Μετ. Λ. Αναγνώστου, Αθήνα: Νήσος, 1996

⁴⁹ M. Horkheimer, *Έκλειψη του Λόγου*, Μετ. Θέμις Μίνογλου, Αθήνα : Κριτική, 1987

⁵⁰ M. Horkheimer, T.W. Adorno, *Διαλεκτική του Διαφωτισμού*, ένθ' άνωτ, σσ. 111-117

τραγούδι των σειρήνων, δένεται όμως στο κατάρτι για να μην αφηθεί στην ναρκωτική έλξη του αγνώστου, να μην χαθεί μέσα στην πανθειστική φύση. Όπως είναι γνωστό, στην Ομηρική Ελλάδα επικρατούσε το Απολλώνιο πνεύμα, με άλλα λόγια, ο άνθρωπος σχετιζόταν με το Θείο και την φύση διατηρώντας την ατομικότητα του και τον αυτοέλεγχο. Οι μάντεις ήταν οιωνοσκόποι: ερμήνευαν τα σημεία της φύσης. Δεν χάνονταν μέσα σε αυτά.

Αντίθετα, οι Adorno – Horkheimer θέλουν την γνωστική έκσταση της διάλυσης – συγχώνευσης με το απροσδιόριστο όλο. Στην αποκατάσταση, στην «Λύση» δεν δίνουν όνομα και μορφή γιατί: «... η παραδοσιακή εβραϊκή απαγόρευση να ονομάζεται ή να περιγράφεται ο Θεός και ο Παράδεισος ήταν αντανakλώμενη στην άρνηση της «κριτικής θεωρίας»* να συγκεκριμενοποιεί την ουτοπιστική της οπτική. Όπως είχε σημειώσει ο Jurgen Habermas, η άρνηση της Ιδεαλιστικής Γερμανικής φιλοσοφίας να δώσει μία Μορφή στις ουτοπιστικές της ιδέες ήταν αρκετά όμοια με τον Καμπαλιστικό τονισμό των λέξεων παρά των εικόνων».⁵¹ Η σκιά του Καμπαλιστικού γνωστικισμού συνοδεύει τις ερμηνευτικές διαδικασίες του ινστιτούτου: «Μιλήσαμε ήδη για την επίδραση ορισμένων εβραϊκών τάσεων στην εργασία του Ινστιτούτου, την άρνηση να ονοματίζεται ή να περιγράφεται το «άλλο» που βρίσκεται στη βάση της κριτικής θεωρίας, και το ενδιαφέρον του Erich From για την φιλοσοφική ανθρωπολογία όμοιο με εκείνο του Martin Buber και των συναδέλφων του Lehrhaus της Φρανκφούρτης. Η επίδραση της εβραϊκής σκέψης και συνηθειών πάνω στον Walter Benjamin ήταν, κατά κάποιον τρόπο, διαφορετική. Το πιο βαθύ ενδιαφέρον του Benjamin ήταν για την Καμπάλα, το πιο μυστηριώδες έργο του εβραϊκού μυστικισμού * σε αυτό το ενδιαφέρον ήταν καθοριστική η φιλία του με τον Scholem. Όταν ο Max Bychner, εκδότης της «Schweizer Rundschau» ζήτησε στον Benjamin εξηγήσεις πάνω στην εισαγωγή, ιδιαίτερα δύσκολης, στο βιβλίο του πάνω στο δράμα Barocco «Ursprung des deutschen Trauerspiels», ο Benjamin του είπε να μελετήσει την Καμπάλα(...) Σε μία επιστολή του προς τον Rychner το 1931, πολύ καιρό μετά απ' όταν είχε αρχίσει να ενδιαφέρεται για τον μαρξισμό, ο Walter Benjamin παρατηρούσε: Δεν μπόρεσα ποτέ να

* «Κριτική Θεωρία»: η φιλοσοφική θεωρία που ανέπτυξε ο Horkheimer.

⁵¹ Martin Jay, *L'immaginazione Dialettica. Storia della Scuola di Francoforte, ένθ'ανωτ*, σσ.83-84

μελετήσω και να σκεφτώ διαφορετικά από ένα τρόπο που θα μπορούσα να τον ορίσω ως θεολογικό- δηλαδή σε συμφωνία με την Ταλμουδική διδασκαλία των σαρανταεννέα εννοιολογικών επιπέδων κάθε χωρίου της Torah».⁵²

Το 1934 η σχολή της Φρανκφούρτης μεταφέρεται στις Η.Π.Α., στην Νέα Υόρκη, και την χρηματοδότηση αναλαμβάνει το American Jewish Committee και το Jewish Labor Committee.Εν τω μεταξύ ο Μαρκούζε αρχίζει την συνεργασία του με την CIA (OSS) η οποία θα διαρκέσει μέχρι τον πόλεμο της Κορέας. Σχέση με ένα άλλο περίεργο ινστιτούτο είχε και ο Horkheimer, το ινστιτούτο Tavistock του Λονδίνου: ψυχιατρική κλινική και κέντρο κοινωνικών ερευνών συνδεδεμένο με τις υπηρεσίες του Βρετανικού στρατού. Μεταξύ των θεμάτων που απασχολούσαν το Tavistock βρίσκουμε τα εξής ενδιαφέροντα: η δημιουργία «paradigm shifts»(μεταβολές του παραδείγματος), με άλλα λόγια, η δημιουργία νέων κοινωνικών προτύπων με την χρήση τραυματικών κοινωνικών καταστάσεων (turbulent environments). Και κάτι που ενδιαφέρει την δική μας δεκαετία: Το 1989 ένας κύκλος διαλέξεων που έγιναν στο Tavistock είχε ως θέμα: «Ο ρόλος των μη κυβερνητικών οργανώσεων στην αποδυνάμωση των εθνικών κρατών».⁵³

⁵² Αυτόθι ,σσ.309-310 .Βλ. επίσης Marcus,J., & Tar,Z.,*The Judaic elements in the teachings of the Frankfurt School*. Leo Baech Institute Year Book 21:339-353.(1986)

⁵³ Maurizio Blondet, *Complotti. I Fili invisibili del mondo. Stati uniti, Gran Bretagna*, Μιλάνο:Edizioni il Minotauro ,1995,σ.25

Η ΕΠΕΛΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

Όπως αναφέραμε, μέσα στη σχολή της Φρανκφούρτης υπήρχε ο ψυχαναλυτής Erich From. Εκτός της σχολής, κάνουν την εμφάνισή τους δύο άλλοι εβραϊκής καταγωγής ψυχίατροι, ο Wilhelm Reich και ο David Cooper. Και σε αυτούς τα χαρακτηριστικά του γνωστικισμού παρουσιάζονται ιδιαίτερα έντονα: Ο Wilhelm Reich⁵⁴ εφευρίσκει (μία ανύπαρκτη) παγκόσμια ενέργεια, την οργόνη, η οποία αντικαθιστά τον Θεό, και είναι η λύση για όλα: χαρίζει σεξουαλική και ψυχική υγεία, θεραπεύει ακόμη και ασθένειες. Σ' ένα βιβλίο του γράφει: «Ο Θεός Πατέρας είναι η θεμελιακή κοσμική ενέργεια απ' την οποία απορρέουν όλα τα πράγματα... Αλλά ο Θεός πατέρας είναι επίσης η απρόσιτη πραγματικότητα του σωματικού έρωτα», «Με τον Μύθο του Χριστού ο άνθρωπος επιχειρήσει μάταια να καταλάβει και να λύσει το αίνιγμα της δικής του άθλιας ύπαρξης.»⁵⁵ Τελικά πέθανε τρελός σ' ένα νοσοκομείο των Η.Π.Α.

Ο David Cooper πήγε ακόμη πιο μακριά: εκτός από τη χρήση του LSD, όσον αφορά το σεξ είχε “ενδιαφέρουσες” προτάσεις: «η ανάμιξη των δερματικών και στοματικών εκκρίσεων καθώς και των ούρων, των περιττωμάτων και της εμμήνου ροής αποτελούν σταθμούς του σεξουαλικού ταξιδιού»⁵⁶ Φθάνοντας λοιπόν στις αρχές της δεκαετίας του '60 το κλίμα ήταν έτοιμο. Οι πανεπιστημιακοί μελετούσαν Adorno και Erich From, και ενώ παλαιότερα οι νέοι διάβαζαν Ντοστογιέφσκι, Πλάτωνα και Αριστοτέλη, τώρα ήταν στη μόδα ο Μαρκούζε και οι... ψυχίατροι.

Την ίδια εποχή, προωθούνται συγκροτήματα μουσικής που δημιουργούν μουσικές συνθέσεις οι οποίες έχουν την ίδια επίδραση πάνω στον ανθρώπινο ψυχισμό με τις ναρκωτικές ουσίες: η ψυχεδελική μουσική, το hard Rock κλπ. Το 1966 ο εβραίος «ποιητής» Allen Cohen εκδίδει την ψυχεδελική εφημερίδα *The San Francisco Oracle*, μέσω της οποίας προπαγανδίζει τα ναρκωτικά και την *hippie culture*. Έτσι γίνονται μόδα

⁵⁴ Νταιήβιντ Μποαντέλα, *Βίλχελμ Ράιχ, Η ζωή και το έργο του*, Αθήνα: Εκδ. Πύλη, 1975.

⁵⁵ Βίλχελμ Ράιχ, *Η δολοφονία του Χριστού*, Μετ.Χ.Καμή, Αθήνα: Εκδ. Πύλη, 1976, σσ.76,79

⁵⁶ Ντέηβιτ Κούπερ, *Η γραμματική της ζωής*, Μετ.Ν.Μπαλής, Αθήνα: Εκδ. Καστανιώτη, 1977, σ.74

τα «ταξίδια» με το LSD, και το χασίς καπνίζεται ακόμη και μέσα στα σχολεία.

Ο σεξουαλικός ελευθεριασμός σε όλες τις μορφές του καθιερώνεται ως ένδειξη πνευματικής ανωτερότητας. Εβραίοι επιχειρηματίες και συνθέτες οργανώνουν τα φεστιβάλ του ξέφρενου Διονυσιασμού, όπως για παράδειγμα το γνωστό φεστιβάλ του Woodstock που οργανώθηκε από τους εβραίους Michael Lang, Artie Kornfeld, Joel Rosenman, John Roberts, και Max Yasgur. Χιλιάδες σώματα έρχονται σε επαφή αδιακρίτως, πάλλονται, διαλύονται μέσα σε ξέφρενους ήχους που μοιάζουν να έρχονται από αρχαίες διονυσιακές τελετές, να βγαίνουν μέσα από τις αβύσσους του Λεβιάθαν.

Εν ολίγοις, ήταν η εποχή που συνοψίστηκε με τον τίτλο του τραγουδιού: «*sex, drugs, and rock and roll*»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

A) Τα γεγονότα του Μαΐου του '68 στη Γαλλία, είχαν και μία άλλη χροιά, καθαρά πολιτική. Είναι γνωστό ότι η ανεξάρτητη στάση του De Gaulle ενοχλούσε ιδιαίτερα τους Αμερικανούς και όχι μόνον. Το 1966 έβγαλε τη Γαλλία από το ΝΑΤΟ, κατήγγειλε τον πόλεμο στο Βιετνάμ, καταδίκασε τον Ισραηλινό επεκτατισμό κατά την διάρκεια του πολέμου των έξι ημερών (1967). Αλλά και οι απόψεις του για την Ευρωπαϊκή ένωση δεν άρεσαν καθόλου στους θιασώτες της νέας τάξης: «Αυτοί δημιούργησαν στη σκιά, διαπραγματεύτηκαν στο σκοτάδι, υπέγραψαν μυστικά... για να δημιουργήσουν μία κυβέρνηση χωρίς πατρίδα πάνω στα μέτρα της τεχνοκρατίας. Ένα τεχνητό τέρας, ένα ρομπότ, ένα δημιούργημα του Φρανκεστάιν» (*conference de presse*, 7 Avril 1954). Και δεν αρκέστηκε στα λόγια: αγωνίστηκε εναντίον του εκπροσώπου της ολιγαρχίας του μεγάλου κεφαλαίου, του Jean Monnet. Η συνεργασία του τύπου που ελεγχόταν από το κεφάλαιο με εσωτερικές και ξένες δυνάμεις, δημιούργησε το «κλίμα» που οδήγησε στις κινητοποιήσεις εναντίον του De Gaulle

B) Στις 9 Απριλίου 2008 στο εβραϊκό Blog «*Le Monde Juif*» υπήρχε το εξής άρθρο: **Ο Μάιος του 1968 και οι ιουδαίοι: Είναι προφανές; (Mai 68 et les juifs: une évidence ?)**

«Εντάξει, και εγώ υποκύπτω στην επικαιρότητα και τις σειρήνες που καλούν να τιμήσουμε τα γεγονότα του Μαΐου του 1968. Δεδομένου όμως ότι βρισκόμαστε στη

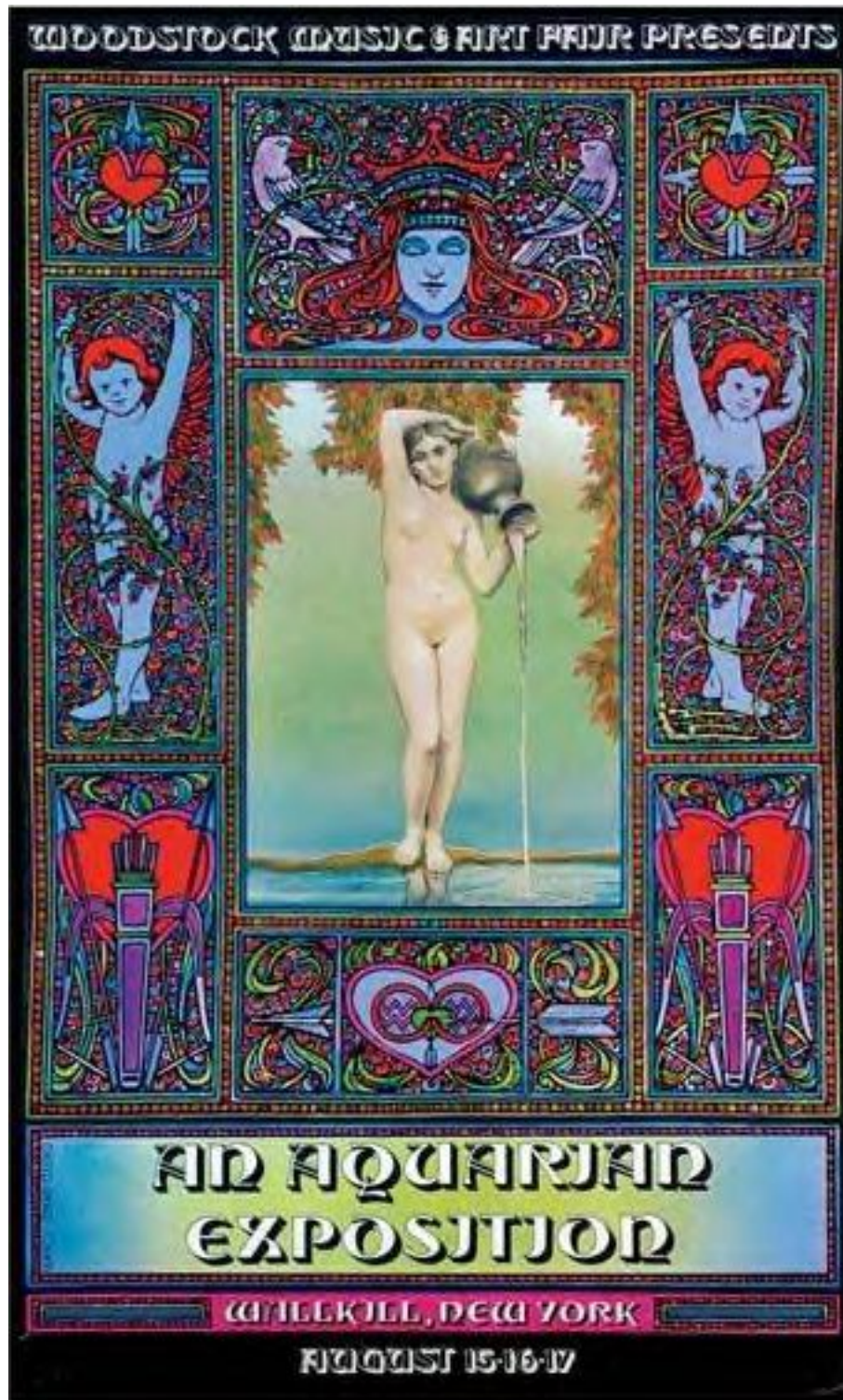
Le Monde Juif, είναι προφανές ότι πρέπει να τεθεί [επιτέλους] το ερώτημα το σχετικό με τις σχέσεις μεταξύ του Μαΐου του 1968 και των ιουδαίων. Είναι αυτό ένα ζήτημα για το οποίο κανένας δεν κάνει λόγο στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ενώ αυτή η σχέση όχι μόνο πλήρως εναρμονίζεται με τα γεγονότα, αλλά, επιπλέον, είναι εκπληκτική. Μέγα μέρος, πράγματι, των χαρισματικών ηγητόρων εκείνης της εποχής είναι ιουδαίοι. Ο Daniel Cohn-Bendit, πρώτα-πρώτα, ο επικεφαλής του κινήματος της 22^{ας} Μαρτίου και πρόσωπο που εξελίχθηκε σε σύμβολο ολόκληρης εκείνης της περιόδου. (Μια λεπτομέρεια [ίσως όχι ασήμαντη]: Η μάνα του ήτανε, κατά τη δεκαετία του 1950, οικονόμος στο σχολείο «Μαϊμονίδης», στην Boulogne-Billancourt. Οι εκεί τότε μαθητές ακόμη θυμούνται τους μικρούς, εξαιρετικά πανούργους, κοκκινομάλληδες [γιούς της] που περιφέρονταν μέσα στο κτήριο του σχολείου.) Άλλος Ιουδαίος: ο Alain Geismar, γενικός γραμματέας του Εθνικού Συνδικάτου Ανώτατης Εκπαίδευσης και μετά ενεργό μέλος της «Προλεταριακής Αριστεράς». Μετά ο Henri Weber, γερουσιαστής, γνωστός σοσιαλιστής, που τότε είχε ιδρύσει, μαζί με τον Alain Krivine, το τροτσκιστικό κίνημα «Επαναστατική Κομμουνιστική Νεολαία». Μετά, βέβαια, οι Weber και Krivine ακολούθησαν δρόμους ελαφρώς διαφορετικούς. Άλλος: ο Robert Linhardt, αρχηγός της UJCM, δηλαδή της Ένωσης της Μαρξιστικής-Λενινιστικής Κομμουνιστικής Νεολαίας. (Τότε αυτοί χρησιμοποιούσανε τέτοιους όρους, γιατί δεν είχανε ακόμα επιδοθεί στο μάρκετινγκ.) Ακόμα ένας ήτανε ο Benny Lévy, αρχηγός της Προλεταριακής Αριστεράς, συνιδρυτής της εφημερίδας *Libération* και ιδιαίτερος γραμματέας του Jean Paul Sartre, του οποίου ο τότε ρόλος βγήκε λίγο-πολύ στο φως κατά τη δεκαετία του 1970. Μη ξεχάσουμε όμως και τους υπόλοιπους: τον André Glucksmann, τον Bernard Kouchner, τον Alain Finkielkraut, που επίσης είχε πάρει μέρος, και άλλους... και άλλους...

Εν κατακλείδι: το ερώτημα το σχετικό με τους ιουδαίους και τα γεγονότα του 1968 πρέπει οπωσδήποτε να τεθεί. Και τούτο, επειδή πρέπει, κατά πρώτο λόγο, να αναρωτηθούμε: Θα γινόταν ο Μάιος του 1968 χωρίς τους ιουδαίους; Ή, για να το πούμε διαφορετικά: Τι θέλανε όλοι αυτοί οι ιουδαίοι παρεισφρώνοντας στο τότε κίνημα; Μήπως είναι κάτι ανάλογο με τα γεγονότα του 1917 στη Ρωσία, όσον αφορά το οποίο η ιστορική έρευνα έχει αποδείξει, κατά τρόπο αδιάσειστο, ότι, αναλογικώς, ο αριθμός των ιουδαίων μεταξύ των Μπολσεβίκων επαναστατών ήτανε πολύ μεγαλύτερος από εκείνον που κανείς θα θεωρούσε «στατιστικώς φυσιολογικό»; Πώς λαμπροί απόφοιτοι της περίφημης École Normale Supérieure είχανε, εκείνη την εποχή, το 1968, αποδεχτεί ιδεολογία που σήμερα αποδείχτηκε μία από τις μεγαλύτερες χυδαιότητες; Μια, λοιπόν, είναι η λογική απάντηση, με την οποία μπορεί κανείς αποτελεσματικώς να «αγκαλιάσει» όλα αυτά τα ερωτήματα: Οι ιουδαίοι είχαν αποδεχτεί την ιδεολογία του Μαΐου του 1968, επειδή από μέσα τους, πνευματικώς εάν θέλετε, πολιτιστικώς τέλος πάντων, είναι πρόσφοροι σε επαναστάσεις. Καθόλου δεν ικανοποιούνται με καταστάσεις δεδομένες, μπλοκαρισμένες, βαλτωμένες. Η έννοια της «προόδου» σαφώς αναγράφεται στο μήνυμα των ιουδαίων προς τον κόσμο όλο, είτε αυτό περιβάλλεται με τον όρο

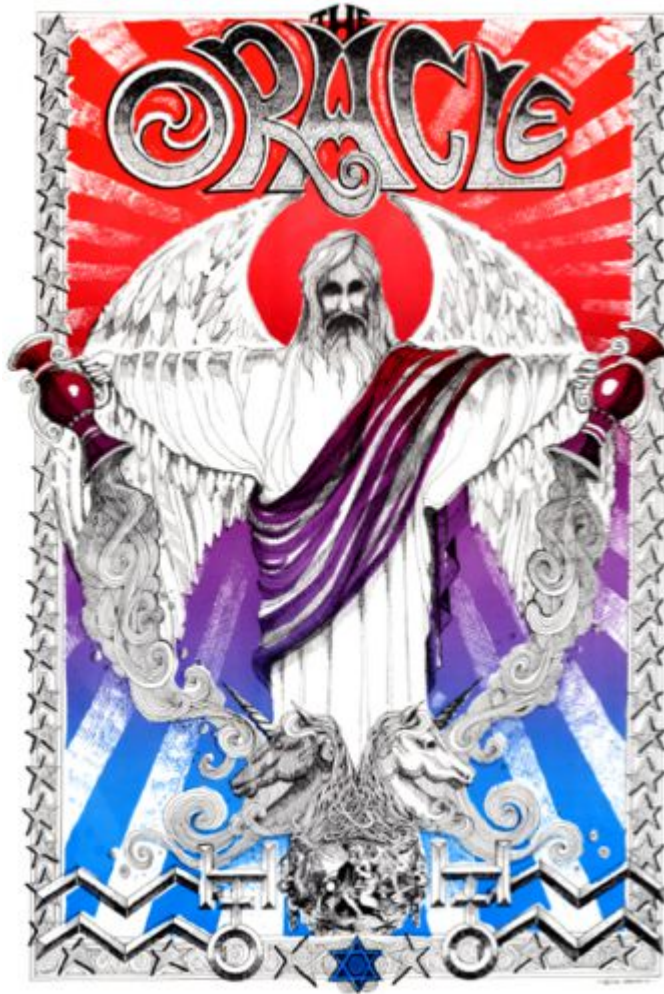
Tikoun (διόρθωση του κόσμου μας) είτε με την έννοια *Hidouch* (= διαρκής ανανέωση όσον αφορά την ερμηνεία των κειμένων και του κόσμου) ή, έστω, με την έννοια του μεσσιανισμού...»(<http://lemondejuiif.blogspot.gr/2008/04/mai-68-et-les-juifs-une-vidence.html>)

Woodstock 1969

Αφίσα από το φεστιβάλ του Woodstock με το ζώδιο του Υδροχόου, σύμβολο της Νέας Εποχής.

The San Francisco Oracle

ΑΠΟΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΛΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Τα σύμβολα ανέκαθεν ήταν ο καλύτερος τρόπος για τη μετάδοση «πνευματικής ουσίας». Ο σκοπός του συμβόλου ήταν να δημιουργεί ένα «συντονισμό» μεταξύ της ζωγραφικής αναπαράστασης ή των λέξεων, με τα πνευματικά αρχέτυπα που κατοικούν εν υπνώσει μέσα στην ψυχή των ανθρώπων. Αυτός ο συντονισμός προκαλούσε το ξύπνημά τους και τη δραστηριοποίησή τους, χαρίζοντας στον άνθρωπο πνευματική ζωή. Στον μεσαίωνα ο συμβολισμός ήταν διάχυτος σε όλα τα αντικείμενα της καθημερινής ζωής. Σήμερα αυτός ο πνευματικός συμβολισμός έχει εκλείψει παντελώς. Τα διάφορα αντικείμενα έχουν απλώς και μόνο χρηστική λειτουργία. Δεν μεταφέρουν τίποτε άλλο εκτός από ύλη. Αυτό συνέβη και με το χρήμα. Θα δείξουμε ότι η ερμηνεία μιας ιστορικής στιγμής, όταν παίρνει υπ' όψιν της εκτός των υλικών παραγόντων και την πνευματική διάσταση των γεγονότων, μπορεί να οδηγήσει σε ακριβείς μελλοντικές προβλέψεις. Ο Γάλλος διανοούμενος René Guénon έγραφε το 1945: «Συνέβη λοιπόν με το νόμισμα ότι γενικώς συμβαίνει με όλα τα πράγματα που, με τον ένα ή τον άλλο τίτλο, έχουν μία λειτουργία στην ανθρώπινη ύπαρξη: δηλαδή λίγο-λίγο γδύθηκαν από κάθε «ιερό» ή παραδοσιακό χαρακτηριστικό, οπότε αυτή η ίδια η ύπαρξη, στο σύνολό της, έγινε εντελώς βέβηλη και τελικώς κατέληξε στη χαμηλή μεσότητα της «συνηθισμένης ζωής»... Το παράδειγμα του νομίσματος δείχνει πως αυτή η «βεβηλοποίηση», εάν είναι επιτρεπτό να χρησιμοποιήσω τέτοιο νεολογισμό, λειτουργεί πρωταρχικά διαμέσου της μείωσης των πραγμάτων μόνο στην ποσοτική τους όψη· πράγματι, κατέληξε να είναι αδύνατον να αντιληφθούμε ότι το νόμισμα είναι κάτι το διαφορετικό από την αντιπροσώπευση μιας καθαρής και απλής ποσότητας...

Σ' ένα παραδοσιακό πολιτισμό, αντιθέτως, κάθε αντικείμενο, εκτός από το να είναι τέλεια κατάλληλο για τη χρήση για την οποία είναι προορισμένο, ήταν φτιαγμένο με τρόπο που στην κάθε στιγμή μπορούσε να χρησιμέψει ως «υποβοήθημα» διαλογισμού, ο οποίος επανασυνέδεε το άτομο σε κάτι διαφορετικό από την απλή σωματική υπόσταση, και βοηθούσε έτσι τον καθένα να ανυψωθεί σε μία ανώτερη κατάσταση ανάλογα με τις ικανότητές του.

Τι άβυσσος μεταξύ αυτών των δύο τρόπων αντίληψης της ανθρώπινης ύπαρξης! Για να ξαναγυρίσουμε όμως στο συγκεκριμένο

ζήτημα του νομίσματος, πρέπει να εξετάσουμε και τη δημιουργία ενός σημαντικού φαινομένου: Το νόμισμα, αφού έχασε κάθε εγγύηση ανώτερης τάξης, είδε την ίδια του την ποσοτική αξία, δηλαδή ό,τι στη γλώσσα των οικονομολόγων ορίζεται ως «αγοραστική δύναμη» να μειώνεται χωρίς σταματημό, οπότε μπορούμε να φανταστούμε ένα οριακό σημείο, στο οποίο πλησιάζουμε όλο και περισσότερο, κατά το οποίο το νόμισμα θα χάσει κάθε αιτία ύπαρξης, ακόμη και «πρακτικής», υλικής, και θα χαθεί σχεδόν από μόνο του απ' την ανθρώπινη ύπαρξη. Πρέπει να συμφωνηθεί πως είμαστε σε μία παράξενη αναδρομή των πραγμάτων, που δεν είναι δυσκολονόητη εξαιτίας των προηγούμενων εξηγήσεών μας: επειδή η καθαρή ποσότητα βρίσκεται ακριβώς κάτω από κάθε ύπαρξη, όταν σπρώχνεται στις έσχατες συνέπειές της, δεν μπορεί παρά να βρεθεί σε μία αληθινή διάλυση. Αυτό μπορεί ήδη να χρησιμεύσει στο να δείξουμε ότι, όπως λέγαμε προηγουμένως, η σιγουριά της «συνηθισμένης ζωής», στην πραγματικότητα είναι εντελώς αβέβαιη.⁵⁷

Όπως προαναφέραμε, αυτό το κείμενο γράφτηκε το 1945. Σήμερα, σ' όλη την Ευρώπη και πολύ περισσότερο στην Αμερική, ακόμη και στις καθημερινές μικροσυναλλαγές, τα νομίσματα έχουν αντικατασταθεί από τις πιστωτικές κάρτες.

Όμως και στη χώρα μας, κατά τα τελευταία χρόνια, γίναμε μάρτυρες μιας ενέργειας που επέφερε την αποπνευματοποίηση της έννοιας «πολίτης»: η απαλοιφή του θρησκευάτος από τις ταυτότητες. Οι δικαιολογίες είναι πολλές, αλλά ουσιαστική απάντηση στο εξής ερώτημα δεν δόθηκε: Οι πολίτες δεν αναγνωρίζονται μεταξύ τους με την ένδειξη της ταυτότητάς τους. Αναγνωρίζονται με το όνομά τους, τις συνήθειές τους και γενικότερα μέσω της κοινωνικής επαφής. Άρα, ποιο είναι το θρήσκευμα του τάδε ή του δείνα κάποιος το μαθαίνει έτσι ή αλλιώς. Η ταυτότητα χρησιμεύει για αναγνώριση από τους κρατικούς λειτουργούς. Όμως εκεί υπάρχει απόλυτη ισονομία και δεν γίνονται διαχωρισμοί με βάση το θρήσκευμα. Γιατί λοιπόν τόση μανία; Στη νέο-γνωστική εποχή, η «κατοχή και διακίνηση» πνευματικών εννοιών θεωρείται πιο επικίνδυνη από την κατοχή και διακίνηση ηρωίνης ... Αλλά και το μάθημα των θρησκευτικών στα σχολεία γίνεται ένα είδος εγκυκλοπαιδικής πληροφόρησης χωρίς να

⁵⁷ René Guénon, *Il Regno della Quantità e i Segni dei Tempi*, Traduzione di T. Masera, P. Nutrizio, Μιλάνο: Edizioni Adelphi, 1995, σσ. 109-111

οδηγεί τον μαθητή στην εσωτερική αναζήτηση και στο μυστικό βίωμα. Φαίνεται ότι νέο-κεμαλιστές κατέφθασαν στην Ελλάδα.

Το νοιώθουμε κάθε ημέρα : όλα γίνονται πιο αέρινα, σαν να εξατμίζονται: σύνορα, κράτη, κυβερνήσεις, ιδανικά, πολιτισμοί. Παράλληλα, η αποπνευματοποίηση της καθημερινής ζωής δημιουργεί ομάδες πληθυσμού, στις οποίες ανήκουν άτομα όλων των κοινωνικών τάξεων, των οποίων η συμπεριφορά δεν μπορεί να περιγραφεί ούτε καν με τη λέξη «κτηνώδης». Για μία σωστή περιγραφή, πρέπει να δανειστούμε έναν όρο του Ντοστογιέφσκι : Είναι οι δαιμονισμένοι του 21^{ου} αιώνα.

Τι πρόβλεψη λοιπόν μπορούμε να κάνουμε για το μέλλον ;

«Αυτοί οι συλλογισμοί ανοίγουν μία προοπτική στην μελλοντική δυναμική του πολιτισμού. Ο σύγχρονος γνωστικισμός δεν έχει χάσει καθόλου την ενέργειά του. Αντιθέτως, υπό τη μαρξιστική του μορφή επεκτείνει την περιοχή δράσης του στην Ασία, ενώ άλλες μορφές γνωστικισμού, όπως ο προοδευτισμός, ο θετικισμός και ο επιστημονισμός εισχωρούν σε άλλες περιοχές - υπό την μορφή «δυτικοποίησης» και ανάπτυξης στις καθυστερημένες χώρες. Και μπορούμε κάλλιστα να πούμε ότι στην ίδια τη δυτική κοινωνία, αυτή η ενέργεια δεν εξαντλήθηκε καθόλου και η δική μας 'δυτικοποίηση' συνεχίζεται ακόμη. Εμπρός σ' αυτήν την επέκταση σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι αναγκαίο να επαναλάβουμε την αυτονόητη αλήθεια ότι η ανθρώπινη φύση δεν αλλάζει. Το κλείσιμο της ψυχής στον σύγχρονο γνωστικισμό μπορεί να καταπιέζει την αλήθεια της ψυχής, όπως επίσης τις εμπειρίες της που φανερώνονται στη φιλοσοφία και στον Χριστιανισμό, όμως δεν μπορεί να ξεκόψει την ψυχή και τη Θεϊκή υπεροχή της από την πραγματικότητα. Οπότε αυθορμήτως δημιουργούνται οι ερωτήσεις: για πόσο διάστημα μπορεί να διαρκέσει αυτή η καταπίεση; Και τι θα συμβεί, όταν η επί μακρόν αυστηρή καταπίεση θα οδηγήσει σε μία έκρηξη; Αυτές οι ερωτήσεις όσον αφορά τη δυναμική του μέλλοντος, είναι νόμιμες, διότι προέρχονται απ' την εφαρμογή, μεθοδολογικά ακριβή, της θεωρίας με μία συνιστώσα, επαληθευμένη εμπειρικά, του σύγχρονου πολιτισμού. Παρόλα αυτά δεν θα ήταν σωστό να αφεθούμε σε προβλέψεις όσον αφορά τη μορφή που τελικά θα πάρει η έκρηξη, εκτός της λογικής εικασίας ότι η αντίδραση ενάντια στον γνωστικισμό θα έχει παγκόσμιες διαστάσεις όπως και η επέκτασή του. Οι παράγοντες που περιπλέκουν την

κατάσταση είναι τόσο πολλοί, που οποιαδήποτε πρόβλεψη φαίνεται παρακινδυνευμένη. Επίσης όσον αφορά τη δική μας, τη δυτική κοινωνία, δεν μπορούμε παρά να επισημάνουμε το γεγονός ότι ο γνωστικισμός, παρόλη τη μεγάλη επίδρασή του, δεν κυριαρχεί εντελώς ανεμπόδιστος· η κλασική και χριστιανική παράδοση της δυτικής κοινωνίας είναι ακόμη ζωντανή. Επίσης εμφανίζεται μία πνευματική και διανοητική αντίσταση ενάντια στον γνωστικισμό. Αυτό, στις διάφορες μορφές του, είναι ένας σπουδαίος παράγοντας στην κοινωνία μας - ακριβώς όπως και η επανακατασκευή μιας επιστήμης του ανθρώπου και της κοινωνίας είναι ένα από τα πιο σημαντικά γεγονότα του τελευταίου μισού αιώνα. [...] Μόνο σε ένα σημείο είναι δυνατή μία πρόβλεψη: στην εποχή της έκρηξης. Φυσικά, μία ακριβής χρονολογία είναι αδύνατον να δοθεί. Όμως ο γνωστικισμός περιέχει μέσα του ένα παράγοντα αυτοδιάλυσης και αυτός ο παράγοντας μας επιτρέπει να πούμε ότι, με μεγάλη πιθανότητα, αυτή η χρονολογία είναι λιγότερο μακρινή από όσο σε πρώτη ματιά θα μπορούσαμε να σκεφτούμε, παίρνοντας υπ' όψιν τη σημερινή δύναμη του γνωστικισμού. Αυτός ο παράγοντας αυτοδιάλυσης αποτελεί τον δεύτερο κίνδυνο του γνωστικισμού ως πολιτικής θεολογίας.[...] Η γνωστική πολιτική λοιπόν είναι αυτοκαταστροφική, διότι παραβλέποντας τη δομή της πραγματικότητας οδηγεί σε μία συνεχή κατάσταση πολέμου. Αυτό το σύστημα αλυσιδωτών πολέμων μπορεί να τελειώσει μόνο με δύο τρόπους: Ή θα επιφέρει τρομακτικές φυσικές καταστροφές και συναφείς επαναστατικές μεταβολές της κοινωνικής τάξης πέρα από κάθε λογική πρόβλεψη, ή με τη φυσική διαδοχή των γενεών θα οδηγήσει στην εγκατάλειψη του γνωστικιστικού οραματισμού προτού να συμβεί το χειρότερο. Με αυτήν την έννοια πρέπει να νοηθεί η προαναφερθείσα δήλωση, ότι το τέλος του γνωστικού ονείρου είναι, ίσως πιο κοντά απ' όσο φαίνεται με την πρώτη ματιά».⁵⁸

Eric Voegelin, 1952.

⁵⁸ Eric Voegelin, *La nuova scienza politica*, ένθ'ανωτ.σσ.203-204

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

« ότι ουκ έστιν ημίν η πάλη προς αίμα και σάρκα, αλλά προς τας αρχάς, προς τας εξουσίας, προς τους κοσμοκράτορας του σκότους του αιώνος τούτου, προς τα πνευματικά της πονηρίας εν τοις επουρανόις »

Αποστόλου Παύλου, *Προς Εφεσίους, ΣΤ',12.*

Ο συμβατικός παρατηρητής των ιστορικών γεγονότων δεν θα μπορούσε ποτέ να σκεφτεί ότι ερευνώντας τον Τουρκικό Κεμαλισμό θα οδηγηθεί αβίαστα, χιλιάδες χρόνια πριν, στον Σίμωνα τον Μάγο. Επίσης θα του ήταν αδιανόητο ότι μελετώντας την Χιτλερική Γερμανία θα έφθανε στην Θηβητανική μαγεία και ότι σε μία επιστολή του Ernest Schafer (αρχηγού της αποστολής των SS στο Θιβέτ) προς τον Himmler, θα διάβαζε : «... και εάν αποδείξετε ότι είστε μνημένοι, θα σας ανοίξουν και την υπόγεια στοά : το *Sancta Sanctorum* που περιέχει τα μυστικά σύμβολα της δύναμης, τα ταντρικά *yantras*, την σβάστικα από ρουμπίνια (...) και τους μαγικούς τύπους της δύναμης, της επίκλησης της *Vril* ...»⁵⁹ · θα έμενε έκπληκτος ανοίγοντας το ημερολόγιο του Goebbels και διαβάζοντας ότι ο Rudolf Hess «έβλεπε μυστικιστικά οράματα»⁶⁰ .

Δεν θα μπορούσε ποτέ να φανταστεί ότι ο ναζισμός και ο μπολσεβικισμός θα έβρισκαν στήριξη και χρηματοδότηση από τους νέο-γνωστικούς της Wall Street. Και ότι κοιτώντας τα ντοκιμαντέρ για την δεκαετία του '60 με τα «παιδιά των λουλουδιών» θα ταξίδευε μέχρι την Σάμη της Κεφαλλονιάς για να συναντήσει το 140 μχ τον γνωστικό Επιφάνη και το κοινόβιο του.

Και όμως· Γεωπολιτική και κεφάλαιο αναμειγνύονται με την μεταφυσική. Τα γήινα εμπλέκονται με τα ουράνια αλλά και με τα υποχθόνια. Έτσι ο υλιστής ιστορικός βρίσκεται μπροστά σε ένα παζλ που είτε αδυνατεί να το εξηγήσει ή στη προσπάθειά του να βρει λογικές απαντήσεις στρέφεται προς την ψυχολογία και την ανθρωπολογία. Μεταφυσικές δοξασίες που

⁵⁹ Επιστολή του Ernest Schafer προς τον Himmler, στο: Marco Dolcetta, *Il Nazismo Esoterico*, Μιλάνο: Hobby & Work, 1994, σ.22

⁶⁰ I diari di Goebbels 1939-41, a cura di Fred Taylor, Ediz. Sperling & Kupfer, Μιλάνο, 1984, σ.438.

εμφανίζονται σαν απ'το πουθενά, στρατηγοί και καπιταλιστές με το ένα μάτι στραμμένο στο χρήμα και το άλλο χαμένο στις εξωκοσμικές αβύσσους · άγιοι της αγάπης και της θυσίας και δαίμονες της δύναμης και της εξουσίας. Τι εξήγηση να δώσει; Τυχαία γεγονότα και συγκρούσεις συμφερόντων; Ψυχοπαθολογικές εκφράσεις ; Σε όλα αυτά δεν μπορεί να δει μία Αρχή μία Μέση και ένα Τέλος. Βλέπει μόνον έναν χαοτικό κόσμο που οδεύει προς το άγνωστο. Αντίθετα ο ιστορικός που βιώνει τον πνευματικό κόσμο και γνωρίζει ότι οι αρχετυπικές υπερ-κόσμιες Μορφές εισβάλλουν μέσα στον κόσμο της ύλης και μεταφέρουν την αρχέγονη συμπαντική σύγκρουση που ο αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος Εμπεδοκλής είχε περιγράψει ως «*Τον κόσμον φθείρεσθαι κατά την αντεπικράτειαν του Νείκουσ και της Φιλίας*», βλέπει την ιστορία και ως Θεολογία. Και επειδή ο Θεός «αεί γεωμετρεί» (Πλάτων), γνωρίζει ότι η ιστορία κρύβει ένα σχέδιο· ένα σχέδιο, πού έχει Αρχή, Μέση και Τέλος.

Οι άνθρωποι στην αναζήτησή τους για επαναστάτες και ανατρεπτικές ιδέες, ας μην ξεχνούν ότι αυτές υπάρχουν και περιμένουν την καρδιακή τους προσοχή: Πλάτωνος, Πολιτεία · Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια · και τέλος , ο Χριστός στο Όρος των Ελαιών.

Τελειώνοντας ίσως πρέπει να στοχαστούμε πάνω σε ένα γεγονός : Ο κόσμος, πριν επικρατήσουν οι δυνάμεις που περιγράψαμε σε αυτές τις σελίδες, μήπως ήταν ένας παράδεισος; Ούτε ήταν, ούτε πρόκειται ποτέ να γίνει. Αυτός ο κόσμος πρέπει να ιδωθεί ως μία διαδρομή, μία πορεία προς έναν άλλο, Ουράνιο κόσμο. Εκεί θα δοθούν οι απαντήσεις που θα γαληνέψουν την ψυχή μας. Απλώς, αυτή η διαδρομή ας γίνει ηρωικά και με ριζωμένο στην ψυχή τον λόγο του Αποστόλου Παύλου : «*Νυνί δε μένει πίστης, ελπίς, αγάπη, τα τρία ταύτα · μείζων δε τούτων η αγάπη.*»

Giulio Romano (1499 -1546), «Η πτώση των γιγάντων».

Η ΕΛΞΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Όταν ερευνούμε την βαθύτερη φύση ενός φαινομένου, προτού να στραφούμε στα διάφορα θεωρητικά κατασκευάσματα που επιχειρούν να το ερμηνεύσουν, είναι εύστοχο να ακούσουμε τι λέει ο χώρος μέσα από τον οποίο προήλθε αυτό το φαινόμενο. Αφού λοιπόν το θέμα μας είναι η μεταφυσική της Αριστεράς, νομίζω ότι ο χώρος στον οποίο πρέπει να αποταθούμε, είναι αυτός του Ιουδαϊσμού: Ο Jacob Taubes, μπορεί να θεωρηθεί κάτοχος μιας διπλής γνώσης. Σαν ραββίνος που ήταν, πράγματι, γνώριζε τη μυστικιστική παράδοση του Ιουδαϊσμού. Όντας καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Harvard, ήταν άριστος γνώστης της φιλοσοφίας και της ερμηνευτικής. Ήταν λοιπόν ο πιο κατάλληλος, για να απαντήσει σε ένα ερώτημα, στο οποίο οι «επιφανειακοί» ιστορικοί, ως συνήθως, έδιναν μία απάντηση, με την οποία απλώς περιγράφονται τα γεγονότα, χωρίς να αναλαμβάνεται προσπάθεια διεϊσδυσης στη βαθύτερη σημασία τους.

Η ερώτηση ήταν η εξής: Γιατί οι ριζοσπαστικοί-επαναστάτες και οι μασόνοι φιλελεύθεροι ονομάστηκαν αριστεροί; Η απάντηση των ιστορικών της «επιφάνειας» ήταν πως η ονομασία προήλθε από την θέση την οποία διάλεξαν στα έδρανα, όταν το 1789 συνήλθε η Γαλλική Εθνοσυνέλευση. Ως συνήθως, οι απλές ή, μάλλον, απλοϊκές και –δήθεν-ορθολογικές απαντήσεις ηρεμούν τον κόσμο, τον καθησυχάζουν, τελικώς τον ικανοποιούν, αλλά κρύβουν την ουσία.

Ο Jacob Taubes λοιπόν, στο γνωστό έργο του *Abendlandische Eschatologie*(=«Δυτική εσχατολογία», που ήταν η διδακτορική του διατριβή), δίνει την ακόλουθη εξήγηση, όντας ο ίδιος υποστηρικτής της αριστεράς: «Και...το ότι εδώ δεν πρόκειται για μία παραξενιά της γνώσης, αλλά για ένα βασικό στοιχείο της γνωστικής εξέγερσης (όπως γενικά λέγεται το ριζικό ΠΑΘΟΣ της επανάστασης) φαίνεται καθαρά από τη σύγκριση με τις σύγχρονες τάσεις που διεκδικούν τον όρο «αριστερά» - παρόλο που, ή μάλλον ακριβώς διότι ότι σε όλες τις γλώσσες αυτός ο όρος έχει μία δυσοίωση και αρνητική έννοια. Είναι αυτονόητο ότι δεν [είναι λόγω] εξωτερικών και τυχαίων αιτίων, όπως για παράδειγμα η θέση των εδράνων στο κοινοβούλιο, που τα σύγχρονα ρεύματα διάλεξαν για

τον εαυτό τους το λάβαρο της αριστεράς. Το κάνουν διότι δέχονται θετικά όλα αυτά που ο κόσμος απορρίπτει σαν αριστερά ακριβώς με την γρουσουζίκια έννοια που έχει ο όρος.» Πράγματι λοιπόν, σε όλες τις γλώσσες ο όρος αριστερά έχει μία κακή, δυσοίωνη έννοια: Στα ιταλικά, η έκφραση *cose sinistre* σημαίνει καταχθόνια πράγματα· ακριβώς το ίδιο στα γαλλικά και τα αγγλικά : *sinistré* και *sinister*. Στα ελληνικά η λέξη αριστερά προέρχεται από το άριστος κατ' ευφημισμό(η χρήση μιας λέξης στη θέση μιας άλλης, επειδή θεωρείται λιγότερο αρνητική, δυσοίωνη ή επιθετική ή χυδαία από αυτήν που αντικαθιστά).

Στον Όμηρο διαβάζουμε για τον καλό οιώνό: «Σαν είπε αυτά (ο Αίας), πέταξε από τα δεξιά σημαδιακό πουλί, ένας αετός... κι αμέσως κραύγασε των Αχαιών το πλήθος, παίρνοντας θάρρος για το καλό σημάδι.» (Ιλιάδα, Ν, στ.820.) Και για τον κακό οιώνό: «Αυτά λαλούσαν κι έλεγαν εκείνοι ανάμεσό τους· ως τόσο του Τηλέμαχου τοιμάζαν οι μνηστήρες το τέλος και τη μοίρα του. Όμως από τα αριστερά τους φάνη αψηλοπέταχτος αϊτός κρατώντας περιστέρα. Και τότε' ο Αμφίνομος αυτό ξαγόρεψε τους κι είπε· “δε θα μας έβγη τυχερός αυτός, καλοί μου φίλοι, ο φόνος του Τηλέμαχου”.» (Οδύσσεια, Υ, στ. 240.) Πανάρχαιοι συμβολισμοί είναι αυτοί και αρχετυπικές διαδικασίες, που καταδεικνύουν την ύπαρξη μίας μεταφυσικής του χώρου.

Μέσα στην υπερκόσμια διάσταση, πράγματι, υπάρχουν δύο κατευθύνσεις ή θέσεις: Η Δεξιά· *Και ανελθόντα εις τους Ουρανούς και καθεζόμενον εκ δεξιών του Πατρός*», όπου εδρεύουν η αλήθεια και η σωτηρία, και η Αριστερά: «*θα θέσει τα μεν πρόβατα εις τα δεξιά του τα δε ερίφια εις τα αριστερά*» (Ματθ., κε'33), στην οποία εδρεύουν το ψεύδος και η εωσφορική μανία. Η αντίθεση μεταξύ αυτών των δύο πόλων αντανακλάται, μέσω της αρχετυπικής μνήμης, και στο κοσμικό γίγνεσθαι -με αποτέλεσμα οι πρωταγωνιστές των θρησκευτικών και κοινωνικών διαδικασιών να επιλέγουν τη μία ή την άλλη από αυτές τις δύο κατευθύνσεις ή πόλους, ανάλογα με την εσωτερική τους θετική ή αρνητική κλίση. Οι γνωστικοί λοιπόν, επέλεξαν την αριστερή οδό και την κληρονόμησαν στους απογόνους τους, δηλαδή στους εμπνευστές της «Αριστεράς και της προόδου.»

Ενώ λοιπόν, στην γλώσσα, στην μυθολογία, στις παραδόσεις των λαών και στον θρησκευτικό συμβολισμό, οι έννοιες της Δεξιάς και της

Αριστεράς διατηρούν την αρχετυπική τους σημασία, στην πολιτική ζωή υπέστησαν αντιστροφή και διαστρέβλωση: Η Αριστερά προσέλαβε την εικόνα του αγαθού, ενώ η αστική δεξιά υιοθετώντας τον καπιταλισμό, τον φιλελευθερισμό και την δημοκρατία, διαστρέβλωσε την εικόνα της Δεξιάς. Η πραγματική Δεξιά απορρίπτει τον υποκειμενισμό της δημοκρατίας και της ψήφου των μαζών.

Η αληθινή Δεξιά φοράει Πορφύρα, κρατάει Ξίφος και χαιρετά τον «Ήλιο της δικαιοσύνης».

Αετός και φίδι, 6^{ος} αιώνας, μωσαϊκό, Κωνσταντινούπολη, Μέγα Παλάτιον

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Παράλληλα με την εμφάνιση της «μοντέρνας εποχής», δηλαδή της κατάκτησης των πολιτικών και κοινωνικών θεσμών από τους γνωστικούς, κάνει την εμφάνιση της, όπως εξάλλου ήταν επόμενο, και μία «μοντέρνα τέχνη»(arte moderna).Στον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό όπως και στον Χριστιανικό πολιτισμό, η τέχνη εννοείτο ως « Δημιουργία ηχητικών, εικονικών και γλωσσικών Μορφών, που οδηγούν την ψυχή στην προσέγγιση της Καλοκαγαθίας»⁶¹. Ο Πλάτων στον Τίμαιο γράφει ότι οι άνθρωποι είναι τα μοναδικά φυτά που έχουν τις ρίζες τους στον Ουρανό, και αυτές οι βαθιές ρίζες αποκαλύπτονται και θρέφονται από την τέχνη. Ακριβώς το αντίθετο έκανε η μοντέρνα τέχνη. Οι γνωστικοί εμπνευστές της, μη έχοντας ερωτική σχέση με τον Ουράνιο Πατέρα και μισώντας το δημιούργημα του, τον κόσμο, στράφηκαν μέσα στις ασυνείδητες και ανεξερεύνητες περιοχές του Εγώ τους, για να βρουν την έμπνευση και την δημιουργία. Όπως ήταν φυσικό, εκεί βρήκαν την ασχήμια, την απόγνωση, το χάος. Ο μεγάλος ιστορικός της τέχνης HANS SEDLMAYR (1896-1984), μας δίνει σημαντικές πληροφορίες για την προέλευση του ρεύματος της μοντέρνας τέχνης :«Οι αλλαγές πού, απ' την αρχή της μοντέρνας τέχνης, παρήχθησαν σε αυτή και μέσω αυτής, έχουν την σπουδαιότητα μίας επανάστασης : μίας επανάστασης που όμοια δεν είχε ποτέ ειδοθεί. Εξάλλου θα ήταν παράξενο εάν τα πράγματα πήγαιναν διαφορετικά : εάν σε μία εποχή, στην οποία όλες οι ζωτικές, πνευματικές και κοινωνικές σχέσεις ανατράπηκαν εκ θεμελίων, μόνον η τέχνη να έμενε ουσιαστικά ανέγγιχτη από αυτές τις ανατροπές. Αυτή η επανάσταση είναι ένα ολοκληρωμένο γεγονός. Ακόμη και εάν δεν εμβαθύνουμε στην ουσία του, φαίνεται αμέσως ότι αυτή σηματοδοτεί μία ρωγμή όχι μόνον με όλο το Ευρωπαϊκό παρελθόν, αλλά γενικά με όλο το παρελθόν της τέχνης. Οι υπέρμαχοι της το γνώριζαν καλά, το αναγνώρισαν, το επιθύμησαν και το επροκάλεσαν, και , στην ευφορία της παγκόσμιας επανάστασης, το διακήρυξαν ανοικτά : «Πρέπει όλα να ξαναρχίσουν από το μηδέν»(Le Corbusier).«Εμείς είμαστε οι καταστροφείς της Ευρώπης»(Aragon,ένας απ' τους πατέρες του σουρεαλισμού).«Η καρδιά των αρχαίων πόλεων μας, με τους καθεδρικούς

⁶¹ Αναστασίου Γιαννά,«Περί του ορισμού και προορισμού της τέχνης», περιοδικό «ΕΛΛΗΝΟΡΑΜΑ», Μάρτιος , 2006.

ναούς της και τα μοναστήρια, πρέπει να γκρεμιστεί και να αντικατασταθεί με ουρανοξύστες»(Le Corbusier).«Δεν έχουν πέσει ακόμη αρκετές βόμβες πάνω στα παλαιά μουσεία»(Hilla von Rebay,διευθύντρια του Museum of non objective art , της Νέας Υόρκης) ...

Μοντέρνα εκκλησία στη Ρώμη

Pablo Picasso, «Μπούστο γυναίκας με καπέλο και λουλούδια.»

Ιερώνυμος Μπος, *Ο κήπος των επίγειων απολαύσεων - Κόλαση*

Ένα από τα πρωταρχικά φαινόμενα εκείνων των κινημάτων που προετοίμασαν την μοντέρνα τέχνη και που αποτελούν για να το πούμε έτσι, το έναυσμα, είναι η επιδίωξη της τέχνης και όλων των τεχνών να είναι εντελώς «καθαρές»(Ο Hans Sedlmayr με τον όρο «καθαρή τέχνη» εννοεί την κάθε μία τέχνη που στερείται όλα εκείνα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις υπόλοιπες τέχνες. Δηλαδή στην ζωγραφική να μην υπάρχει το πλαστικό και το αρχιτεκτονικό στοιχείο, στην αρχιτεκτονική να μην υπάρχει το ζωγραφικό και πλαστικό στοιχείο, στην γλυπτική να μην υπάρχει το ζωγραφικό και αρχιτεκτονικό στοιχείο) Όμως αυτό το είδος καθαρότητας είναι ουσιαστικώς ξένο στην τέχνη.(...)Μία από τις πηγές αυτής της επιδίωξης για «καθαρότητα» θα έπρεπε να αναζητηθεί στον πουριτανικό Καλβινισμό. Το υποδεικνύει το γεγονός ότι η αφηρημένη, καθαρή τέχνη(*arte pura*) βρήκε ένα έδαφος εξαιρετικά πρόσφορο στην Ολλανδία και την Βόρεια Αμερική.

Ο ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟΣ : Το φαινόμενο του σουρεαλισμού - που χαρακτηρίστηκε με αξεπέραστο τρόπο από τον Dostojevskij - θα μπορούσε να φωτιστεί ιστορικά εάν δινόταν απάντηση από πού προέρχεται το πνεύμα του. Η απάντηση σε αυτή την ερώτηση είναι δύσκολη, διότι οι αληθινοί πρόδρομοι του σουρεαλισμού πρέπει να αναζητηθούν σε αιρετικούς κύκλους που κρύβονται στα υπόγεια της ιστορίας. Το γεγονός ότι οι σουρεαλιστές θεωρούν τον marchese de Sade ως κεντρική φιγούρα του πανθέου τους δίνει μία ένδειξη προς ποια διεύθυνση πρέπει να ψάξουμε. Μία άλλη ένδειξη μας παρέχεται από τον Wilhelm Fraenger, ο οποίος απέδειξε ότι ο Hieronymus Bosch (Ιερώνυμος Μπος), στου οποίου την τέχνη οφείλουν πολλά οι σουρεαλιστές, ανήκε στην αίρεση των Αδαμιτών, περισσότερο γνωστή με το όνομα των «ελευθέρων πνευμάτων».

Τέτοιες ενδείξεις κάνουν τον (πρωταρχικό)σουρεαλισμό να φαίνεται ως ένα είδος μοντέρνας αίρεσης, σαν τις «μαύρες» αιρέσεις του μεσαίωνα(...)Ο ορισμός «αιρετικοί του πολιτισμού μας» που ο Armand Hoog δίνει στους σουρεαλιστές, έχει μία ιστορική έννοια πολύ συγκεκριμένη.(...)Οι σουρεαλιστές, αρχικά, δεν ήθελαν ούτε τέχνη να κάνουν. Αυτό που τους ενδιέφερε ήταν η απόλυτη ανατροπή, η συνεχής ανατροπή, ο «χαοτισμός»...⁶²

⁶²Hans Sedlmayr, *La rivoluzione dell' arte moderna*, Σιένα: Ediz. Cantagalli, 2006, σσ.137,125,134

Το οικοδόμημα της μοντέρνας τέχνης δημιουργήθηκε από εκείνους που γνώριζαν καλά τα τρία μυστικά πάνω στα οποία βασίστηκε ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός - καθώς και ότι η απάλειψή τους θα είχε ως συνέπεια την κατάρρευση αυτού του πολιτισμού. Τα τρία αυτά μυστικά είναι:

A) Το κάλλος και σύνδεσή του με την αλήθεια.

B) Η αντικειμενική υπόσταση του Αγαθού.

Γ) Η συγκράτηση των δυνάμεων του ασυνειδήτου ή διαφορετικά, ο έλεγχος της «αριστερής πλευράς» του ψυχισμού.

ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ

Ωραιότης ! Αλήθεια, με αυτή την λέξη μόνο, θα μπορούσαμε να περιγράψουμε και να ορίσουμε το αρχαίο Ελληνικό πνεύμα. Πιο άραγε είναι το μυστήριο που κρύβεται πίσω από αυτή, ώστε οι αρχαίοι να ταυτίσουν το Κάλλος με το Αγαθό, σε τέτοιο βαθμό, που η γλώσσα να δημιουργήσει την λέξη Καλοκαγαθία ; Πιστεύουμε ότι ο πιο αρμόδιος για την επίλυση αυτού του μυστηρίου, είναι ο Πλάτων. Την σύνοψη των σκέψεών του αποδίδει με μεγάλη ακρίβεια, ο Hans Georg Gadamer :

«Σε αυτή την αναγωγική λειτουργία του ωραίου , που ο Πλάτων καθόρισε με αλησμόνητο τρόπο, γίνεται εμφανής μία δομική οντολογική όψη του ωραίου και άρα μία καθολική δομή του ίδιου του είναι. Καθίσταται σαφές ότι ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του ωραίου ως προς το καλό, είναι εκείνο για το οποίο αυτό παρουσιάζεται από μόνο του, και γίνεται αμέσως εμφανές στο είναι του. Με αυτόν τον τρόπο αποκτά την πιο σημαντική οντολογική λειτουργία που υπάρχει, δηλαδή εκείνη της διαμεσολάβησης μεταξύ της Ιδέας και του φαινομένου. Η ιδέα του ωραίου είναι πραγματικά παρούσα σε αυτό που είναι ωραίο, μέ τρόπο αδιαχώριστο και ολοκληρωτικό».⁶³

Η σημαντικότητα αυτής της θεώρησης του Πλάτωνος έγκειται στο εξής : Η Ιδέα είναι μία αρχετυπική μεταφυσική οντότης, ανήκει στον χώρο του υπεραισθητού και βρίσκεται πολύ κοντά στο Απόλυτο. Ανήκει δηλαδή στον αντικειμενικό κόσμο. Τα δημιουργήματα του υλικού κόσμου αποτελούν αντίγραφα ή είδωλα των ιδεών, και άρα απέχουν από το αληθές. Μόνον η ωραιότης μπορεί να υπάρξει ταυτόχρονα στον αντικειμενικό και στον υποκειμενικό κόσμο. Όπως γράφει ο Giovanni Reale⁶⁴ :

*Η ωραιότης ως αποκάλυψη
του υπεραισθητού στο αισθητό.*

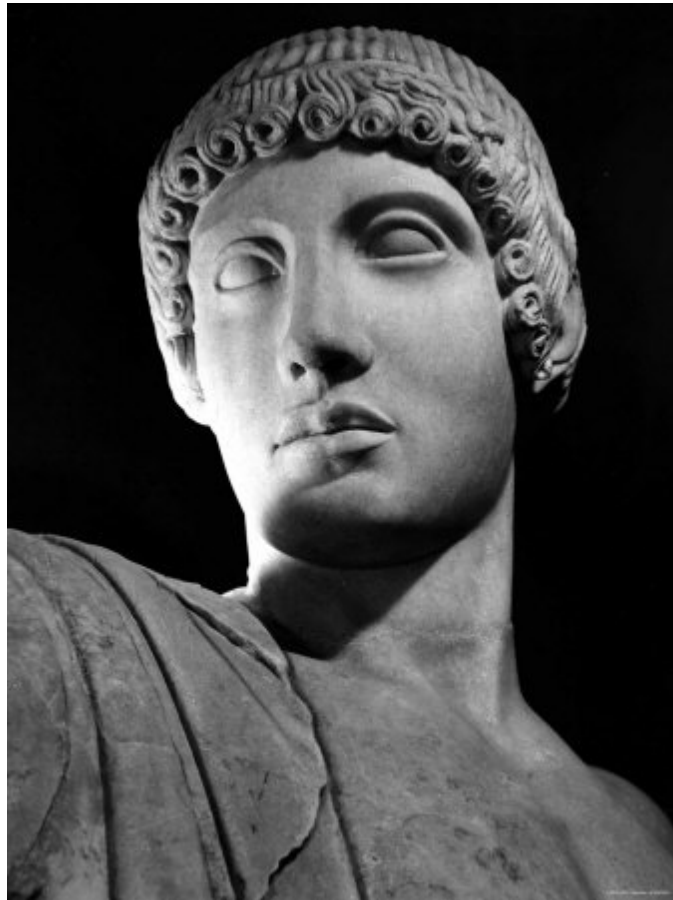
Και είναι αυτό ακριβώς που λύνει το πρόβλημα του συμβολισμού στην Τέχνη : «Συγκρίνοντας την θρησκευτική φαντασία των Ελλήνων με εκείνη των ανατολικών, ο Ernest Renan παρατηρεί πόσο είναι διαφορετικές οι πλαστικές τους ιδιότητες και πιο ειδικά επισημαίνει πως στους Θεούς της Ανατολής, «δημιουργημένοι έξω από κάθε αναλογία», η

⁶³ Hans Georg Gadamer, *Wahrheit und Methode*, (Traduzione Italiana : *Verita e Metodo*, Edizioni Bompiani, Milano, 1995, σσ.548-549)

⁶⁴ Giovanni Reale, *Saggezza antica*, Edizioni R.Cortina, Μιλάνο, 1995, σ.135

καθαρότητα των μορφών πνίγεται από μία σύνθετη και βαριά τάση προς την αλληγορία : « Η Ινδία - γράφει ο Renan - δεν γνωρίζει άλλο μέσο, για να δώσει έμφαση στους θεούς της, από το να στοιβάξει σημεία πάνω σε σημεία, σύμβολα πάνω σε σύμβολα. Αντίθετα, η Ελλάδα, με ανώτερη έμπνευση, τους πλάθει με την δική της φαντασία». ⁶⁵

Η ωραιότης λοιπόν είναι φορέας γνώσης και αλήθειας.

Ο Απόλλων από το δυτικό αέτωμα του ναού του Δία στην Ολυμπία.

⁶⁵ Jean Seznec, *La survivance des dieux antiques. Essai sur le rôle de la tradition mythologique dans l'humanisme et dans l'art de la Renaissance.* (Traduzione Italiana: *La sopravvivenza degli antichi Dei*, Edizioni B. Boringhieri, Torino, 1990, σ. 290)

ΤΟ ΑΓΑΘΟ

Ο ανθρωποκεντρικός υποκειμενισμός(πού άρχισε να εμφανίζεται στη Δύση μετά το 1500) ουδέποτε πριν υπήρξε φιλοσοφία ζωής σε καμία χώρα του κόσμου. Ακόμη και εάν ανατρέξουμε στους προ-Σωκρατικούς υλιστές φιλοσόφους, θα δούμε, ότι θεωρούσαν τον άνθρωπο ένα ελάχιστο μέρος του σύμπαντος και εξαρτούσαν την ευτυχία του απ'την εναρμόνιση του με τους συμπαντικούς νόμους, τα κοσμικά αρχέτυπα.

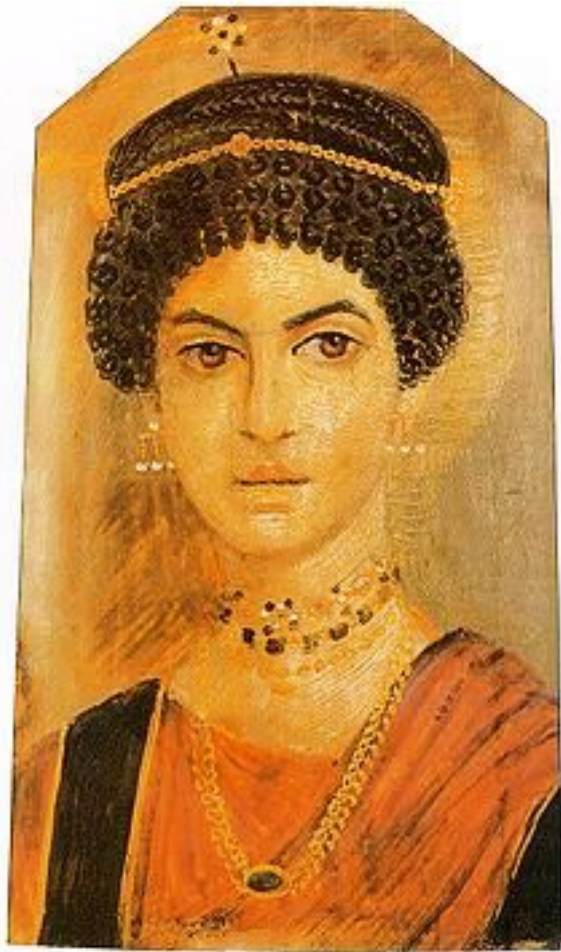
Ο στόχος της Σωκρατικής μαιευτικής δεν ήταν η έρευνα για κάποια αλήθεια, αλλά η υπενθύμιση μιας ξεχασμένης ερωτικής σχέσης, μεταξύ της ψυχής και του προαιώνιου Κάλλους.

Έτσι λοιπόν, η τέχνη μπορεί να είναι μαιευτική μόνον αν περιέχει νύξεις του Θείου, μία επιθυμία για το Θείο, αναλαμπές του Θείου είτε στην ανθρώπινη ψυχή είτε στον φυσικό κόσμο.«Επειδή το να αποκαταστήσεις και να αποκαλύψεις την αληθινή φύση των πραγμάτων σημαίνει να τα φέρεις από το σκοτάδι στο φως, και το φως αυτό είναι ο Θεός Λόγος - «Εγώ ειμί το φως του κόσμου» -, ταυτόχρονα αποτελεί μία μήση στην αλήθεια, στην καλοσύνη και στην ομορφιά της υπάρξεώς τους, επειδή αλήθεια, καλοσύνη και ομορφιά συνιστούν την έσχατη τριάδα των θείων ιδιοτήτων. Είναι τα διακριτικά σημάδια της ιερότητας. Στην ύψιστη κορυφή των πραγμάτων, στην τελική τους σύνθεση, το αληθές και το καλό, «εν συμβιώσει», - με αμοιβαία αλληλεπίδραση - γεννούν το κάλλος, είναι πηγή της ωραιότητας. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, «το κάλλος είναι η δόξα της αληθείας».⁶⁶

⁶⁶ Philip Sherrard, *Το Ιερό στη Ζωή και στην Τέχνη*, Έκδ.Ακρίτας,Αθήνα,1994,σ.31

Θεοτόκος του Βλαντιμίρ

Πορτραίτο Φαγιούμ

Η ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΟΥ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟΥ Ή ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ, Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ «ΑΡΙΣΤΕΡΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ» ΤΟΥ ΨΥΧΙΣΜΟΥ .

Η ανακάλυψη των σκοτεινών δυνάμεων του ασυνειδήτου δεν προέρχεται από την σύγχρονη επιστημονική έρευνα. Ο αρχαίος κόσμος γνώριζε πολύ καλά αυτές τις δυνάμεις. Έτσι, στον Πλάτωνα διαβάζουμε: *«Μου φαίνεται πως είναι παράνομες κάποιες από τις μη αναγκαίες ηδονές και επιθυμίες, που κατά πάσα πιθανότητα ενυπάρχουν στον καθένα, αλλά, επειδή υποτάσσονται από τους νόμους και τις καλύτερες επιθυμίες μαζί με την λογική, σε μερικούς από τους ανθρώπους εκλείπουν παντελώς ή απομένουν λίγες και ανίσχυρες, ενώ σε άλλους γίνονται ισχυρότερες και περισσότερες. Και ποιες είναι οι επιθυμίες που εννοείς; Αυτές που ξεσηκώνονται στον ύπνο μας, είπα, όταν το άλλο μέρος της ψυχής γαληνεύει, εκείνο δηλαδή που είναι λογικό και ήμερο και που κυβερνάει, ενώ το άλλο, το κτηνώδες και άγριο μέρος της, αφού κορεστεί από φαγητά ή από μέθη, σκιρτά και, παραμερίζοντας τον ύπνο, ζητάει να φύγει και να ικανοποιήσει απόλυτα τις ορέξεις του. Ξέρεις καλά πως σε μια τέτοια περίπτωση τολμά να κάνει τα πάντα σαν να έχει απελευθερωθεί και απαλλαγή από κάθε ντροπή και φρόνηση(...)*⁶⁷

Αλλά και οι Χριστιανοί ασκητές του 6^{ου} αιώνα είχαν περιγράψει το ασυνείδητο στην πλήρη δυναμική μορφή του. Ο Ιωάννης ο Σιναΐτης γράφει: *«Ομιλούν οι πιο ακριβολόγοι από τους Πατέρας και για μία άλλη έννοια, λεπτότερη από τις προηγούμενες, η οποία σύμφωνα με ορισμένους αποκαλείται παραρριπισμός του νοός. Αυτή η έννοια παρευθύς, χωρίς να μεσολαβήσει χρόνος ή λόγος ή εικόνα, παρουσιάζει με περισσότερη οξύτητα το πάθος στον άνθρωπο.»*⁶⁸

Η απελευθέρωση αυτών των χαοτικών δυνάμεων(μέσω της τέχνης, ή άλλων ερεθισμάτων) οδηγεί στην αύξηση της ψυχό-νοητικής εντροπίας, οπότε η διάλυση της Οντολογικής Μορφής καθίσταται αναπόφευκτη.

⁶⁷Πλάτων, *Πολιτεία*, βιβλ. Ένατο, Έκδ. Κάκτος, Αθήνα, 1992, σσ.25-27

⁶⁸ Ιωάννου του Σιναΐτου, Κλίμαξ, (Λόγος ΙΕ', 73), Έκδ. Ι. Μονής του Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής, 1978.σ.211

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ :

A) Αρκετές πληροφορίες για την αίρεση τού« ελευθέρου πνεύματος», στην οποία όπως είδαμε ανήκε ο Hieronymus Bosch , μας δίνει ο Νόρμαν Κόν :

« **Μία ελίτ ανήθικων υπερανθρώπων. Η αίρεση του Ελευθέρου Πνεύματος.**

Σε σύγκριση με τα πολλά, που έχουν γραφεί για την αίρεση των Καθαρών, Αλβιγηνών ή Νέο-Μανιχαϊκών, τα κείμενα για την αίρεση του Ελευθέρου Πνεύματος ή της Πνευματικής Ελευθερίας είναι όντως λιγοστά. Δεν είναι παράξενο, γιατί ενώ οι τέλειοι Καθαροί κυριάρχησαν στην θρησκευτική ζωή ενός μεγάλου μέρους της νότιας Γαλλίας επί πενήντα ή περισσότερα χρόνια , ώσπου να συντριβούν από μία σταυροφορία που άλλαξε την ιστορία της Γαλλίας, η ιστορία των μυημένων του Ελευθέρου Πνεύματος είναι λιγότερο εμφανώς δραματική. Κι ωστόσο, στην κοινωνική – σε αντιδιαστολή προς την καθαρά πολιτική – ιστορία της δυτικής Ευρώπης , η αίρεση του ελευθέρου πνεύματος έπαιξε σημαντικότερο ρόλο από τον Καθαρισμό. Η περιοχή στην οποία εκτεινόταν ήταν πολύ μεγάλη , με τα μεσαιωνικά μέτρα. Τον 14^ο αιώνα, όταν ένας άνθρωπος στην Μοραβία ήθελε να γίνει δεκτός σε μία από τις κοινότητες της, διέσχιζε ολόκληρη την Ευρώπη, ώσπου να γίνει δεκτός σε μία κοινότητα στην Κολονία .Ενώ οι γυναίκες μυημένες πήγαιναν από την Κολονία σε κοινότητα στα βάθη της Σιλεσίας, κάπου 600 χιλιόμετρα μακριά.Έπειτα από έναν αιώνα, μία ομάδα μυημένων από την Πικαρδία επηρέασε αξιόλογα την επανάσταση των Θαβωριτών στην Βοημία ...Συνεπώς η αίρεση του Ελευθέρου Πνεύματος, κατέχει δικαιωματικά θέση σε όλες τις επισκοπήσεις της επαναστατικής εσχολογίας – και αυτό εξακολουθεί να αληθεύει, μολονότι οι οπαδοί της δεν ήταν κοινωνικοί επαναστάτες και δεν στρατολογούσαν μέλη από τους αναστατωμένους φτωχούς των άστεων. Ήταν στην πραγματικότητα γνωστικοί, που ενδιαφέρονταν για την ιδιωτική τους σωτηρία .Αλλά η γνώση στην οποία έφθασαν ήταν ένας οιονεί μυστικιστικός αναρχισμός – μία κατάφαση στην ελευθερία τόσο απερίσκεπτη και τόσο απόλυτη , ώστε ισοδυναμούσε με πλήρη άρνηση κάθε λογής περιστολής και περιορισμού.»(βλ. Νόρμαν Κόν , *Αγώνες για την έλευση της χιλιετούς Βασιλείας του Θεού. Επαναστάτες χιλιαστές και μυστικιστές αναρχικοί του Μεσαίωνα*, Μετ. Β.Τομανάς,Σκόπελος: Εκδόσεις Νησίδες , 1999.σ.154)

.....
B)Ξαναγυρίζοντας στο θέμα του ηλεκτρονικού χρήματος (τραπεζικές κάρτες) ο καθηγητής Achille C. Varzi παρατηρεί:«...εάν το χρήμα στην αρχαιότητα ήταν σαν ένα έργο τέχνης, το σύγχρονο είναι σαν ένα έργο μοντέρνας τέχνης , όσον αφορά το ηλεκτρονικό χρήμα ...αυτό πλέον είναι κανονική post-moderna τέχνη.»[βλ. Achille C. Varzi (Department of Philosophy, Columbia University),*Il denaro è un'opera d'arte (o quasi)*,Pubblicato in *Quaderni dell'Associazione per lo Sviluppo degli Studi di Banca e Borsa*, 24 (2007), 17–39]

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ Μ.Χ

1.Πράξεις των Αποστόλων

2.Πλωτίνος, Εννεάς Δευτέρα, ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥΣ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Η'9 – 25

(Σίμων ο Μάγος)

Εζούσε όμως εις την πόλιν εκείνην και κάποιος άνθρωπος, ονόματι Σίμων, ο οποίος έκανε μαγείες και εξέπληττε τον λαόν της Σαμαρείας, λέγων διά τον εαυτόν του, ότι είναι κάποιος μεγάλος. Επρόσεχαν δε εις αυτόν όλοι, μικροί μεγάλοι, και έλεγαν: Αυτός είναι η μεγάλη δύναμις του Θεού. Επρόσεχαν δε εις αυτόν, διότι επί πολύν χρόνον τους είχε καταπλήξει με τας μαγείας του. Όταν όμως επίστευσαν εις τον Φίλιππον, που εκήρυττε το χαρμόσουν μήνυμα περί της βασιλείας του Θεού και περί του προσώπου του Ιησού Χριστού, εβαπτίζοντο και άνδρες και γυναίκες. Αλλά και ο ίδιος ο Σίμων επίστευσεν και αφού εβαπτίσθη, έμενε συνεχώς και με επιμονήν κοντά εις τον Φίλιππον. Βλέπων δε τα υπερφυσικά θαύματα και τα σημεία, που εγίνοντο από τον Φίλιππον, εθαύμαζε και εξεπλήσσετο, διότι αυτός δεν ημπορούσε να κάνει τα ίδια. Όταν δε ήκουσαν οι Απόστολοι, πού ήσαν εις τα Ιεροσόλυμα, ότι η Σαμάρεια εδέχθη τον λόγον του θεού, έστειλεν προς τους Σαμαρείτας τον Πέτρον και τον Ιωάννην. Αυτοί δε αφού κατέβηκαν εις την Σαμάρειαν, προσευχήθησαν υπέρ των Σαμαρειτών, διά να λάβουν τα χαρίσματα του Αγίου πνεύματος. Διότι δεν είχε ακόμη κατεβή εις κανέναν από αυτούς το Άγιον Πνεύμα· ήσαν δε μόνον βαπτισμένοι εις το όνομα του Κυρίου Ιησού. Τότε έβαζαν οι Απόστολοι επάνω εις αυτούς τα χέρια των και έπαιρναν εκείνοι Πνεύμα Αγιον. Όταν όμως ο Σίμων είδε ότι με την επίθεσιν των χειρών των Αποστόλων μετεδίδοντο τα θαυμαστά χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, επρόσφερε εις αυτούς χρήματα λέγων· «δώστε και εις εμέ αυτήν την εξουσία, ώστε εις οποιονδήποτε βάλω επάνω τα χέρια, να παίρνη Πνεύμα Αγιον». Ο Πέτρος όμως είπε προς αυτόν με αγανάκτησιν· «το χρήμα σου μαζή με σένα ας καταστραφή και ας χαθή, διότι ενόμησες ότι αποκτάται με χρήματα η δωρεά του θεού. Δεν υπάρχει εις σε μερίδιον ούτε κλήρος εις τας δωρεάς του Αγίου Πνεύματος, διά τας οποίας γίνεται λόγος. Και τούτο, διότι η καρδιά σου δεν είναι ειλικρινής και ανιδιοτελής ενώπιον του Θεού. Μετανόησε, λοιπόν, από αυτήν την κακίαν σου και παρακάλεσε τον Θεόν, μήπως τυχόν και σου συγχωρηθή η πονηρά αυτή επιπόνησις της καρδιάς σου. Αμφιβάλλω όμως, διότι σε βλέπω να είσαι μέσα εις πικράν χολήν, που σου δημιουργεί η κακία σου, και μέσα εις τα δεσμά της αδικίας». Απάντησε τότε ο Σίμων και είπε· «παρακαλέσατε και σεις για μένα τον Θεό, να μη πέση επάνω μου κανένα από τα κακά, που είπατε». Και οι μεν λοιπόν Απόστολοι, αφού επεβεβαίωσαν με τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος το κήρυγμα περί του Κυρίου Ιησού, επέστρεψαν εις Ιερουσαλήμ και καθώς προχωρούσαν εκήρυτταν εις πολλά χωριά των Σαμαρειτών το Ευαγγέλιον.

Πλωτίνος, Εννεάς Δευτέρα, ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥΣ

Ι. Επειδή λοιπόν η απλή φύση του Αγαθού εμφανίστηκε σ' εμάς και ως κάτι πρωταρχικό - διότι καθετί που δεν είναι πρωταρχικό δεν είναι απλό - και ως κάτι που δεν περιέχει τίποτα μέσα του, αλλά έχει ενότητα, και επειδή η φύση του λεγόμενου Ενός είναι η ίδια - δεδομένου ότι αυτή δεν είναι κάτι άλλο και ύστερα είναι ένα, ούτε το Αγαθό είναι κάτι άλλο και ύστερα είναι Αγαθό - πρέπει, είτε αναφερόμαστε στο Ένα είτε αναφερόμαστε στο Αγαθό, να θεωρούμε ότι αναφερόμαστε στην ίδια φύση, και να το ονομάζουμε Ένα όχι σαν να του αποδίδουμε κάποιον χαρακτηρισμό αλλά σαν να το αποσαφηνίζουμε σ' εμάς τους ίδιους, όσο μας είναι δυνατόν. Το ονομάζουμε μάλιστα πρωταρχικό υπό την έννοια ότι είναι απλούστατο, ενώ πάλι το χαρακτηρίζουμε αύταρκες υπό την έννοια ότι δεν αποτελείται από περισσότερα του ενός μέρη· σε αντίθετη περίπτωση, θα ήταν εξαρτημένο από τα εξ'ων συνετέθη. Λέμε επίσης ότι δεν είναι μέσα σε κάτι άλλο, διότι καθετί που είναι μέσα σε κάτι άλλο προέρχεται και από κάτι άλλο. Αν, συνεπώς, δεν προέρχεται από κάτι άλλο, δεν είναι σε κάτι άλλο και επίσης δεν είναι καμιάς μορφής σύνθετο, αναγκαστικά δεν υπάρχει τίποτα πάνω από αυτό. Δεν πρέπει λοιπόν να κατευθυνθούμε προς άλλες αρχές, αλλά να τοποθετήσουμε πρώτο αυτό, και μετά, εν συνέχεια αυτού, τον νοϋ, αυτό που νοεί πρωταρχικώς, και ύστερα, μετά από τον νοϋ, την ψυχή - αυτή είναι η τάξη που αντιστοιχεί στη φύση των πραγμάτων - χωρίς να τοποθετήσουμε στον κόσμο των νοητών ούτε περισσότερα ούτε λιγότερα από τούτα. Διότι αυτοί που θα τοποθετήσουν περισσότερα θα πουν είτε ότι η ψυχή και ο νοϋς είναι το ίδιο πράγμα είτε ότι ο νοϋς και το πρώτο είναι το ίδιο πράγμα. Το ότι όμως διαφέρουν μεταξύ τους έχει αποδειχτεί σε πολλά σημεία. Αυτό που απομένει να εξετάσουμε εδώ είναι αν πρέπει εμείς να τοποθετήσουμε επί πλέον των τριών αυτών όποια τυχόν άλλη φύση μπορεί να υπάρχει εκτός από τις εν λόγω. Κανείς δεν θα μπορούσε να βρει οποιαδήποτε αρχή απλούστερη από την αρχή των πάντων, για την οποία είπαμε ότι βρίσκεται στην κατάσταση που περιγράψαμε, ούτε υπέρτερη. Άλλωστε δεν θα πουν ότι υπάρχει μία αρχή δύναμι και μία άλλη ενεργεία· διότι είναι γελοίο ανάμεσα στα ενεργεία και άυλα όντα να εισάγουμε διαιρέσεις σε πράγματα δύναμι και ενεργεία, δηλαδή σε φύσεις πολλαπλές. Ούτε και σε όσα έρχονται μετά από αυτά. Δεν μπορεί δηλαδή να σκεφτεί κανείς ότι ένας νοϋς βρίσκεται σε κάποιας μορφής ησυχία και ένας άλλος, τρόπον τινά, κινείται. Διότι τι θα σήμαινε η ησυχία του νοϋ, τι η κίνησή του και η φορά του προς τα εμπρός, και πάλι τι θα σήμαινε η απραξία του ενός ή η εργασία του άλλου νοϋ; Ο νοϋς είναι όπως είναι, πάντοτε ο ίδιος, ευρισκόμενος σε σταθερή ενέργεια· όσο για την κίνηση προς αυτόν και γύρω από αυτόν, τούτη πια είναι έργο της ψυχής, και από τον νοϋ με κατεύθυνση την ψυχή έρχεται μία λογική αρχή που δημιουργεί τη νοητική ψυχή και όχι κάποια άλλη φύση ενδιάμεση νοϋ και ψυχής. Επί πλέον, η υπόθεση ότι ο ένας νοϋς νοεί και ο άλλος νοεί ότι νοεί δεν αποτελεί βεβαίως λόγο για να δημιουργήσουμε πολλούς νόες. Αφού, κι αν εδώ άλλο είναι να νοεί ο νοϋς και άλλο να νοεί ότι νοεί, η νόησή του ωστόσο αποτελεί ενιαία εκδήλωση, όχι άμοιρη αντιλήψεως των ενεργημάτων της. Είναι γελοίο όμως να υποθέσουμε ότι αυτό συμβαίνει με τον αληθινό νοϋ, αλλά ο νοϋς που νοεί ότι νοεί ταυτίζεται σε κάθε περίπτωση με τον νοϋ που νοεί. Ειδάλλως, ο ένας νοϋς μόνο θα νοεί και ο άλλος θα νοεί ότι νοεί, αλλά ο νοϋς που νοεί θα είναι άλλος και όχι ο ίδιος. Αν όμως υποστηρίξουν ότι πρόκειται για θεωρητική κατασκευή, κατά πρώτον απομακρύνονται από την άποψη που δέχεται την ύπαρξη περισσότερων της μίας υποστάσεων. Έπειτα πρέπει να προβληματιστούμε για το κατά πόσο και οι θεωρητικές κατασκευές επιτρέπουν την

παραδοχή ότι ο νους μόνο νοεΐ, χωρίς να έχει την επίγνωση ότι ο εαυτός του είναι που νοεΐ. Αν αυτό συνέβαινε σ' εμάς, που συνεχώς παρακολουθούμε τις ορμές και τα διανοήματα μας, έστω και μικρή να είναι η αξία μας, θα μας κατηγορούσαν για άφρονες. Όταν βέβαια ο αληθινός νους στις νοήσεις του νοεΐ τον ίδιο τον εαυτό του και το αντικείμενο των νοήσεών του δεν βρίσκεται έξω από αυτόν, αλλά αντικείμενο των νοήσεών του είναι αυτός ο ίδιος, αναγκαστικά στη νόησή του έχει τον εαυτό του και βλέπει τον εαυτό του· βλέποντας λοιπόν τον εαυτό του, τον βλέπει όχι χωρίς νόηση αλλά να νοεΐ. Συνεπώς στην πρωταρχική νόησή του θα έχει, ως ένα και το αυτό πράγμα με κείνη, και το ότι νοεΐ ότι νοεΐ. Στον κόσμο των νοητών λοιπόν ούτε ως θεωρητική κατασκευή δεν είναι απλός ο νους. Αν μάλιστα - όπως ακριβώς συμβαίνει - νοεΐ πάντοτε, πού μπορεί να σταθεί η θεωρητική κατασκευή που διαχωρίζει τη νόηση από τη νόηση της νόησης; Αν μάλιστα κάποιος προτείνει επί πλέον κάποια τρίτη θεωρητική κατασκευή, μετά από τη δεύτερη που λέει ότι νοεΐ ότι νοεΐ, κι αυτή η τρίτη έλεγε ότι νοεΐ ότι νοεΐ ότι νοεΐ, το άτοπο θα ήταν ακόμα περισσότερο καταφανές. Γιατί δηλαδή να μην πάμε με τον τρόπο αυτό επ' άπειρον; Αλλά όταν κάποιος κάνει τη λογική αρχή να παράγεται από τον νου και μετά κάνει κάποια άλλη λογική αρχή να έρχεται στην ψυχή από την πρώτη αυτή λογική αρχή, ώστε να καταστήσει την πρώτη λογική αρχή διάμεσο μεταξύ ψυχής και νου, θα στερήσει την ψυχή από τη νόηση, αν δεν αντλεί την αρχή της νόησής της από τον νου αλλά από μίαν άλλη αρχή, τη διάμεση· θα έχει είδωλο λογικής αρχής και όχι λογική αρχή, και ούτε θα ορίζει καθόλου τον νου ούτε καθόλου θα νοεΐ.

Δεν πρέπει λοιπόν να τοποθετήσει κάποιος περισσότερα όντα από αυτά ούτε να κάνει περιπτές θεωρητικές κατασκευές σχετικά με τα νοητά, που άλλωστε δεν τις επιδέχονται, αλλά πρέπει να πει ότι υπάρχει ένας και μοναδικός νους που βρίσκεται αιώνια στην ίδια κατάσταση, απολύτως αμετακίνητος, μιμούμενος, στο μέτρο των δυνάμεών του, τον Πατέρα. Να πει επίσης ότι ένα μέρος της ψυχής μας προσβλέπει πάντοτε προς τον κόσμο των νοητών, ένα άλλο προς τα πράγματα αυτού του κόσμου και ένα άλλο στο διάμεσο τούτων· καθώς δηλαδή η ψυχή είναι μία φύση μέσα σε πολλές δυνατότητες, μερικές φορές το σύνολό της ακολουθεί το καλύτερο μέρος της ίδιας και του όντος, ενώ μερικές φορές το χειρότερο μέρος της έλκεται προς τα κάτω και συμπαρασύρει το μεσαίο, διότι δεν θα ήταν δίκαιο να παρασυρθεί προς τα κάτω ολόκληρη. Το πάθημά της αυτό οφείλεται στο ότι δεν παρέμεινε στο ωραιότατο, όπου παραμένει η ψυχή που δεν είναι μέρος, και που ούτε εμείς είμαστε ακόμη μέρος της, και κάνει το σύνολο του σώματος ικανό να έχει ό,τι μπορεί να έχει από αυτήν, η ίδια όμως παραμένει χωρίς προβλήματα και χωρίς να κυβερνά το σώμα με τη διάνοιά της ούτε επανορθώνοντας τίποτα, αλλά διευθετώντας το με μία θαυμαστή δύναμη, θεώμενη εκείνο που είναι πριν από αυτήν. Όσο πιο πολύ δίνεται στη θέασή του, τόσο πιο ωραία και πιο δυνατή γίνεται. Λαμβάνει λοιπόν από εκεί και δίνει σ' αυτό που έρχεται μετά από αυτήν και, καθώς φωτίζεται συνέχεια, έτσι φωτίζει κι αυτή. Φωτιζόμενη λοιπόν πάντοτε και έχοντας αδιάκοπα το φως, το δίνει σε όσα έρχονται συνεχόμενά της, τα οποία πάντοτε κατέχονται και αρδεύονται από το φως αυτό και, στον βαθμό που τους είναι δυνατόν, απολαμβάνουν τη ζωή. Μοιάζει με μία φωτιά που είναι κάπου στη μέση, και όποιος μπορεί ζεσταίνεται. Ωστόσο η φωτιά έχει κάποιο μέτρο· όταν όμως αναφερόμαστε σε δυνάμεις που δεν έχουν μέτρο και που δεν έχουν χωριστεί από τα όντα, πώς μπορεί αυτές να υπάρχουν, αλλά να μη μετέχει σ' αυτές τίποτα; Είναι αναγκαίο το καθετί να δίνει από τα δικά του και σε κάτι άλλο, ειδάλλως το Αγαθό δεν θα είναι Αγαθό. Ο νους δεν θα είναι νους, η ψυχή δεν θα είναι ψυχή, αν μαζί με την πρωταρχική ζωή δεν ζει και κάποια δεύτερη, όσο υπάρχει το πρωταρχικό. Είναι ανάγκη λοιπόν όλα να είναι πάντοτε συνεχόμενα το ένα με το άλλο, και

αυτά που είναι διαφορετικά από το πρώτο να υπόκεινται σε γένεση υπό την έννοια ότι προέρχονται από άλλη αρχή. Αυτά για τα οποία λέγεται ότι υπόκεινται σε γένεση δεν έγιναν τώρα, αλλά γίνονταν και θα γίνονται πάντοτε· ούτε θα φθαρεί τίποτα, παρά μόνο τα πράγματα που έχουν κάτι στο οποίο να μεταβληθούν· αυτά που δεν έχουν κάτι στο οποίο να μεταβληθούν δεν θα φθαρούν. Αν κάποιος πει ότι θα μεταβληθεί σε ύλη, γιατί να μην πει ότι και η ύλη επίσης θα μεταβληθεί; Κι αν θα το πει αυτό, θα του απαντήσουμε ότι σε τέτοια περίπτωση ποια ανάγκη υπήρχε να υπόκειται σε γένεση η ύλη; Αν πουν ότι η γένεσή της ήταν κάτι αναγκαίο, θα πούμε ότι και τη στιγμή αυτή η ίδια αναγκαιότητα υπάρχει. Αν όμως η ύλη πρόκειται να εγκαταλειφθεί μόνη της, οι Θεϊκές αρχές δεν θα βρίσκονται παντού αλλά σε κάποιον ορισμένο τόπο και θα μοιάζουν να είναι περιτειχισμένες. Κι αν αυτό δεν μπορεί να συμβεί, η ύλη θα φωτιστεί από αυτές. Αν πρόκειται να πουν ότι η ψυχή δημιούργησε τον κόσμο όταν, θα λέγαμε, «έριξε τα φτερά της» το πάθημα τούτο δεν είναι της ψυχής του σύμπαντος. Αλλά αν πρόκειται να πουν ότι δημιούργησε τον κόσμο ως αποτέλεσμα του ηθικού της παραπτώματος, ας μας πουν την αιτία του παραπτώματος. Πότε υπέπεσε σ' αυτό; Αν από πάντα, θα μένει πάντα στην κατάσταση αυτή, σύμφωνα με τον συλλογισμό τους. Αν είχε κάποια συγκεκριμένη αρχή, γιατί δεν άρχισε πριν από αυτή; Εμείς όμως λέμε ότι η δημιουργική δύναμη της ψυχής δεν ήταν η κλίση αλλά μάλλον η μη κλίση. Αν η ψυχή κλίνει, η αιτία ολοφάνερα είναι το ότι λησμόνησε τα νοητά· αν όμως τα λησμόνησε, τότε πώς δημιουργεί; Από πού αλλού δηλαδή δημιουργεί, παρεκτός από αυτά που είδε στον νοητό κόσμο; Αν όμως δημιουργεί ενθυμούμενη τα νοητά, δεν κλίνει καθόλου, ούτε κι αν ακόμα τα έχει αμυδρά μέσα της. Τότε δεν θα κλίνει προς τα εκεί για μην τα βλέπει αμυδρά; Γιατί, αν έχει την οποιαδήποτε έστω μνήμη των νοητών, να μη θέλει να επιστρέψει εκεί; Τι πλεονέκτημα άλλωστε θα σκεφτόταν ότι θα προκύψει για την ίδια με το να δημιουργήσει τον κόσμο; Είναι γελοίο να πούμε ότι το έκανε για να κερδίσει τιμές, είναι σκέψη που ταιριάζει σε όσους μεταφέρουν σ' αυτήν χαρακτηριστικά των αγαματοποιών του εδώ κόσμου. Και πάλι, αν δημιουργούσε τον κόσμο βάσει της διάνοιάς της και η δημιουργική δύναμη δεν της ήταν φυσική, και η δύναμή της αυτή δεν ήταν δημιουργική, πώς δημιούργησε τούτον τον συγκεκριμένο κόσμο; Ή τότε πρόκειται να τον καταστρέψει; Αν δηλαδή άλλαξε γνώμη που τον εφτίαξε, τι περιμένει; Αν δεν έχει αλλάξει μέχρι στιγμής γνώμη, αυτό δεν πρόκειται να γίνει ποτέ, διότι με τον καιρό, αφού συνήθισε πια, θα γίνει ακόμα πιο φιλική μαζί του. Αν περιμένει τις ξεχωριστές ψυχές, αυτές έπρεπε να μην έρθουν πια πάλι στον κόσμο της γένεσης, καθώς στην προηγούμενη γένεσή τους δοκίμασαν τα του εδώ κόσμου· έτσι έπρεπε να είχαν εγκαταλείψει τον ερχομό τους. Ούτε πρέπει να θεωρήσουμε κακή τη γένεση του κόσμου τούτου, επειδή σ' αυτόν υπάρχουν πολλές δυσκολίες· τούτο σημαίνει ότι απαιτούν πιο πολλά από αυτόν, εφόσον αξιώνουν να ταυτίζεται με τον νοητό κόσμο και όχι να είναι απλώς εικόνα εκείνου. Ποια όμως ωραιότερη εικόνα εκείνου θα μπορούσε να υπάρξει; Ποια άλλη φωτιά εκτός από τούτη θα ήταν καλύτερη εικόνα της φωτιάς του νοητού κόσμου; Ή ποια άλλη γη εκτός από τούτη, μετά από την εκεί γη; Ποια άλλη σφαίρα θα ήταν ακριβέστερη, σοβαρότερη και τακτικότερη στην κυκλική της κίνηση μετά την εκεί σφαίρα του νοητού κόσμου, που περιέχει η ίδια τον εαυτό της; Και ποιος άλλος ήλιος θα μπορούσε να υπάρχει, μετά από τον νοητό ήλιο και πριν από αυτόν τον οποίο βλέπουμε; Αυτοί όμως μολονότι έχουν σώμα, όπως έχουν οι άνθρωποι, και επιθυμίες και λύπες και οργές, τη δική τους δύναμη δεν την υποτιμούν και λένε ότι μπορούν ν' αγγίξουν το νοητό, αλλά ότι ο ήλιος δεν έχει τέτοια δύναμη, που να είναι περισσότερο άτρωτη από τα πάθη σε σχέση με τη δική μας, που να έχει καλύτερη τάξη και να είναι περισσότερο αναλλοίωτη, ούτε που να έχει φρόνηση καλύτερη απ' ό,τι εμείς που η γένεσή μας ήρθε πριν από λίγο και που τόσα πολλά εμπόδια και πλάνες μας κρατάνε μακριά από την

αλήθεια. Και λένε ότι η δική τους ψυχή είναι αθάνατη και θεική, και το ίδιο η ψυχή των χειρότερων ανθρώπων, αλλά σύμπας ο ουρανός και τα εκεί άστρα, τα σώματα δηλαδή που συντίθενται από πολύ ωραιότερα και καθαρότερα μέρη, δεν μετέχουν καθόλου στην αθάνατη ψυχή, παρ' ότι βλέπουν στον κόσμο εκείνο τη διάταξή του, την ευσημοσύνη και την ευταξία του, και μάλιστα κατηγορούν την αταξία που επικρατεί εδώ στη γη. Μοιάζει σαν η αθάνατη ψυχή να διάλεξε επιτήδες τον χειρότερο τόπο και να προτίμησε να παραχωρήσει τον καλύτερο τόπο στη θνητή ψυχή. Παράλογο όμως είναι και το ότι παρεισάγουν αυτή την άλλη ψυχή, την οποία συνιστούν από τα στοιχεία· διότι πώς θα μπορούσε να έχει την οποιαδήποτε ζωή το συνιστώμενο από στοιχεία; Πραγματικά, η κράση τους κάνει ή το θερμό ή το ψυχρό ή το μείγμα των δυο τούτων και πάλι ή το ξηρό ή το υγρό ή το μείγμα των δυο τούτων. Και ποια μπορεί να είναι η συνοχή που προσδίδει η ψυχή στα στοιχεία, όταν η ίδια είναι υστερογενής και προέρχεται από αυτά; Τη στιγμή όμως που της αποδίδουν επιπροσθέτως και αντίληψη και βούληση και μύρια άλλα, τι θα μπορούσε να πει κανείς; Αντίθετα, επειδή δεν τιμούν τη δημιουργία αυτή ούτε τη γη αυτή, λένε ότι για τους ίδιους έγινε μία καινούρια γη στην οποία θα πάνε από εδώ, και ότι αυτή είναι η λογική του κόσμου. Ωστόσο, ποιος ο λόγος να πάνε αυτοί εκεί, στο υπόδειγμα ενός κόσμου που μισούν; Και ποια είναι η προέλευση του υποδείγματος αυτού; Κατά τη γνώμη τους, αυτό έγινε όταν ο δημιουργός του έκλεινε πια προς αυτό τον κόσμο. Αν όμως ο ίδιος ο δημιουργός έδειξε μεγάλη φροντίδα, ώστε, μετά τον νοητό κόσμο τον οποίο είχε, να δημιουργήσει έναν άλλο κόσμο -και τι ανάγκη υπήρχε για να ενεργήσει έτσι; - και αν αυτός υπήρχε πριν από τον δικό μας κόσμο, για ποιο λόγο τον δημιούργησε; Για να προστατευτούν οι ψυχές. Πώς συνέβη λοιπόν; Δεν προστατεύτηκαν, ώστε η δημιουργία αυτή πήγε χαμένη. Αν όμως τον δημιούργησε μετά από τον κόσμο, λαμβάνοντας τη μορφή από τον κόσμο και βγάζοντας την από την ύλη, τότε η εμπειρία τους στον κόσμο αυτό θα ήταν αρκετή ώστε οι ψυχές που τη δοκίμασαν να προστατευτούν. Αν όμως διεκδικούν το ότι αυτοί έλαβαν τη μορφή του κόσμου στις ψυχές τους, τι το καινούριο λένε; Τι πρέπει όμως να πούμε για τις άλλες υποστάσεις που εισάγουν, τις αναχωρήσεις, τις αποτυπώσεις, τις μεταμέλειες; Αν αυτά δηλαδή τα θεωρούν παθήματα της ψυχής, όταν μεταβάλλει γνώμη, και αποτυπώσεις, όταν βρίσκεται σε θεωρία όχι των όντων αλλά των εικόνων των όντων, τότε πρόκειται για νεολογισμούς που σκοπό έχουν τη δημιουργία δικής τους φιλοσοφικής τάσης. Κι όλα τούτα τα μηχανεύονται σαν να μη συνδέονται με την αρχαία ελληνική σκέψη, ενώ οι Έλληνες τα γνώριζαν όλα αυτά καθαρά και μιλούσαν χωρίς στόμφο για τις αναβάσεις από το σπήλαιο και για την πορεία προς την ολοένα και αληθέστερη θέαση. Εν γένει, άλλα έχουν πάρει από τον Πλάτωνα, ενώ άλλα, στα θέματα όπου καινοτομούν για να διατυπώσουν δική τους φιλοσοφία, ελέγχονται έξω από την αλήθεια. Διότι και οι δίκες και οι ποταμοί του Άδη και οι μετενσαρκώσεις προέρχονται από τον Πλάτωνα. Και η πολλαπλότητα των νοητών, τον, ο νους, ο δημιουργός που είναι άλλος από τον νου, η ψυχή, όλα αντλήθηκαν από αυτά που λέει Τίμαιος. Λέει δηλαδή ο Πλάτων ότι ο δημιουργός αυτού του σύμπαντος «σκέφτηκε ότι αυτό έπρεπε να περιέχει όλες τις ιδέες που ο νους διακρίνει ως υπάρχουσες μέσα σ' αυτό που είναι το αληθινό ζωντανό πλάσμα» Εκείνοι όμως, επειδή δεν κατάλαβαν, εξέλαβαν ότι εννοεί πως υπάρχει ένας νους που περιέχει όλα τα όντα σε ησυχία, ένας άλλος, διαφορετικός από αυτόν νους, που θεάται τα όντα, και ένας άλλος νους διανοούμενος - πολλές φορές όμως στη θέση του διανοούμενου νου βάζουν ως δημιουργό την ψυχή - και νομίζουν ότι αυτός είναι κατά τον Πλάτωνα ο δημιουργός, απέχοντας πολύ από το να γνωρίζουν ποιος είναι ο δημιουργός. Συνολικά πάντως παραποιούν τη θεωρία του για τον τρόπο της δημιουργίας και για άλλα πολλά και υποβιβάζουν τις αντιλήψεις του ανδρός, λες κι αυτοί έχουν κατανοήσει τη νοητή φύση

ενώ εκείνος και οι άλλοι ευλογημένοι άνθρωποι όχι. Με το να ονομάζουν εξ άλλου πληθώρα νοητών όντων, νομίζουν ότι θα δείξουν πως ανακάλυψαν την ακριβή αλήθεια. ενώ με την ίδια αυτή πληθώρα οδηγούν τη νοητή φύση σε εξομοίωση με την αισθητή και την κατώτερη φύση, τη στιγμή που για τον κόσμο των νοητών πρέπει να επιδιώκουμε τον μικρότερο δυνατό αριθμό όντων και να τελειώνουμε με την απόδοση των πάντων σ' αυτό που έρχεται μετά το πρώτο, καθώς εκείνο είναι τα πάντα , και ο πρωταρχικός νους και η ουσία και όσα άλλα ωραία ακολουθούν την πρωταρχική φύση. Τρίτη έρχεται η μορφή της ψυχής· εκείνοι όμως τις διαφορές μεταξύ των ψυχών έπρεπε να τις ανιχνεύουν στα παθήματα ή στη φύση, και τους θεϊκούς εκείνους άνδρες να μην τους διασύρουν καθόλου, αλλά να παραδέχονται καλοπροαίρετα όσες ιδέες παίρνουν από αυτούς, ως παλαιότερους , και είναι σωστά ειπωμένες: την αθανασία της ψυχής, τον νοητό κόσμο, τον πρωταρχικό θεό, το ότι η ψυχή πρέπει να αποφεύγει τη συνύπαρξη με το σώμα, τον χωρισμό από το σώμα, τη φυγή από τον κόσμο της γένεσης προς τον κόσμο της ουσίας. Αυτά άλλωστε υπάρχουν στον Πλάτωνα, και, όταν εκείνοι τα αναπτύσσουν κατ' αυτό τον τρόπο με σαφήνεια, καλά κάνουν. Αν θέλουν να διαφωνήσουν στα παραπάνω, τα λόγια μας δεν έχουν φθόνο όταν τους λέμε να μην εκθέτουν σ' αυτούς που τους ακούνε τις δικές τους γνώμες μέσα από τον διασυρμό των Ελλήνων και τις ύβρεις προς αυτούς, αλλά να δείξουν την ορθότητα των αντιλήψεων που είναι προσωπικές τους και έρχονται σε αντίθεση με τις θεωρίες των Ελλήνων, εκφράζοντας τις με καλή προαίρεση και με φιλοσοφικό πνεύμα και με αίσθημα δικαιοσύνης όσο αφορά τα σημεία που διαφωνούν, αποβλέποντας στην αλήθεια, χωρίς να κυνηγούν τη φήμη με το να κατηγορούν στοχαστές οι οποίοι από την αρχαιότητα κρίθηκαν δίκαιοι από ανθρώπους όχι αμελητέους, λέγοντας ότι ίδιοι είναι καλύτεροι από εκείνους. Εξ άλλου, αυτά που είπαν οι παλαιοί για τα νοητά τα είπαν πολύ καλύτερα και με τρόπο αντάξιο πεπαιδευμένων ανθρώπων, όποτε όσοι δεν παρασύρονται από την απάτη που επιτίθεται εναντίων των ανθρώπων εύκολα θα καταλάβουν ότι τις θεωρίες αυτές τις πήραν τούτοι αργότερα από εκείνους, με κάποιες καθόλου προσήκουσες προσθήκες, εισάγοντας στα σημεία όπου θέλουν να εναντιωθούν κάθε είδους γενέσεις και φθορές, μεμφόμενοι αυτό τον κόσμο επικρίνοντας την κοινωνία ψυχής και σώματος, κατηγορώντας τον διοικητή του σύμπαντος αυτού, οδηγώντας τον δημιουργό σε ταύτιση με την ψυχή και αποδίδοντας στην ψυχή του παντός τα ίδια παθήματα που έχουν οι ψυχές οι οποίες βρίσκονται στα μέρη του σύμπαντος.

Το ότι αυτός ο κόσμος δεν έχει αρχή και δεν θα έχει τέλος, αλλά θα υπάρχει πάντοτε, όσο θα υπάρχουν νοητά, ειπώθηκε ήδη. Έχει επίσης ειπωθεί πριν από αυτούς ότι η κοινωνία της ψυχής μας με το σώμα δεν είναι προς όφελος της ψυχής. Αν όμως προσπαθούμε να εφαρμόσουμε στην ψυχή του σύμπαντος τα δεδομένα που προκύπτουν από τη δική μας, είναι όμοιο όπως αν σε μία ευνομούμενη πόλη πάρουμε τη συντεχνία των αγγειοπλαστών ή των σιδηρουργών και με βάση αυτή κατηγορούμε ολόκληρη την πόλη. Πρέπει όμως να υπολογίσουμε τις διαφορές ανάμεσα στην ψυχή του σύμπαντος και τη δική μας ως προς τη διοίκηση, καθώς δεν διοικεί το σώμα με τον ίδιο τρόπο ούτε είναι δεμένη μαζί του. Εκτός δηλαδή από τις άλλες διαφορές, αμέτρητες από τις οποίες αναφέραμε σε άλλα σημεία, έπρεπε να λάβουν υπόψη και το ότι είμαστε δεμένοι στο σώμα που ήδη είναι δεσμός. Η σωματική φύση άλλωστε είναι ήδη δεμένη στη συνολική ψυχή και δένει μαζί της ό,τι συμβεί να περιλάβει. Η ίδια όμως η ψυχή του σύμπαντος δεν θα μπορούσε να δεθεί από αυτά που έχει δέσει η ίδια, διότι εκείνη άρχει. Γι' αυτό και απέναντι σε κείνα, των οποίων όμως εμείς δεν έχουμε τον έλεγχο, είναι απαθής· και το μέρος της ψυχής του σύμπαντος που είναι στραμμένο προς το υπεράνω θείο διατηρείται ακέραιο και δεν εμποδίζεται, το μέρος όμως που δίνει ζωή στο σώμα δεν δέχεται από αυτό τίποτα. Σε κάθε περίπτωση, οτιδήποτε βρίσκεται μέσα σε κάτι άλλο παθαίνει αυτό που συμβαίνει στο

άλλο, το ίδιο όμως δεν δίνει από τον εαυτό του στο άλλο, το οποίο έχει τη δική του ζωή. Ας υποθέσουμε, επί παραδείγματι, ότι σ' ένα φυτό βάζουμε ένα κεντράδι αν κάτι συμβεί στο φυτό, το παθαίνει και το κεντράδι, αν όμως το τελευταίο ξεραθεί, αφήνει το φυτό να ζει τη δική του ζωή. Διότι κι αν ακόμα σβήσει η φωτιά που υπάρχει μέσα σου, δεν σημαίνει ότι έσβησε η φωτιά του σύμπαντος, αφού, έστω κι αν έσβηνε η τελευταία, η ψυχή στον κόσμο των νοητών δεν θα πάθαινε τίποτα, αλλά μόνο η σύσταση του σώματος, και εάν τα υπόλοιπα στοιχεία καθιστούσαν δυνατή την - ύπαρξη κάποιου άλλου κόσμου, την ψυχή στον κόσμο των νοητών δεν θα την ένοιαζε καθόλου. Επί πλέον ούτε η σύσταση του σύμπαντος και του καθενός ζωντανού πλάσματος είναι η ίδια· στον κόσμο των νοητών η ψυχή, θα λέγαμε, τρέχει και διατάζει τα πράγματα να παραμένουν στη θέση τους, στον εδώ όμως κόσμο, λες και τα μέρη προσπαθούν να ξεφύγουν, δένονται στη θέση τους με έναν δεύτερο δεσμό· στο σύμπαν όμως δεν έχουν που διαφύγουν. Άρα η ψυχή δεν χρειάζεται να τα κρατάει μαζί μέσα ούτε να τα ωθεί απ' έξω προς τα μέσα, αλλά η φύση της, μένει εκεί που θέλησε εξαρχής. Αν όμως κάποιο από τα μέρη του σύμπαντος κινηθεί σύμφωνα με τη φύση του, τα πράγματα, με τη φύση των οποίων η κίνηση δεν συμφωνεί, παθαίνουν αυτά, αλλά εκείνα που κινούνται έχουν σωστή φορά ως μέρη του όλου· τα άλλα όμως καταστρέφονται, καθώς δεν μπορούν ν' αντέξουν την τάξη του όλου, όπως στην περίπτωση που μία μεγάλη ομάδα χορευτών κινείται με τάξη και στη μέση της πορείας της βρεθεί μία χελώνα: αν αυτή δεν μπορέσει να ξεφύγει από την πορεία της εύτακτης κίνησης των χορευτών, θα πατηθεί, αν όμως ενέτασσε τον εαυτό της στην τάξη αυτή, δεν θα συνέβαινε και σ' αυτή κανένα κακό. Αν όμως ρωτάει κάποιος γιατί η ψυχή έφτιαξε τον κόσμο, είναι το ίδιο με το να ρωτάει γιατί υπάρχει ψυχή και γιατί ο δημιουργός δημιούργησε. Πρώτον, πρόκειται για ερώτημα των ανθρώπων που υποστηρίζουν ότι αυτό που υπάρχει πάντοτε έχει κάποια αρχή· έπειτα, αυτοί θεωρούν ότι αίτιο της δημιουργίας ήταν κάποιο πράγμα που μεταβαλλόταν από το ένα στο άλλο και άλλαζε. Πρέπει λοιπόν να διδαχτούν, αρκεί μόνο να δέχονταν τη διδαχή καλόπιστα, ποια είναι η φύση των πραγμάτων αυτών, ώστε να σταματήσουν τις εύκολες λειδορίες που κάνουν στα τίμια όντα, αντί να δείχνουν, όπως θα ήταν το πρόπον, μεγάλο σεβασμό. Διότι και τη διοίκηση του σύμπαντος δεν υπάρχει περιθώριο να την κατηγορήσει κανείς και να έχει δίκιο, και πρώτα απ' όλα επειδή φανερώνει το μέγεθος της νοητής φύσης. Αν δηλαδή ήρθε στη ζωή με τέτοιο τρόπο που η ζωή της δεν είναι αδιάθρονη - όπως συμβαίνει στα μικρότερα πράγματα που περιέχει και που δημιουργεί νύχτα και μέρα μέσα στην πολλή ζωή που έχει - αλλά είναι συνεχής και εναργής και πολλή, είναι σε όλα τα σημεία ζωή που δηλώνει ασύλληπτη σοφία, πώς δεν θα μπορούσε κάποιος να το ονομάσει «εικόνα» ζωντανή και ωραία «των νοητών Θεών». Και αν με τη μίμηση δεν είναι εκείνος ο νοητός κόσμος, αυτό ακριβώς είναι σύμφωνο με τη φύση της σε αντίθετη περίπτωση, δεν θα επρόκειτο για μίμησή του. Είναι όμως ψέμα το ότι η μίμηση δεν είναι πιστή προς το υπόδειγμα, διότι τίποτα δεν έχει παραλειφθεί από αυτά που πρέπει να έχει μία ωραία φυσική εικόνα. Το μίμημα μάλιστα υπάρχει κατ' ανάγκη, δεν είναι κατασκευή της σκέψης ή κάποιας τέχνης, διότι είναι αδύνατον το νοητό να είναι τελευταίο. Σε τέτοια περίπτωση έπρεπε η ενέργειά του να είναι διττή: απ' ενός, μέσα στον εαυτό του, απ' ετέρου, προς κάτι άλλο. Έτσι θα έπρεπε να είναι κάτι μετά από αυτό, διότι μόνο το πιο αδύνατο από τα όντα δεν έχει τίποτα κάτω από αυτό. Εκεί όμως τρέχει μία θαυμαστή δύναμη - άρα έχουμε και δημιουργία. Κι αν υπάρχει κάποιος άλλος κόσμος, ανώτερος από τούτον, αυτός ποιος είναι; Αν όμως πρέπει να υπάρχει ένας κόσμος που να διατηρεί την εικόνα του νοητού κόσμου, και δεν υπάρχει άλλος, τότε αυτός είναι τούτος ο κόσμος. Όλη η γη είναι γεμάτη από ποικίλα ζωντανά πλάσματα και από αθάνατα όντα, και τα πάντα μέχρι τον ουρανό είναι γεμάτα από αυτά. Τότε λοιπόν και τα άστρα, τόσο αυτά που βρίσκονται στις χαμηλές

σφαίρες όσο και αυτά που βρίσκονται στις ανώτατες, γιατί να μην είναι θεοί που κινούνται με τάξη και τηρούν αρμονική κυκλική πορεία; Γιατί να μην έχουν αρετή ή ποιο εμπόδιο υπάρχει σ' αυτά ως προς την απόκτηση της αρετής; Εκεί δεν υπάρχουν αυτά που κάνουν τους ανθρώπους εδώ κακούς, ούτε υπάρχει η ενοχλούσα και ενοχλούμενη κακία του σώματος. Για ποιο λόγο επίσης, μέσα στην αιώνια γαλήνη τους, να μην αντιλαμβάνονται και να μην καταλαβαίνουν νοητικά τον Θεό και τους άλλους νοητούς θεούς, αλλά η δική μας σοφία να είναι ανώτερη των εκεί ποιος που θα διατηρούσε τη λογική του θα τα δεχόταν αυτά; Αν, πάλι, οι ψυχές έρχονται εδώ μετά την άσκηση βίας από την ψυχή του σύμπαντος, πώς μπορεί να είναι ανώτερες αυτές που υπέστησαν τη βία; Διότι και στις ψυχές ανώτερο στοιχείο είναι αυτό που κυριαρχεί. Αλλά, αν το ήθελαν και ήρθαν, γιατί μέμφεστε αυτό στο οποίο ήρθατε εκούσια, τη στιγμή που είναι δυνατόν να φύγει κάποιος, αν του αρέσει; Αν όμως τούτο το όλον είναι τέτοιο που μπορεί κανείς να έχει σοφία μέσα σ' αυτό, και, ευρισκόμενος εδώ, να ζει σύμφωνα με τον κόσμο εκείνο, πώς άραγε αυτά δεν είναι μαρτυρίες ότι εξαρτάται από ό,τι βρίσκεται στον νοητό κόσμο; Αν, τώρα, προκειμένου για τα πλούτη και τη φτώχεια, κάποιος κατηγορεί το ότι τέτοιου είδους πράγματα δεν τα έχουν όλοι εξίσου, πρώτον, αγνοεί ότι ο σπουδαίος άνθρωπος δεν επιδιώκει την ισότητα σ' αυτά και δεν θεωρεί ότι οι άνθρωποι που έχουν μεγάλη περιουσία πλεονεκτούν σε τίποτα, όπως ούτε κι εκείνοι που εξουσιάζουν τους απλούς ανθρώπους, αλλά αυτές τις έγνοιες τις αφήνει για άλλους, συνειδητοποιώντας ότι η εδώ ζωή είναι δυο ειδών, μία για τους σπουδαίους και μία για τους πολλούς, και ότι η ζωή των σπουδαιών κατευθύνεται προς το υψηλότερο και το επάνω, ενώ η ζωή αυτών που έχουν πιο έντονο τον ανθρώπινο χαρακτήρα είναι πάλι δυο ειδών, μία που με την ανάμνηση της αρετής φτάνει στη μέθεξη κάποιου αγαθού, και μία του χυδαίου όχλου, ο οποίος είναι, θα λέγαμε, ο χειροτέχνης που φτιάχνει ό,τι εξυπηρετεί τις εύλογες ανάγκες. Αν κάποιος είναι δολοφόνος ή νικιέται από τις ηδονές, λόγω της αδυναμίας του, τι το παράξενο να υπάρχουν σφάλματα όχι στον νου αλλά στις ψυχές που μοιάζουν με παιδιά που δεν μεγάλωσαν; Κι αν πάλι ο κόσμος μοιάζει με γυμναστήριο, όπου άλλοι νικούν και άλλοι χάνουν, γιατί και έτσι δεν είναι καλός; Αν αδικείσαι, πού είναι το φοβερό για κάποιον που είναι αθάνατος; Ακόμα κι αν σε σκοτώσουν, αυτό που θέλεις το έχεις. Αν όμως τώρα κατηγορείς τον κόσμο αυτό, δεν σε αναγκάζει κάτι να είσαι πολίτης του. Είναι γενικώς παραδεκτό ότι εδώ υπάρχουν και δίκες και ποινές. Είναι όμως σωστό να κατηγορούμε μία πόλη που απονέμει στον καθένα σύμφωνα με την αξία του; Στην πόλη αυτή η αρετή τιμάται και η κακία περιβάλλεται με την ατιμία που της ταιριάζει, και όχι μόνο οι εικόνες των θεών αλλά οι ίδιοι οι θεοί εποπτεύουν από ψηλά, αυτοί που τις ανθρώπινες κατηγορίες «εύκολα αποφεύγουν», όπως λέει ο ποιητής, κατευθύνοντας τα πάντα σε τάξη από αρχής μέχρι τέλους, δίνοντας στο καθετί το μερίδιο που του πρέπει στη μοιρασιά των βίων, μερίδιο σύμφωνο με ό,τι είχε κάνει στην προηγούμενη ζωή του· όποιος αγνοεί αυτά είναι ο πιο αυθάδης άνθρωπος, που καταπιάνεται άξεστα με θεϊκά πράγματα. Αλλά κάποιος πρέπει να προσπαθεί να γίνεται κατά το δυνατόν καλύτερος, χωρίς να νομίζει ότι μόνο αυτός μπορεί να γίνει καλύτερος - τότε δείχνει πως δεν έγινε ακόμα ο καλύτερος - αλλά ότι υπάρχουν κι άλλοι άνθρωποι τέτοιοι, και ακόμη αγαθά πνεύματα και πολύ περισσότερο θεοί, αυτοί που είναι εδώ και βλέπουν προς τα εκεί, αλλά κατά κύριο λόγο ο ηγεμόνας του σύμπαντος αυτού, η μακαριότατη ψυχή· από εκεί πια πρέπει να προχωρεί στη δοξολόγηση των νοητών Θεών, πάνω απ' όλους όμως του μεγάλου βασιλιά που βρίσκεται εκεί, με το να καταδεικνύει ιδίως το μεγαλείο του ανάμεσα στο πλήθος των Θεών. Αυτούς που γνωρίζουν τη δύναμη του Θεού τους χαρακτηρίζει όχι το να τον συστέλλουν σε ένα, αλλά να δείχνουν την πολλαπλότητα του θείου, στον βαθμό που το έδειξε ο ίδιος ο Θεός, ο οποίος, τη στιγμή που παραμένει αυτός που είναι, δημιουργεί πολλούς Θεούς, όλους

εξαρτημένους από εκείνον, όλους υπάρχοντες χάρη σ' εκείνον και μέσω εκείνου. Αυτός ο κόσμος υπάρχει χάρη σ' εκείνον και εκεί βλέπει, και στο σύνολό του, αλλά και ξεχωριστά κάθε Θεός, δίνουν με τις προφητείες τις Θείες βουλές στους ανθρώπους και χρησιμοδοτούν αυτά που είναι αρεστά στους νοητούς θεούς. Αν αυτοί δεν είναι ό,τι είναι εκείνος, αυτό πρόκειται για κάτι σύμφωνο με τη φύση τους. Κι αν θέλεις να τους υποτιμάς και περηφανεύεσαι ότι δεν είσαι κατώτερός τους, τότε, πρώτα απ' όλα, ανάλογα με το πόσο άριστος είναι κάποιος, δείχνεται ευμενής απέναντι σε όλους, και απέναντι στους ανθρώπους. Έπειτα πρέπει να τηρούμε το μέτρο της σοβαρότητας χωρίς να γινόμαστε άξεστοι, αλλά να προχωράμε τόσο όσο το επιτρέπει η φύση μας, δεχόμενοι ότι και για τους άλλους υπάρχει χώρος κοντά στον Θεό, και μη βάζουμε μόνο τον εαυτό μας μετά από τον Θεό· αυτό μοιάζει με τα όνειρα όπου βλέπουμε ότι πετάμε, και μας στερεί το να γίνουμε θεοί, όσο αυτό είναι δυνατόν για την ανθρώπινη ψυχή· και είναι δυνατόν στον βαθμό που την οδηγεί ο νους· το πάνω από τον νου όμως σημαίνει ότι πέφτουμε πια έξω από αυτόν. Οι ανόητοι άνθρωποι πιστεύουν τέτοια λόγια, όταν αίφνης ακούσουν να τους λένε ότι «εσύ θα γίνεις καλύτερος απ' όλους, κι από τους θεούς, όχι μόνο τους ανθρώπους» - διότι μεγάλη η αυθάδεια των ανθρώπων - και αν αυτός που πρωτύτερα ήταν άσημος, μέτριος και απλός άνθρωπος ακούσει να του λένε ότι «εσύ είσαι παιδί του θεού, οι άλλοι, που τους θαύμαζες, δεν είναι, ούτε αυτά που τα τιμούν ως πατροπαράδοτα, αλλά εσύ είσαι ανώτερος κι από τους ουρανούς και δίχως να προσπαθήσεις και πολύ» - ύστερα θα ενώσουν κι άλλοι άνθρωποι τη φωνή τους με τούτα Είναι το ίδιο με το να βρεθεί ένας που δεν ξέρει να μετράει ανάμεσα σε άλλους που επίσης δεν ξέρουν μετράνε κι ακούει ότι είναι ψηλός χίλιες πήχες, τι θα συμβεί αν νομίσει πως αυτός είναι χίλιες πήχες και ακούσει πώς οι άλλοι είναι πέντε; Το μόνο που θα σκεφτεί είναι ότι το χίλια είναι μεγάλος αριθμός. Εκτός αυτών, τώρα, αν ο Θεός προνοεί για σάς, γιατί αδιαφορεί για τον κόσμο τούτο στον οποίο είσαστε κι εσείς; Αν τούτο σημαίνει επειδή δεν ευκαιρεί να ρίξει το βλέμμα του προς αυτόν, δεν θα είναι σωστό γι' αυτόν να κοιτάξει και προς τα κάτω γιατί, όταν κοιτάζει προς εκείνους, δεν κοιτάζει και έξω από αυτόν, προς τον κόσμο στον οποίο βρίσκονται αυτοί; Αλλά, αν δεν κοιτάζει έξω και δεν εποπτεύει τον κόσμο, ούτε προς αυτούς βλέπει. Δεν τον χρειάζονται βέβαια. Ο κόσμος όμως τον χρειάζεται και ξέρει την τάξη του, και τα πλάσματα που βρίσκονται μέσα σ' αυτόν ξέρουν με ποιο τρόπο βρίσκονται μέσα σ' αυτόν και με ποιο τρόπο βρίσκονται μέσα στον ανώτερο κόσμο, και από τους ανθρώπους οι αγαπημένοι του Θεού το ξέρουν, και υπομένουν γαλήνιοι ό,τι τους έρχεται από εκεί, αν κάτι οφειλόμενο στην κίνηση του παντός είναι αναπόφευκτο να τους συμβεί. Πράγματι, κάποιος πρέπει να βλέπει τι είναι αρεστό όχι στον καθένα αλλά στο σύνολο. Εκτιμώντας τον καθένα σύμφωνα με την αξία του και σπεύδοντας πάντοτε προς τα εκεί που σπεύδουν όλα όσα μπορούν να το κάνουν - ξέρει άλλωστε ότι είναι πολλοί αυτοί που κατευθύνονται με σπουδή προς τον ανώτερο κόσμο, κι όσοι το πετυχαίνουν είναι μακάριοι, ενώ οι άλλοι, στον βαθμό που τους είναι δυνατόν, έχουν τη μοίρα που τους ταιριάζει - δεν επιφυλάσσει τη δυνατότητα αυτή μόνο για τον εαυτό του, διότι δεν αρκεί να πει κανείς ότι έχει κάτι για να έχει πραγματικά αυτό που είπε ότι έχει, αλλά αυτοί λένε ότι έχουν πολλά πράγματα, μολονότι ξέρουν ότι δεν τα έχουν, και, ενώ δεν τα έχουν, νομίζουν ότι τα έχουν, και μάλιστα ότι μόνο αυτοί έχουν αυτά που μόνο αυτοί δεν έχουν. Υπάρχουν πολλά άλλα σημεία, ή μάλλον όλα τα σημεία της θεωρίας τους, που, αν κάποιος τα εξετάσει, θα μπορούσε σε άφθονες περιπτώσεις να πεί, σε σχέση με κάθε επιχείρημα, τι ισχύει πραγματικά. Ας το αφήσουμε όμως, από σεβασμό προς κάποιους φίλους μας, που συναντήθηκαν με τις θεωρίες αυτές, προτού γίνουν φίλοι μας, και - δεν ξέρω πώς - εξακολουθούν να μένουν σ' αυτές. Ωστόσο, εκείνοι δεν διστάζουν να λένε αυτά που λένε, είτε επειδή θέλουν να εμφανίσουν τα πιστεύω τους

με αξιόπιστο τρόπο αληθοφανή είτε επειδή νομίζουν ότι αυτά που λένε είναι όπως τα λένε. Εμείς όμως όσα είπαμε τα απευθύνουμε προς τους μαθητές μας και όχι προς εκείνους - δεν μπορεί να γίνει τίποτα παραπάνω για να πειστούν - ώστε να μην τους ενοχλούν χωρίς κιάλας αποδείξεις - πώς θα μπορούσαν άλλωστε να έχουν αποδείξεις; - αλλά με την αυθάδειά τους μόνο, αφού αν κάποιος ήθελε να αμυνθεί απέναντι σε κείνους που έχουν το θράσος να διασύρουν τις ιδέες των παλαιών και θεϊκών ανδρών, οι οποίες και σωστά διατυπώθηκαν και στην αλήθεια στηρίζονται, θα έγραφε με διαφορετικό τρόπο. Ας αφήσουμε, ξαναλέω, αυτή την εξέταση· όσοι, άλλωστε, κατάλαβαν επακριβώς αυτά που είπαμε μέχρι τώρα θα μπορέσουν να καταλάβουν και για όλα τα άλλα πως έχει το πράγμα. Ας αφήσουμε την εξέταση, αφού πρώτα πούμε τούτο, το οποίο ξεπερνάει τα πάντα σε παραλογοισμό, αν πρέπει να το πούμε παραλογοισμό. Λένε δηλαδή ότι η ψυχή έκλεινε προς τα κάτω, και μαζί της κάποιου είδους σοφία, ανεξάρτητα αν την αρχή έχανε η ψυχή ή αν αιτία αυτού του πράγματος ήταν η σοφία ή αν οι δυο τούτες ταυτίζονται, και μετά λένε ότι και οι άλλες ψυχές κατέβηκαν κι αυτές προς τα κάτω και, ως μέλη της σοφίας, περιβλήθηκαν σώματα, όπως είναι τα ανθρώπινα· αυτή τώρα, για την οποία κατέβηκαν κι εκείνες, λένε, πάλι, ότι δεν κατέβηκε, ότι, ας πούμε, δεν έκλεινε αλλά απλώς ότι έλαμψε μέσα στο σκοτάδι και από εκεί, εν συνέχεια προέκυψε ένα είδωλο στην ύλη. Μετά, πλάθοντας κάπου στον δικό μας κόσμο ένα είδωλο του ειδώλου, μέσα από την ύλη ή την υλότητα ή όπως αλλιώς θέλουν να το ονομάζουν, χρησιμοποιώντας τη μία τον έναν όρο και την άλλη τον άλλο, και ονομάζοντας με πολλούς τρόπους αυτό που λένε για να συσκοτίσουν την κατάσταση, γεννούν τον λεγόμενο από τους ίδιους δημιουργό, τον οποίο κάνουν να αποστατεί από τη μητέρα του, τραβώντας τον κόσμο που προέρχεται από αυτόν στην έσχατη βαθμίδα των ειδώλων, για να φτάσει εκείνος που έγραψε αυτό στην πλήρη βλασφημία.

Πρώτα λοιπόν, αν υποθέσουμε ότι η ψυχή δεν κατέβηκε, αλλά φώτισε το σκοτάδι, υπό ποια έννοια μπορεί να λέγεται σωστά ότι έκλεινε; Διότι αν από αυτή απέρρευσε κάτι σαν φώς, δεν ταιριάζει να λέμε ότι έφτασε σε σημείο να κλίνει· πλην αν το σκοτάδι ήταν κάπου προς τα κάτω και η ψυχή ήρθε τοπικά προς το μέρος του και, όταν το πλησίασε, το φώτισε. Αλλά αν η ψυχή παρέμενε στον εαυτό της όταν το φώτιζε, χωρίς δηλαδή να κάνει τίποτα προς τούτο, γιατί το φώτισε αυτή μόνο και όχι τα όντα που είναι δυνατότερα της; Αλλά, αν μπόρεσε να το φωτίσει μέσα από τον σχηματισμό μίας λογικής κρίσης για τον κόσμο, ως αποτέλεσμα της λογικής κρίσης της, γιατί δεν δημιούργησε και τον κόσμο την ίδια στιγμή που το φώτισε, αντί να περιμένει τη γένεση των ειδώλων. Έπειτα, όμως, η λογική κρίση για τον κόσμο, η ξένη γη, κατά πως τη λένε, που την έφτιαξαν οι ανώτερες δυνάμεις, δεν έκανε και τους δημιουργούς της να κλίνουν. Αλλά πώς η ύλη που φωτίστηκε δημιουργεί ψυχικά είδωλα και όχι τη φύση των σωμάτων; Το είδωλο της ψυχής δεν θα είχε καθόλου ανάγκη το σκοτάδι ή την ύλη, αλλά, μόλις έλαβε γένεση, εφόσον πράγματι έλαβε γένεση, ακολουθεί τον δημιουργό του και τελεί σε εξάρτηση προς αυτόν. Έπειτα, τι από τα δυο είναι αυτό, ουσία ή, όπως λένε, σκέψη; Αν δηλαδή είναι ουσία, ποια η διαφορά του από αυτό στο οποίο οφείλεται; Αν πρόκειται για άλλο είδος ψυχής, εφόσον εκείνη η ανώτερη ψυχή είναι λογική, αυτή ίσως είναι φυτική και δημιουργική. Αλλά αν ισχύει το τελευταίο, πώς θα μπορούσε να ευσταθεί ο ισχυρισμός τους ότι δημιουργεί για να δοξαστεί ή ότι δημιουργεί μέσω της αλαζονείας και της τόλμης της; Συνολικά, η δυνατότητα της ψυχής αυτού του είδους να δημιουργεί μέσω της φανταστικής σύλληψης και, κατά μείζονα λόγο, μέσω της λογικής κρίσης ακυρώνεται. Ποιος ο λόγος ακόμα να δημιουργήσουμε και δημιουργό από ύλη και είδωλο; Αν όμως το είδωλο είναι σκέψη, πρώτα πρέπει να μας πουν από πού προέρχεται το όνομά του· έπειτα, πώς είναι δυνατόν

να υπάρχει, παρεκτός με το να δώσει η ψυχή στη σκέψη τη δημιουργική δυνατότητα; Πέρα όμως από το ότι πρόκειται για κάτι πλαστό, η δημιουργική δύναμη πώς λειτουργεί; Τούτο πρώτο και μετά από κείνο κάποιο άλλο, λένε, αλλά αυθαιρετούν. Γιατί δηλαδή πρώτο η φωτιά; Και πώς εκδηλώνει την ενέργειά της η σκέψη αυτή, όταν έχει γίνει μόλις τώρα; Μέσω της μνήμης των όσων είδε. Αφού όμως δεν υπήρχε καθόλου για να μπορεί να δει, ούτε αυτός ούτε η μητέρα που του δίνουν. Τότε, δεν είναι άραγε παράξενο που αυτοί οι ίδιοι έρχονται στον κόσμο τούτο όχι ως είδωλα ψυχών αλλά ως αληθινές ψυχές, αλλά μόνο ένας δυο από αυτούς μόλις και μετά βίας καταφέρνουν να μετακινηθούν από τον κόσμο και, όταν φτάνουν στην ανάμνηση, ίσα που μπορούν να αναπολήσουν ό,τι τέλος πάντων είδαν, ενώ το είδωλο τούτο, αμυδρά ίσως, όπως λένε, αλλά πάντως αμέσως μόλις λάβει γένεση, μπορεί να εννοήσει τα όντα εκείνα, το ίδιο ή η μητέρα του, ένα είδωλο της ύλης, και μάλιστα όχι απλώς να τα θυμηθεί και να σχηματίσει έννοια του κόσμου - και δη εκείνου του κόσμου - αλλά και να γνωρίζει ποιοι θα μπορούσαν να τον έχουν δημιουργήσει; Και γιατί να δημιουργήσει πρώτη τη φωτιά; θεώρησε ότι αυτή πρέπει να είναι πρώτη; Γιατί όχι κάτι άλλο; Αν όμως μπόρεσε να δημιουργήσει τη φωτιά όταν είχε κατά νου τη φωτιά, γιατί, όταν είχε κατά νου τον κόσμο - πρώτα άλλωστε πρέπει να έφερε στον νου το όλον - δεν δημιούργησε κατευθείαν τον κόσμο; Εμπεριέχονταν, βέβαια, και τα στοιχεία στην ανάμνηση. Η δημιουργία σε κάθε περίπτωση ακολούθησε τον φυσικό τρόπο μάλλον παρά αυτόν των τεχνών, διότι οι τέχνες είναι ύστερες σε σχέση με τη φύση και τον κόσμο. Ακόμα και τώρα, τα πράγματα που είναι μέρη του κόσμου, δημιουργούνται βάσει φυσικών αρχών, δεν γίνονται πρώτα φωτιά, μετά κάθε επί μέρους συστατικό και τέλος η ανάμειξή τους, αλλά για κάθε ζωντανό πλάσμα υπάρχει ένα σχέδιο και περιγράμμα αποτυπωμένο στα έμμηνα. Γιατί, λοιπόν, κι εκεί δεν περιγράφηκε στην ύλη ένα αποτύπωμα του κόσμου, αποτύπωμα στο οποίο να υπάρχουν και η γη και η φωτιά και όλα τ' άλλα; Μπορεί βέβαια αυτοί τον κόσμο έτσι να τον έφτιαχναν, αφού η ψυχή τους είναι πιο αληθινή, αλλά ο δημιουργός τους ίσως δεν ήξερε να τον φτιάξει έτσι. Ωστόσο, το να ξέρεις, προτού υπάρξει, το μέγεθος του ουρανού - ή μάλλον να ξέρεις ακριβώς πόσος είναι - την κλίση των ζωδίων, την κυκλική πορεία των άστρων κάτω από αυτά, και τη γη, κατά τρόπο που να μπορείς να εξηγήσεις γιατί είναι έτσι, αυτά δεν μπορεί να τα κάνει ένα είδωλο αλλά σε κάθε περίπτωση μία δύναμη προερχόμενη από τις ανώτερες αρχές· κι αυτό το ομολογούν άθελά τους κι εκείνοι. Η θεωρία τους, ιδίως, για τον φωτισμό του σκοταδιού, αν εξεταστεί, θα τους κάνει να παραδεχτούν τα αληθινά αίτια του κόσμου. Γιατί δηλαδή η ψυχή ήταν ανάγκη να φωτίσει, αν η ανάγκη αυτή δεν ήταν καθολική; Πράγματι, η ανάγκη είναι ή κατά φύση ή παρά φύση· αν είναι κατά φύση, έτσι θα είναι πάντοτε· αν όμως είναι παρά φύση, τότε το παρά φύση θα ισχύει και για τον κόσμο των νοητών, οπότε τα κακά θα προ- υπάρχουν του δικού μας κόσμου, και συνεπώς δεν θα είναι ο κόσμος η αιτία των κακών αλλά τα όντα του εκεί κόσμου θα είναι η αιτία των κακών για τον δικό μας κόσμο, και τα κακά δεν θα πηγαινούν από τα εδώ πράγματα στην ψυχή, αλλά από την ψυχή θα έρχονται στα εδώ πράγματα. Και ο συλλογισμός θα καταλήξει στο να αναγάγει τις αιτίες του κόσμου στις πρώτες αρχές. Κι αν είναι έτσι, το ίδιο θα ισχύει και για την ύλη, από την οποία θα είχε εμφανιστεί ο κόσμος. Διότι η ψυχή, που έκλεινε, είδε και φώτισε το σκοτάδι, λένε, όταν αυτό ήδη υπήρχε. Τότε από πού προήλθε το σκοτάδι; Αν θα πουν ότι το έφτιαξε η ίδια η ψυχή με την κλίση της, τότε προφανώς αυτή δεν είχε που να κλίνει, ούτε και το ίδιο το σκοτάδι θα είναι η αιτία της κλίσης της, αλλά η φύση καθαυτή της ψυχής. Αυτό όμως είναι το ίδιο πράγμα με το να θεωρήσουμε ως αίτια τις ανάγκες που προηγήθηκαν· ώστε η ευθύνη ανάγεται στις πρώτες αρχές. Αυτός, άρα, που μέμφεται τη φύση του κόσμου δεν ξέρει τι κάνει ούτε που φτάνει το θράσος του τούτο. Αυτό οφείλεται στην άγνοιά τους σχετικά με την κατάταξη κατά

σειρά των πρώτων, των δευτέρων, των τρίτων και ούτω καθ' εξής μέχρι τα τελευταία. και σχετικά με το ότι δεν πρέπει να λαιδορούμε τα χειρότερα των πρώτων, αλλά να αποδεχόμαστε γαλήνιο τη φύση των πάντων, αλλά να κατευθυνόμαστε χωρίς χρονοτριβή προς τα πρώτα, αποφεύγοντας ν' ασχολούμαστε με την τραγωδία των φοβερών σημείων, όπως νομίζουν εκείνοι, στις σφαίρες του κόσμου, αυτές που σε τελευταία ανάλυση «κάνουν τα πάντα γλυκά» γι' αυτούς. Ποιο είναι άλλωστε το φοβερό που έχουν οι σφαίρες αυτές, ώστε να φοβίζονται όσους είναι άπειροι στα λόγια και άμουσοι στην πεπαιδευμένη και αρμονική γνώση; Δεν πρέπει δηλαδή, και στην περίπτωση που τα σώματά τους είναι πύρινα, να τα φοβάται κανείς, αφού διατηρούν τη συμμετρία τους προς το σύμπαν και προς τη γη, αλλά να στρέφουμε το βλέμμα μας προς τις ψυχές τους, στις οποίες φυσικά και οι ίδιοι βασίζουν την αξίωσή τους να θεωρούνται σπουδαίοι. Και τα σώματά τους ωστόσο διακρίνονται για το μέγεθος και την ωραιότητά τους, συμπράττοντας και συνεργώντας σε όσα γίνονται σύμφωνα με τη φύση, και είναι αδύνατο να μην υπάρξουν όσο υπάρχουν τα πρωταρχικά όντα, συμπληρωματικά του παντός και μεγάλα μέρη αυτού. Αν μάλιστα οι άνθρωποι είναι κάτι πολύτιμο σε σχέση με τα άλλα ζωντανά πλάσματα, αυτά είναι πολύ περισσότερο, καθώς βρίσκονται στο σύμπαν όχι για να ασκούν τυραννική εξουσία αλλά για να παρέχουν αρμονία και τάξη. Όσο για κείνα που λέγεται ότι συμβαίνουν εξαιτίας αυτών, κάποιος πρέπει να τα νομίζει σημεία για τα μελλούμενα, αλλά οι διαφορές μεταξύ των πραγμάτων που συμβαίνουν οφείλονται στην τύχη (είναι πράγματι αδύνατον να συμβαίνουν τα ίδια σε όλους), στις περιστάσεις κατά τη γένεσή τους, στη μεγάλη απόσταση μεταξύ των τόπων στους οποίους συμβαίνουν και στις διαθέσεις των ψυχών. Και πάλι δεν πρέπει να απαιτεί κάποιος να είναι όλοι καλοί και ούτε, επειδή αυτό είναι αδύνατον, να είναι έτοιμος να κατηγορήσει με την αξίωση τα εδώ πράγματα να μη διαφέρουν καθόλου από τα εκεί, αλλά να θεωρεί ότι το κακό δεν είναι άλλο από την έλλειψη σε σοφία και από το καλό που λιγοστεύει και που ολοένα γίνεται μικρότερο· είναι το ίδιο με το να λέγαμε ότι η φύση είναι κακό επειδή δεν είναι αίσθηση, και ότι η αισθητηριακή αρχή είναι κακό επειδή δεν είναι λογική αρχή. Σε αντίθετη περίπτωση, θα αναγκαστούν να πουν ότι υπάρχουν κακά και στον κόσμο των νοητών, διότι κι εκεί η ψυχή είναι χειρότερη από τον νου και ο νους κατώτερος από κάτι άλλο. Αυτοί όμως κατ' εξοχήν νοθεύουν τα όντα του νοητού κόσμου και με κάποιον άλλο τρόπο. Όταν δηλαδή γράφουν μαγικές ωδές σαν να τις απαγγείλουν προς εκείνα, όχι μόνο προς την ψυχή αλλά επίσης προς αυτά που βρίσκονται πάνω από αυτήν, τι κάνουν, παρά λένε ότι οι δυνάμεις εκείνες υπακούουν σε λόγια και ότι άγονται απ' όποιον άνθρωπο τους απευθύνει γητειές, μάγια ή πειστικές κουβέντες, αν κάποιος από εμάς είναι κάπως επιδέξιος να λέει με συγκεκριμένο τρόπο συγκεκριμένες μελωδίες και ήχους ή να ξεφυσά και να συρίζει όταν μιλάει και να κάνει όλα τα άλλα που γράφουν στα έργα τους ότι μπορούν να μαγεύουν; Αλλά κι αν δεν θέλουν να πουν αυτό, πώς απευθύνουν φωνές στα σώματα; Συνεπώς, αυτοί που κάνουν τα λόγια τους περισσότερο σοβαροφανή, χωρίς να το καταλάβουν τους αφαιρούν με όλα τα παραπάνω τη σοβαρότητά τους. Όταν πάλι λένε ότι καθαρίζουν τους εαυτούς τους από τις ασθένειες, έλεγαν ότι αυτό γίνεται με τη σωφροσύνη και τη σωστή ζωή, καλά θα τα έλεγαν, όπως ακριβώς κάνουν και οι φιλόσοφοι· τώρα όμως, υποστηρίζοντας ότι οι ασθένειες είναι δαιμόνια και λέγοντας και υποσχόμενοι ότι μπορούν να τις διώξουν με το να προφέρουν λέξεις, στους πολλούς, που θαυμάζουν τις μαγικές δυνάμεις, ίσως φαντάζονται σπουδαιότεροι, δεν θα μπορούσαν όμως να πείσουν όποιον διατηρεί τη λογική του ότι οι ασθένειες δεν οφείλονται στην κούραση ή στον κορεσμό ή στην έλλειψη ή στη σήψη και γενικά σε μεταβολές που ξεκινούν είτε μέσα είτε έξω από τον οργανισμό. Το φανερώνουν άλλωστε και οι θεραπείες των ασθενειών. Με την κοιλιακή κένωση δηλαδή ή με την παροχή φαρμάκου η ασθένεια

κατεβαίνει προς τα κάτω για να βγει, και το ίδιο συμβαίνει με την αφαιμάξη, ενώ και η αποχή από κάποια πράγματα θεραπεύει, πεινάει το δαιμόνιο ή το φάρμακο το κάνει να λιώσει, και μερικές φορές αποβάλλεται με μιας, ή μένει μέσα; Αν όμως συνεχίζει να μένει μέσα, πώς, αφού είναι μέσα, δεν συνεχίζει και ο άνθρωπος να νοσεί; Αλλά, αν βγήκε, για ποιο λόγο βγήκε; Τι έπαθε; Επειδή τρεφόταν από την ασθένεια. Άρα, άλλο η ασθένεια και άλλο ο δαίμονας. Έπειτα, αν μπαίνει στον άνθρωπο δίχως να υπάρχει αιτία, γιατί ο άνθρωπος αυτός δεν είναι μονίμως άρρωστος; Αν υπάρχει αιτία, τι ρόλο παίζει ο δαίμονας στην ασθένεια; Η αιτία αρκεί από μόνη της για να φέρει τον πυρετό. Είναι γελοίο να υποθέσουμε ότι, μόλις εμφανιστεί το αίτιο, το δαιμόνιο, σαν έτοιμο και εν αναμονή, έρχεται αμέσως να πάρει τη θέση του, λες για να το υποστηρίξει. Πώς τα εννοούν όμως και για ποιο λόγο τα λένε είναι πρόδηλο· αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο δεν παραλείψαμε να ασχοληθούμε και με τα δαιμόνια αυτά. Τις άλλες διδασκαλίες τους σάς αφήνω να τις εξετάσετε διαβάζοντας τα βιβλία τους, ώστε σε όλα τα σημεία τους να διαπιστώσετε ότι το δικό μας είδος φιλοσοφίας, όταν κάποιος το ασπάζεται, εκτός όλων των άλλων καλών, αποκαλύπτει και την απλότητα του χαρακτήρα μαζί με τον καθαρό στοχασμό, επιζητώντας τη σοβαρότητα, όχι την αυθάδεια, έχοντας ως στοιχεία του το λογικό θάρρος, τη μεγάλη ασφάλεια, την προσοχή και τη μεγάλη σύνεση· η τέτοιου είδους φιλοσοφία είναι μέτρο συγκρίσεως για τις άλλες. Οι θεωρίες των άλλων όμως είναι δομημένες στο σύνολό τους με τα άκρως αντίθετα στοιχεία, για να μην πώ τίποτα περισσότερο· για εμάς αυτός είναι ο πρέπων τρόπος να μιλάμε για κείνους. Εκείνο όμως που κυρίως δεν πρέπει να ξεχνάμε είναι τι, εν τέλει, προκαλούν οι συλλογισμοί αυτοί στις ψυχές των ακροατών τους και σε όσων πειστούν από αυτούς να περιφροούν τον κόσμο και ό,τι υπάρχει μέσα σ' αυτόν. Πράγματι, στο ζήτημα της επίτευξης του σκοπού δυο φιλοσοφικές τάσεις διακρίνονται, μία που θέτει ως τελικό σκοπό τη σωματική ηδονή και μία άλλη που προκρίνει το ωραίο και την αρετή, και λέει ότι η έφεση γι' αυτά προέρχεται και εξαρτάται από τον Θεό, όπως πρέπει να εξετάσουμε σε άλλο σημείο· στα πλαίσια αυτά ο Επίκουρος, καταργώντας την πρόνοια, προτρέπει να επιδιώκουμε την ηδονή και την απόλαυση, ό,τι δηλαδή απομένει. Η εν λόγω όμως διδασκαλία κατηγορεί με ακόμα μεγαλύτερη επιθετικότητα τον κύριό της πρόνοιας και την ίδια την πρόνοια, ατιμάζει όλους τους νόμους του κόσμου τούτου και την αρετή, που η έννοιά της ανάγεται στην απαρχή του χρόνου, κάνει ζήτημα καταγέλαστο τη σωφροσύνη, για να μη δει κανείς να υπάρχει στον κόσμο αυτόν τίποτα καλό, καταργώντας τελικά τη σωφροσύνη και τη δικαιοσύνη που είναι σύμφυτη του ανθρώπινου χαρακτήρα και που φτάνει στην τελειώσή της με τη λογική και την άσκηση και γενικώς αυτά με τα οποία ο άνθρωπος θα μπορούσε να γίνει σπουδαίος. Έτσι, γι' αυτούς απομένει η ηδονή, αυτό που έχει να κάνει με τους ίδιους τους εαυτούς τους, αυτό που δεν αφορά τους άλλους και αυτό που συνδέεται με τις ανάγκες τους, πλην αν κάποιος είναι εκ φύσεως ανώτερος απ' ό,τι οι θεωρίες αυτές. Πράγματι τίποτε από αυτά δεν αξίζει για κείνους, αλλά κάτι άλλο που μία μέρα θα το αναζητήσουν. Ωστόσο, θα έπρεπε αυτοί που έχουν τη πραγματική γνώση αυτό να το αναζητούν από τον κόσμο τούτο, και με την αναζήτησή του να διορθώσουν την παρουσία τους στον κόσμο αυτό, αφού κατάγονται από φύση θεϊκή· πράγματι, εκείνη η φύση γνωρίζει επακριβώς το καλό και θεωρεί ασήμαντο πράγμα τη σωματική ηδονή. Αυτοί όμως που δεν έχουν συμμετοχή στην αρετή, δεν θα μπορούσαν στο ελάχιστο να κινηθούν προς τον ανώτερο αυτό κόσμο. Για τούτα συνηγορεί και το ότι δεν διατύπωσαν καμιά θεωρία περί αρετής και το ότι παρέλειψαν την οποιαδήποτε διαπραγμάτευση σχετικά με αυτά, χωρίς να πουν ούτε τι είναι η αρετή ούτε πόσα μέρη έχει, χωρίς να αναφερθούν στις πολλές και ωραίες αναπτύξεις του ζητήματος που υπάρχουν στις θεωρίες των φιλοσόφων του παρελθόντος, χωρίς να πουν ποια είναι η προέλευσή της, πώς την κερδίζει κανείς,

χωρίς να μιλήσουν για την καλλιέργεια της ψυχής και για την κάθαρσή της. Το να πεις σε κάποιον «βλέπε προς τον Θεό» δεν ωφελεί καθόλου, αν δεν τον διδάξεις και το πώς θα τον δει. Θα μπορούσε άλλωστε να πει κάποιος «τι μ' εμποδίζει να τον βλέπω και μαζί να μην απέχω από καμιά ηδονή ή να μην μπορώ να ελέγξω τον θυμό μου, να αναφέρομαι στη λέξη "Θεός" και μαζί να είναι αιχμάλωτος όλων των παθών, χωρίς να προσπαθώ ν' απομακρύνω κανένα από τα πάθη αυτά;» Η αρετή, λοιπόν, κατευθυνόμενη προς τον σκοπό, εισέρχεται στην ψυχή μαζί με τη φρόνηση και δείχνει τον Θεό· ο Θεός όμως, αν αναφερόμαστε σ' αυτόν χωρίς να διαθέτουμε αληθινή αρετή, είναι απλώς μία λέξη. Η περιφρόνηση, πάλι, προς τον κόσμο, προς τους θεούς που υπάρχουν μέσα σ' αυτόν και προς τα άλλα ωραία δεν είναι ούτε αυτή ένδειξη ότι κάποιος είναι καλός και πρωτύτερα άλλωστε ο καθένας κακός μπορούσε να εκδηλώνει την περιφρόνησή του προς τους Θεούς, ενώ, ακόμα κι αν δεν ήταν πρωτύτερα κακός, όταν τους περιφρονούσε, αυτή ακριβώς η συμπεριφορά του θα τον κάνει κακό, έστω και αν δεν ήταν κακός σε όλα τ' άλλα. Αλλά και η τιμή που οι άνθρωποι αυτοί λένε ότι προσφέρουν στους νοητούς Θεούς δεν θα δημιουργεί κανένα ανάλογο αποτέλεσμα. Αυτός δηλαδή που αγαπάει κάτι έχει καλά αισθήματα και για οτιδήποτε συγγενές του πράγματος που αγαπάει, και για τα παιδιά των οποίων τον πατέρα αγαπάει κάθε ψυχή όμως είναι παιδί εκείνου του Πατέρα. Και σ' αυτά επίσης υπάρχουν ψυχές, νοητικές, καλές και συναφείς προς τα εκεί όντα πολύ περισσότερο απ' ό,τι οι δικές μας. Διότι, πώς θα ήταν δυνατόν ο δικός μας κόσμος να υπάρχει αποχωρισμένος από εκείνον; Πώς θα ήταν τούτο δυνατόν για τους θεούς που βρίσκονται σ' αυτόν; Αυτά όμως τα είπαμε και πρωτύτερα· τώρα αναφερόμαστε στο ζήτημα επειδή αυτοί, εκδηλώνοντας περιφρόνηση για τα συγγενή εκείνων, καταλήγουν να μη γνωρίζουν ούτε τα ίδια τα ανώτερα όντα, παρά μόνο στα λόγια. Επί πλέον, πώς μπορεί να δηλώνει ευσέβεια η άρνησή του ότι η πρόνοια φτάνει μέχρι τον κόσμο αυτό ή μέχρι οτιδήποτε; Πώς αυτό συμφωνεί με τις ιδέες τους; Διότι λένε ότι ο Θεός προνοεί μόνο γι' αυτούς. Σε ποια περίπτωση, όταν βρίσκονται εκεί ή όταν είναι εδώ; Διότι, αν προνοεί όταν βρίσκονται εκεί, πώς ήρθαν εδώ; Αν όμως όταν είναι εδώ, γιατί εξακολουθούν να μένουν εδώ; Πώς δεν είναι και αυτός εδώ; Από πού θα μάθει ότι βρίσκονται εδώ; Και πώς πάλι θα ξέρει ότι ευρισκόμενοι εδώ δεν τον λησμόνησαν και δεν έγιναν κακοί; Αν όμως ξέρει αυτούς που δεν έγιναν κακοί, ξέρει και αυτούς που έγιναν, για να διακρίνει τους πρώτους από τους δεύτερους. Θα είναι λοιπόν κοντά σε όλους και θα βρίσκεται σ' αυτόν τον κόσμο, ανεξάρτητα από τον τρόπο της παρουσίας του ώστε ο κόσμος θα μετέχει στον Θεό. Αν όμως είναι απών από τον κόσμο, θα είναι απών και από εσάς, και δεν θα μπορείτε να πείτε τίποτα γι' αυτόν ούτε για τα όντα που έρχονται μετά από αυτόν. Είτε όμως κάποια πρόνοια σας έρχεται από εκεί είτε συμβαίνει ό,τι νομίζετε. Οποσδήποτε η πρόνοια για τον κόσμο προέρχεται από εκεί και αυτός δεν είναι εγκαταλειμμένος ούτε και θα εγκαταλειφθεί στο μέλλον. Διότι η πρόνοια αφορά πολύ περισσότερο τα σύνολα παρά τα μέρη και η μέθεξη του Θεού αφορά πολύ περισσότερο την ψυχή του σύμπαντος, δηλώνει το γεγονός ότι υπάρχει και ότι υπάρχει με φρόνηση. Ποιος δηλαδή από αυτούς τους άφρονες αλαζόνες έχει τόσο σωστή διάταξη ή φρόνηση όπως το σύμπαν; Το να κάνεις τέτοια σύγκριση είναι γελοίο και πολύ παράλογο, και όποιος δεν την κάνει μόνο σαν σχήμα λόγου δεν θα μπορούσε να αποφύγει τον χαρακτηρισμό του ασεβούς και η διερεύνηση επίσης των ζητημάτων αυτών δείχνει άνθρωπο όχι φρόνιμο αλλά τυφλό, που στερείται τελείως την αίσθηση και τον νου, και που κάθε άλλο παρά βλέπει τον νοητό κόσμο, τη στιγμή που δεν μπορεί να δει τον κόσμο αυτόν εδώ. Θα μπορούσε να υπάρξει κάποιος γνώστης της μουσικής που έχει δει την αρμονία στον νοητό κόσμο και που δεν θα συγκινηθεί ακούγοντας την αρμονία μέσα από αισθητούς ήχους; Ή πώς κάποιος γνώστης της γεωμετρίας και των αριθμών δεν θα ευχαριστηθεί βλέποντας με τα μάτια του τη

συμμετρία, την αναλογία και την ευταξία; Πράγματι, ακόμα και στις εικόνες αυτοί που βλέπουν με τα μάτια τους τα έργα τέχνης δεν βλέπουν τα ίδια πράγματα με τον ίδιο τρόπο, αλλά όταν έρχονται σε επίγνωση ότι αντικρίζουν κάτι που αποτελεί στον αισθητό κόσμο μίμημα κάποιου πράγματος που βρίσκεται στον νοητό αισθάνονται κάτι σαν ταραχή και φτάνουν στην ανάμνηση της αλήθειας· τούτο το πάθος είναι η αρχή των ερώτων. Αν όμως κάποιος, βλέποντας την ομορφιά να αποδίδεται υπέροχα πάνω σ' ένα πρόσωπο, κατευθύνεται προς τον κόσμο των νοητών, μπορεί να υπάρχει κανείς τόσο βραδύνους και τόσο αδρανής στο μυαλό που, βλέποντας το σύνολο των ωραίων πραγμάτων του αισθητού κόσμου, όλη τη συμμετρία και τη μεγάλη τούτη ευταξία και τη μορφή, όπως αυτή εμφανίζεται στα άστρα, μολονότι τόσο απομακρυσμένα δεν θα σκεφτεί πλήρους σεβασμού τι σπουδαία πράγματα είναι αυτά και από τι σπουδαία πράγματα έχουν προέλθει; Τότε, ούτε τον κόσμο τούτο θα έχει καταλάβει ούτε τον ανώτερο θα 'χει δει, ακόμα κι αν τους ήρθε να μισήσουν τη φύση του σώματος, διότι έχουν ακούσει τον Πλάτωνα να κατηγορεί συχνά το σώμα για τα όποια εμπόδια φέρνει αυτό στην ψυχή - είπε άλλωστε ότι η φύση του σώματος στο σύνολό της είναι υποδεέστερη - έπρεπε, αφού προχωρήσουν στη νοερή αφαίρεσή της, να δουν αυτό που απομένει, μία νοητή σφαίρα που εμπεριέχει τη μορφή η οποία υπάρχει πάνω στον κόσμο, ψυχές διατεταγμένες που, μη έχοντας σώματα, του δίνουν μέγεθος και μεγαλώνουν τις διαστάσεις του σύμφωνα με το νοητό υπόδειγμα, κατά τρόπον ώστε το δημιουργούμενο μέγεθος να εξισωθεί ως προς τη δύναμή του με το χωρίς μέρη υπόδειγμά του· διότι αυτό που στον νοητό κόσμο είναι υπεροχή δυνάμεως, στον αισθητό κόσμο είναι υπεροχή όγκου. Και είτε αυτή τη σφαίρα θέλουν να την εννοήσουν ως κινούμενη, περιηγόμενη από τη δύναμη του Θεού η οποία κατέχει την αρχή, τη μέση και το τέλος ολόκληρης της σφαίρας, είτε ως ακίνητη, επειδή δεν κυβερνά πια τίποτε άλλο, το σωστό θα ήταν να φτάσουν στη σύλληψη της ψυχής που κυβερνά το σύμπαν. Αφού όμως της αποδίδουν ήδη σώμα, έπρεπε να σκεφτούν για τον κόσμο κατ' αυτό τον τρόπο, ότι η ψυχή δεν επηρεάζεται από το σώμα, αλλά κάνει κάτι άλλο, αφού δεν είναι δίκαιο να υπάρχει φθόνος μεταξύ των θεών, να έχει ό,τι μπορεί το καθένα πράγμα να λαμβάνει, αναγνωρίζοντας στην ψυχή του κόσμου τόση δύναμη όση χρειάζεται ώστε η φύση του σώματος, που δεν είναι ωραία, να μετέχει στην ωραιότητα κατά το μέτρο που είναι γι' αυτήν δυνατό να είναι ωραία· αυτή ακριβώς η ωραιότητα είναι που κινεί τις ψυχές, οι οποίες είναι Θεϊκές. Ίσως όμως να πουν αυτοί ότι δεν συγκινούνται και ότι δεν βλέπουν με διαφορετικό τρόπο τα άσχημα και τα ωραία σώματα· έτσι όμως δεν θα βλέπουν με διαφορετικό τρόπο ούτε τις άσχημες και τις ωραίες ενασχολήσεις ούτε τις ωραίες μαθήσεις ούτε συνεπώς τη θέαση· άρα ούτε τον Θεό. Διότι η ωραιότητα εδώ οφείλεται στην ωραιότητα των πρωταρχικών πραγμάτων όποτε, αν δεν είναι ωραία τα μεν, δεν θα είναι ούτε τα δε άρα τούτα είναι ωραία μετά από εκείνα. Όταν όμως λένε ότι αδιαφορούν για την εδώ ωραιότητα, καλά θα έκαναν να αδιαφορούν και για την ωραιότητα των παιδιών και των γυναικών, ώστε να μην οδηγούνται νικημένοι στην ακολασία. Πρέπει ωστόσο να έχει κανείς υπόψη ότι αυτοί δεν θα περηφανεύονταν αν περιφρονούσαν την ασχήμια, αλλά ότι φέρονται έτσι επειδή περιφρονούν κάτι για το οποίο είπαν εξ αρχής ότι είναι ωραίο· με ποιο τρόπο όμως τα τοποθετούν έτσι; Να ξέρει κανείς επίσης ότι η ωραιότητα στο μερικό δεν ταυτίζεται με την ωραιότητα στο σύνολο, σε όλα τα επί μέρους πράγματα και στο σύμπαν· επίσης, ότι τέτοιου είδους ωραιότητα υπάρχει και στα αισθητά και στα επί μέρους πράγματα, επί παραδείγματι η ωραιότητα των πνευμάτων, ώστε αυτός να θαυμάζει τον δημιουργό τους, να πιστεύει ότι από εκεί έλκουν την προέλευσή τους και έτσι να ονομάζει «ασύλληπτη ωραιότητα» την ωραιότητα του νοητού κόσμου, χωρίς να είναι προσκολλημένος στα ωραία του κόσμου αυτού, αλλά από τούτα να προχωράει προς τα ωραία του νοητού κόσμου, δίχως πάλι να λοιδορεί όσα είναι

στον εδώ κόσμο. Αν μάλιστα και τα εντός μας είναι ωραία, θα μπορεί κανείς να μιλήσει για τη συμφωνία των μεν προς τα δε αν όμως τα εντός μας είναι ποταπά, βλέπουμε την υστέρηση σε σχέση με το καλύτερο. Πιθανόν όμως να είναι αδύνατον για κάτι να είναι, αφ' ενός, ωραίο εξωτερικά και, αφ' ετέρου, άσχημο εσωτερικά· διότι αν το εξωτερικό κάποιου πράγματος είναι στο σύνολό του ωραίο, αυτό οφείλεται στην επικράτηση του εσωτερικού. Οι λεγόμενοι ωραίοι, που εσωτερικά είναι άσχημοι, έχουν ψευτική εξωτερική ωραιότητα. Αν κάποιος πει ότι έχει δει πραγματικά ωραίους, που εσωτερικά όμως είναι άσχημοι, κατά τη γνώμη μου αυτός δεν έχει δει ωραίους, αλλά νομίζει ότι ωραίοι είναι άλλοι και όχι αυτοί που πραγματικά είναι ωραίοι. Αν όμως πραγματικά τους έχει δει, τότε η ασχήμια είναι σ' αυτούς επίκτητη, ενώ από τη φύση τους είναι ωραίοι πραγματικά, στον κόσμο αυτό πολλά πράγματα εμποδίζουν το να κατακτήσεις την τελειότητα. Για το σύμπαν όμως, το οποίο είναι ωραίο, υπάρχει άραγε εμπόδιο να είναι και εσωτερικά ωραίο; Τα πράγματα, βεβαίως, στα οποία η φύση δεν απέδωσε εξαρχής την τελειότητα, ίσως να μη φτάσουν ποτέ σ' αυτήν, ώστε είναι ενδεχόμενο να γίνουν ποταπά, το σύμπαν όμως ποτέ του δεν ήταν ατελές, όπως είναι το παιδί, ούτε ποτέ έγινε κάποια προσθήκη στο σώμα του. Από πού άλλωστε; Αφού είχε τα πάντα. Αλλά και στην ψυχή του δεν θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι προστέθηκε τίποτα. Αν όμως τους κάναμε το χατίρι να δεχτούμε ότι αυτό συνέβη, δεν θα επρόκειτο για κάτι κακό. Ίσως όμως αντιτάξουν ότι οι δικοί τους συλλογισμοί κάνουν τους ανθρώπους να απομακρύνονται από το σώμα και να το μισούν εξ αποστάσεως, αντίθετα προς τις δικές μας θεωρίες που συνδέουν την ψυχή με το σώμα. Αυτό μοιάζει με δυο ανθρώπους που κατοικούν στο ίδιο ωραίο σπίτι, και ο ένας, ενώ κατηγορεί την κατασκευή και τον κατασκευαστή, συνεχίζει να μένει εκεί, ενώ ο άλλος δεν κατηγορεί και λέει ότι ο κατασκευαστής έφτιαξε το σπίτι με μεγάλη τέχνη, περιμένοντας ωστόσο να έρθει ο καιρός να φύγει. Όταν δεν θα έχει ανάγκη πλέον το σπίτι· ο πρώτος από τους δυο νομίζει ότι είναι σοφότερος και περισσότερο έτοιμος να εξέλθει, επειδή ξέρει να πει ότι οι τοίχοι είναι χτισμένοι από άψυχες πέτρες και ξύλα και ότι πολύ απέχει από την αληθινή οίκηση, αγνοώντας πως το μόνο στο οποίο διαφέρει από τον δεύτερο είναι ότι δεν μπορεί να υπομείνει αυτό που είναι ανάγκη να υπομείνει, πλην αν η δυσφορία του είναι προσποιητή, ενώ αθόρυβα του αρέσει η ομορφιά της πέτρας. Όσο όμως έχουμε σώματα, πρέπει να μένουμε στα σπίτια μας που είναι κατασκευασμένα από μία ενάρετη αδελφή ψυχή, η οποία είναι πολύ δυνατή ώστε δημιουργεί χωρίς να κοπιάζει. Ή μήπως αυτοί, που έχουν την αξίωση να ονομάζουν αδελφούς ακόμα και τους πιο τιποτένιους, απαξιούν να χαρακτηρίσουν «με το μανιασμένο στόμα τους» αδελφούς τον ήλιο, τους ουράνιους θεούς αλλά κι αυτήν ακόμα την ψυχή του κόσμου; Τους φαύλους δεν είναι σωστό να τους περιλαμβάνουμε στους συγγενείς μας, αλλά μόνο αυτούς που έγιναν καλοί και δεν είναι σώματα αλλά ψυχές μέσα σε σώματα και ικανοί να ζουν μέσα σ' αυτά κατά τρόπο που τους φέρνει πολύ κοντά στο πως κατοικεί η ψυχή του σύμπαντος στο σώμα του όλου. Αυτό είναι το ίδιο με το να μη συγκρούεται η ψυχή ούτε όμως και να υπακούει σε όσα ευχάριστα ή ορατά έρχονται απ' έξω και υποπίπτουν στην αντίληψή της ούτε πάλι, στην περίπτωση μίας δυσκολίας, να ταραάζεται. Εκείνη η ψυχή λοιπόν δεν δέχεται πλήγματα, διότι δεν έχει κάτι το οποίο να την πλήττει. Εμείς, όσο είμαστε στον κόσμο τούτο, θα μπορούσαμε να αμυνθούμε στα πλήγματα με την αρετή: άλλα να τα σμικρύνουμε με το μέγεθος των πεποιθήσεών μας και άλλα να τα κάνουμε με τη δύναμή μας έτσι που ούτε καν να μας πλήττουν. Πλησιάζοντας λοιπόν το να γίνουμε άτρωτοι, μπορούμε να μιμηθούμε την ψυχή του σύμπαντος και των άστρων και, πλησιάζοντας την εξομοίωση με αυτά, μπορούμε να σπεύδουμε προς τον ίδιο σκοπό και προς τη θέαση των ίδιων πραγμάτων, με τη σωστή προς τούτο προπαρασκευή που μας χαρίζει, αφ' ενός, η φύση και, αφ' ετέρου, η δική μας φροντίδα· εκείνα όμως έχουν τις δυνατότητες αυτές

εξαρχής. Ακόμα κι αν λένε ότι μόνο αυτοί μπορούν να επιτύχουν τη θέαση, δεν γίνονται με αυτό πιο ικανοί στο να θεώνονται, και το ίδιο ισχύει με τον ισχυρισμό τους ότι μπορούν να εξέλθουν από τον κόσμο όταν πεθάνουν, ενώ τα άστρα, επειδή αποτελούν τον αιώνιο στολισμό του ουρανού, δεν μπορούν αυτό θα το έλεγε κανείς μόνο από άγνοια του τι είναι εν τέλει το έξω και του τρόπου με τον οποίο «η ψυχή του σύμπαντος φροντίζει για καθετί το άψυχο». Είναι συνεπώς δυνατόν και να μην αγαπάμε το σώμα και μαζί να είμαστε καθαροί, να περιφρονούμε τον θάνατο και μαζί να γνωρίζουμε το καλύτερο και να το επιδιώκουμε, χωρίς να νιώθουμε φθόνο για τους άλλους που μπορούν να το επιδιώκουν και που πραγματικά επιδιώκουν, όπως αν δεν το έκαναν επίσης να μη μας συμβαίνει το ίδιο με κείνους που λένε ότι τα άστρα δεν κινούνται, επειδή η αίσθησή τους τους λέει ότι αυτά ακινητούν. Κατά τον ίδιο τρόπο κι αυτοί δεν πιστεύουν ότι η φύση των άστρων βλέπει αυτό που υπάρχει έξω από τον υλικό κόσμο, επειδή δεν βλέπουν ότι η ψυχή τους έρχεται απ' έξω.

Θεόδοτος

Για μια Δεξιά Κοσμοθεώρηση